

Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova

PREDLOG

Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji
2023 – 2024.

Podgorica, februar 2023.

Sadržaj

UVOD.....	4
1. Sloboda kretanja robe (UTRŽ).....	5
2. Sloboda kretanja radnika (UTRŽ).....	18
3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga (UTRŽ).....	21
4. Sloboda kretanja kapitala (UTRŽ).....	27
5. Javne nabavke (TEMP).....	31
6. Privredno pravo (UTRŽ).....	34
7. Pravo intelektualne svojine (UTRŽ).....	37
8. Konkurencija (UTRŽ).....	40
9. Finansijske usluge (UTRŽ).....	46
10. Informatičko društvo i mediji (KIR).....	50
11. Poljoprivreda i ruralni razvoj (RPK).....	54
12. Bezbednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor (RPK).....	59
13. Ribarstvo (RPK).....	67
14. Saobraćajna politika (ZAOP).....	73
15. Energetika (ZAOP).....	88
16. Porezi (KIR).....	97
17. Ekonomska i monetarna unija (KIR).....	100
18. Statistika (TEMP).....	103
19. Socijalna politika i zapošljavanje (KIR).....	115
20. Preduzetništvo i industrijska politika (KIR).....	123
21. Trans-evropske mreže (ZAOP).....	127
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata (RPK).....	133

23. Pravosuđe i temeljna prava (TEMP)	135
24. Pravda, sloboda i bezbjednost (TEMP)	144
25. Nauka i istraživanje (KIR)	154
26: Obrazovanje i kultura (KIR)	158
27. Životna sredina i klimatske promjene (ZAOP)	163
28. Zaštita potrošača i zdravlja (UTRŽ)	177
29. Carinska unija (KIR)	181
30. Vanjski odnosi (VAO)	187
31. Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika (VAO)	193
32. Finansijski nadzor (TEMP)	195
33. Finansijske i budžetske odredbe (RPK)	203
Aneks 1. Pregled mjerila za zatvaranje pregovaračkih poglavlja	205
Aneks 2. Pretpristupna podrška IPA II i IPA III	216
Tabela br. 1. Indikativne alokacije pretpristupne podrške IPA II 2014-2020 (revizija u 2018. godini)	216
Aneks 3. UN AGENDA 2030, EU AGENDA I SEKTORI IPA III	242
Aneks 4 AKRONIMI	245

UVOD

UVOD

Imajući u vidu dinamiku pregovaračkog procesa i potrebu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, Ministarstvo evropskih poslova kao koordinator procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji pristupilo je revidiranju Programa pristupanja kojim se planiralo usklađivanje sa pravnom tekovinom Unije i jačanje administrativnih kapaciteta u okviru 33 pregovaračka poglavlja za period 2023. i 2024.

Nakon je finalizovan prvi Nacrt programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2024 (Nacrt PPCG-a 2023-2024), Ministarstvo evropskih poslova je postupilo prema članu 12 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Sl. list CG”, broj 41/18) te 24. januara 2023. objavilo Javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti povodom izrade Nacrta programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2024, koji je trajao do 8. februara 2023, nakon čega je 16. februara 2023. objavljen Izvještaj o sprovedenim Javnim konsultacijama. Dodatno, Ministarstvo evropskih poslova organizovalo je i Okrugli sto za zainteresovanu javnost 22. februara 2023, na kojem je predstavljen zreliji Nacrt programa pristupanja, a kojem su prisustvovali predstavnici civilnog sektora, Skupštine Crne Gore i pregovaračke strukture.

I. Struktura dokumenta

PPCG je u svakom pregovaračkom poglavlju strukturiran na sljedeći način: uvod u poglavlje, planovi i potrebe (strateški i zakonodavni okvir) daljeg usklađivanja s pravnom tekovinom EU, administrativni kapaciteti, uz odgovarajuće anekse na kraju dokumenta:

Uvod u poglavlje - obuhvata kratak opis poglavlja sa najvažnijim karakteristikama, uključujući i podjelu na potpoglavlja, gdje je to relevantno, kao i spisak nadležnih resora i institucija za dato poglavlje.

Strateški okvir - obuhvata planirane mjere i aktivnosti koji se odnose na buduće mjere/aktivnosti koje PPCG predviđa, a koje se odnose na sposobnost Crne Gore da preuzme obaveze koje proističu iz članstva u EU u svakom od 33 poglavlja, uz odgovarajuće rokove za realizaciju.

Zakonodavni okvir - takođe, obuhvata planirane propise koje Crna Gora treba da donese, imajući u vidu novu pravnu tekovinu koju treba prenijeti u nacionalni pravni sistem, uz navođenje stepena usklađenosti i rokove za realizaciju

Administrativni okvir - se odnosi na potrebe angažovanja službenika na poslovima od značaja za proces evropske integracije Crne Gore, prije svega, preraspodjelom posla, mobilnošću unutar javne uprave, kao i kroz potrebu novog zapošljavanja.

UVOD

Sloboda kretanja robe je jedna od četiri osnovne slobode na jedinstvenom tržištu Evropske unije. Sloboda kretanja robe podrazumijeva uklanjanje svih tehničkih barijera u trgovini među državama članicama Evropske unije. U tom smislu Crna Gora, kao država kandidat za punopravno članstvo u EU mora ukloniti sve prepreke koje mogu narušiti njenu punu integraciju u jedinstveno tržište, uz obezbjeđenje visokog nivoa zaštite bezbjednosti, života i zdravlja ljudi, zaštite životinja i biljaka, zaštite životne sredine i zaštite potrošača. Uspostavljanje sistema infrastrukture kvaliteta u skladu s najboljom evropskom praksom i usaglašavanje crnogorskog tehničkog zakonodavstva sa zahtjevima Evropske unije, predstavljaju najvažnije zadatke Crne Gore u okviru poglavlja 1 - Sloboda kretanja robe.

Poglavlje 1 je podijeljeno u 4 potpoglavlja:

- Opšti principi,
- Horizontalne mjere [Ocjena usaglašenosti, Standardizacija, Metrologija, Akreditacija, Tržišni nadzor],
- Vertikalne mjere [Novi pristup, Stari pristup] i
- Proceduralne mjere.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Uprava za inspeksijske poslove, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava prihoda i carina, Zavod za metrologiju, Akreditaciono tijelo Crne Gore, Institut za standardizaciju Crne Gore, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Institut za lijekove i medicinska sredstva, Mašinski fakultet Univerziteta Crne Gore i Privredna komora Crne Gore.

Poglavlje 1 - Sloboda kretanja robe je otvoreno 20. juna 2017. na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu	2023/III	2023/IV	32019R1020 [P]	
A.1.) Novi pristup						
2.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	
3.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sertifikovanju energetskih karakteristika zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	
4.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti elektronskih displeja	2023/II	2023/II	32019R2013 [P]	
5.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za elektronske displeje	2023/II	2023/II	32019R2021 [P]	
6.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti rashladnih uređaja sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2018 [P]	
7.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za rashladne uređaje sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2024 [P]	
8.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za električne transformatore	2023/II	2023/II	32019R1783 [P]	
9.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna električnih motora	2023/II	2023/II	32019R1781 [P]	
10.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije	2023/III	2023/IV	32018R1999 [P] 32018L2002 [P]	
11.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za spoljne uređaje za električno napajanje	2023/IV	2023/IV	32019R1782 [P]	
12.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za opremu za zavarivanje	2023/IV	2023/IV	32019R1784 [P]	
13.	MZD	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bezbjednosti igračaka	2024/II	2024/III	32009L0048 [P] 32015L2115 [P] 32015L2116 [P] 32015L2117 [P]	

					32017L0738 [P] 32017L0774 [P] 32019L1922 [P] 32019L1929 [P] 32020L2088 [P] 32020L2089 [P] 32021L0903 [P]	
14.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima	2024/III	2024/IV	32011R0305 [P]	
15.	MUP	Zakon o eksplozivnim materijama	2024/III	2024/IV	32013L0029 [P]	
A.2) Stari pristup						
16.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listi supstanci koje se ne upisuju u registar hemikalija i ne podliježu stručnoj procjeni	2023/I	2023/II	32019R1691 [P]	
17.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalije	2023/II	2023/III	32019R1390 [P]	
18.	MEPPU	Pravilnik o dopunama Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalijama	2023/III	2023/III	32020R1068 [P]	
19.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Liste klasifikovanih supstanci	2023/IV	2023/IV	32021R0849 [P]	
20.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima	2023/IV	2024/II	32012R0528 [D] 32013R0564 [D] 32013R0354 [D]	
21.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN	2024/II	2024/II	32020R1413 [P] 32021R0797 [P] 32021R0643 [P]	
22.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listama aktivnih supstanci koje su dozvoljene za upotrebu u biocidnim proizvodima i biocidnim proizvodima manjeg rizika	2024/IV	2024/IV	32019D1950 [P] 32019D1973 [P] 32019D1969 [P] 32019D1951 [P] 32019R1819 [P] 32019R1821 [P] 32019R1823 [P] 32019R1824 [P] 32019R1820 [P]	

						32019D1030 [P] 32019D0994 [P] 32019R1822 [P] 32019R1825 [P] 32020D0027 [P] 32020R1086 [P] 32020D1037 [P] 32021D1288 [P] 32021D1287 [P] 32021D1299 [P] 32021D1284 [P] 32021D0333 [P] 32021D0098 [P] 32021D0327 [P] 32021D0713 [P] 32021D0807 [P] 32021D1290 [P] 32021D1286 [P] 32021D1285 [P] 32021D1289 [P] 32021D0354 [P] 32021R0345 [P] 32021R0348 [P] 32021R0525 [P] 32021R0364 [P] 32021R0365 [P] 32021R0347 [P] 32021R0806 [P] 32021R1045 [P] 32020R1771 [P] 32020R1063 [P] 32020R1763 [P] 32021R0407 [P]	
--	--	--	--	--	--	--	--

23.	MZD	Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci	2023/IV	2024/I	32004R0273 [P] 32005R0111 [P] 32009R0219 [P] 32013R1258 [P] 32013R1259 [P] 32015R1011 [P] 32015R1013 [P] 32016R1443 [P] 32020R1737 [P]	
24.	MKI	Zakon o homologaciji motornih vozila	2024/III	2024/IV	32018R0858 [D] 32013R0168 [D] 32013R0167 [D] 32016R1628 [D]	
25.	MKI	Pravilnik o homologaciji tipa motornih i priključnih vozila	2024/IV	2024/IV	32018R0858 [P]	
26.	MKI	Pravilnik o homologaciji motornih vozila na dva ili tri točka	2024/IV	2024/IV	32013R0168 [P]	
27.	MKI	Pravilnik o homologaciji traktora	2024/IV	2024/IV	32013R0167 [P]	
28.	MKI	Pravilnik o emisijama iz vandrumskih pokretnih mašina	2024/IV	2024/IV	32016R1628 [P]	
29.	MKI	Tehnička knjiga o homologaciji motornih i priključnih vozila, motornih vozila na dva ili tri točka, traktora i vandrumskih pokretnih mašina	2024/IV	2024/IV	31970L0157 [P] 31989L0491 [P] 31990L0629 [P] 31991L0422 [P] 31991L0662 [P] 31991L0663 [P] 31991L0671 [P] 31992L0062 [P] 31992L0097 [P] 31993L0091 [P] 31994L0053 [P] 31996L0020 [P] 31999L0018 [P] 31999L0101 [P] 32000L0008 [P] 32005L0064 [P] 32006L0020 [P]	

					32006L0040 [P] 32007L0034 [P] 32007R0706 [P] 32007R0715 [P] 32009L0001 [P] 32009R0595 [P] 32011R0566 [P] 32011R0582 [P] 32012R0064 [P] 32012R0459 [P] 32013R0143 [P] 32013R0167 [P] 32013R0168 [P] 32013R0195 [P] 32013R0519 [P] 32014L0037 [P] 32014R0133 [P] 32014R0136 [P] 32014R0540 [P] 32015R0045 [P] 42015X0618(01) [P] 32015R0758 [P] 32016R1628 [P] 32017R1151 [P] 32017R1154 [P] 32017R1347 [P] 32017R2400 [P] 32018R0858 [P] 32018R1832 [P] 32020R0683 [P]	
B) Proceduralne mjere						
30.	MZD	Pravilnik o načinu i uslovima oglašavanja lijekova	2024/III	2024/III	32004L0027 [P] 32001L0083 [P]	

31.	MZD	Pravilnik o uslovima za izdavanje dozvole za stavljanje lijeka u promet, varijacije, obnove i prenos dozvole, kao i sadržaju dozvole za lijek	2023/III	2023/III	32009L0120 [P] 32008R1234 [P] 32003L0063 [P] 32004R0726 [D] 32001L0083 [P] 32021R0756 [P] 52021XC0607(02) [P] 32021R0805 [P] 32021R0017 [P]	
32.	MZD	Pravilnik o uslovima i načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za obavljanje proizvodnje lijekova i sadržaju dozvole za proizvodnju lijekova	2023/IV	2023/IV	32001L0083 [P] 31991L0412 [P] 32003L0094 [P]	
33.	MZD	Pravilnik o uslovima, sadržaju zahtjeva i dokumentaciji potrebnoj za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka za upotrebu u humanoj medicini	2024/IV	2024/IV	32005L0028 [P] 32001L0020 [P]	
34.	MZD	Pravilnik o uslovima i sadržaju dozvole za proizvodnju i uvoz lijeka koji se klinički ispituje	2023/IV	2023/IV	32005L0028 [P] 32003L0094 [P] 32001L0020 [P]	
35.	MZD	Smjernice o prikupljanju, procjeni i izvještavanju o neželjenim dejstvima/događajima u toku sprovođenja kliničkog ispitivanja lijeka u humanoj medicini	2024/IV	2024/IV	52011XC0611 [01] [P]	
36.	MZD	Pravilnik o sadržaju i načinu obilježavanja spoljnog i unutrašnjeg pakovanja lijeka i sadržaju uputstva za humane lijekove	2023/IV	2023/IV	32013R0198 [P] 32001L0083 [P]	
37.	MZD	Pravilnik o načinu prikupljanja podataka i načinu prijavljivanja i praćenja neželjenih dejstava lijekova za humanu upotrebu	2024/IV	2024/IV	32012R1027 [D] 32012L0026 [P] 32010R1235 [P] 32010L0084 [P] 32001L0083 [P]	
38.	MZD	Pravilnik o uslovima za dobijanje dozvole, pripremu i upotrebu lijekova za naprednu terapiju koji se nerutinski pripremaju	2023/III	2023/III	32007R1394 [D]	
39.	MZD	Pravilnik o uslovima za uvoz aktivnih supstanci	2023/IV	2023/IV	32001L0083 [P] 32003L0094 [P] 32021R1280 [D]	

40.	MPŠV	Pravilnik o obrascu i sadržini recepta, kriterijumima za klasifikaciju veterinarskih lijekova, kao i načinu izdavanja i propisivanja veterinarskih lijekova	2023/I	2023/II	32019R0006 [P]	
41.	MPŠV	Pravilnik o bližem sadržaju farmakološko-toksikološkog ispitivanja veterinarskog lijeka, kao i dokumentacije za izvođenje postupka farmakološko-toksikološkog ispitivanja veterinarskog lijeka	2023/IV	2024/I	32019R0006 [P]	
42.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i načinu kliničkog ispitivanja veterinarskih lijekova, postupku i sadržaju dokumentacije za odobrenje kliničkog ispitivanja veterinarskog lijeka	2023/IV	2024/I	32019R0006 [P]	
43.	MPŠV	Pravilnik o načinu prikupljanja podataka i načinu prijavljivanja i praćenja neželjenih dejstava lijekova za upotrebu u veterinarskoj medicini	2023/II	2023/III	32019R0006 [P] 32021R1281 [D]	
44.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za obavljanje prometa lijekova za veterinarsku upotrebu na veliko i sadržaju dozvole za promet veterinarskih lijekova na veliko	2023/II	2023/IV	32019R0006 [P]	
45.	MPŠV	Pravilnik o uslovima u pogledu prostora, opreme i kadra za obavljanje prometa veterinarskih lijekova na malo	2023/IV	2023/IV	32019R0006 [P]	
46.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju osnovnih, kao i posebnih zahtjeva za medicinska sredstva	2023/II	2023/II	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
47.	MZD	Pravilnik o bližem načinu i postupku praćenja medicinskog sredstva i sistema vigilance na tržištu	2024/IV	2024/IV	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
48.	MZD	Pravilnik o bližim uslovima i načinu oglašavanja medicinskih sredstava	2023/II	2023/II	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
49.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu obilježavanja medicinskog sredstva i sadržaju uputstva o upotrebi medicinskog sredstva	2023/II	2023/II	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
50.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju zahtjeva, dokumentacije potrebne za sprovođenje kliničkog ispitivanja, evidentiranja neintervencijskog ispitivanja i osnovnih zahtjeva za kliničku evaluaciju	2024/I	2024/I	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
51.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja registara medicinskih sredstava, proizvođača sa sjedištem, odnosno boravkom ili	2024/III	2024/III	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	

		prebivalištem u Crnoj Gori i proizvođača medicinskih sredstava sa sjedištem, odnosno boravkom ili prebivalištem van Crne Gore, veleprodaja, specijalizovanih maloprodajnih objekata i uvoznika				
52.	MZD	Pravilnik o bližim uslovima, načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za proizvodnju medicinskih sredstava, sadržaju rješenja o registraciji proizvođača, kao i za proizvodnju po narudžbi medicinskog sredstva za određenog pacijenta	2024/IV	2024/IV	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
53.	MERT	Uredba o notifikaciji tehničkih propisa, standarda, propisa o uslugama informatičkog društva i postupaka ocjene usaglašenosti	2023/III	2023/IV	32015L1535 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

MJERILO: DA

4. Crna Gora pokazuje da ima odgovarajuće administrativne kapacitete za adekvatnu primjenu zakonodavstva u svim horizontalnim oblastima koje utiču na slobodu kretanja robe (regulatorna, standardizacija, akreditacija, metrologija, ocjena usaglašenosti i tržišni nadzor), kao i zakonodavstva za proizvode Novog, Globalnog i Starog pristupa do dana pristupanja.

- Izvještaj EK o Crnoj Gori 2022.

Neophodni kadrovi za sprovođenje pravne tekovine:

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MERT – Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju	Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu	Kontakt tačka za proizvode	VII1 – fakultet iz oblasti tehničko-tehnološkog usmjerenja, znanje engleskog jezika.	NE	1	/

MERT – Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju	Realizacija aktivnosti shodno obavezama koje proističu iz čl. 34-36 UFEU	Radne aktivnosti vezane za TBT/WTO i NTB/CEFTA.	VII1 – fakultet iz oblasti tehničko -tehnološkog usmjerenja, visok stepen znanja engleskog jezika	NE	/	1
MKI - Direktorat za drumski saobraćaj	Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima i Pravilnik o tehničkim zahtjevima za vozila koja se uvoze ili prvi put stavljaju na tržište u Crnoj Gori	Preuzimanje i sprovođenje propisa iz oblasti homologacije/tržišni nadzor vozila na tržištu, kao i inspekcijski nadzor vozila u upotrebi	Administracija/Inspektor	NE	1	1
MEPPU	Zakon o građevinskim proizvodima	Inspekcijski nadzor nad upotrebom građevinskih proizvoda	Diplomirani inženjer građevinarstva	NE	1	2
UIP	Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti i odgovarajući podzakonski	Tržišni inspektor	VII1 - fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka, elektrotehnika/ elektronika (2), mašinstvo (1), građevina (1)	DA	1	2

	akti, Zakon o građevinskim proizvodima					
UIP	Zakon o energetici i odgovarajući podzakonski akti	Termoenergetski inspektor	VII1- fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka- mašinstvo	DA	1	/
UIP	Zakon o lijekovima	Zdravstveni inspektor	VII1 - medicinske nauke - Dr farmacije	DA	1	/
UIP	Zakon o kozmetičkim proizvodima, Pravilnik o bezbjednosti igračkaka	Sanitarni inspektor	VII1 – prirodne nauke	DA	1	1
Institut za lijekove i medicinska sredstva	Zakon o lijekovima, Zakon o medicinskim sredstvima, Zakon o sprječavanju zloupotrebe droga, Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u	Poslovi koji se odnose na primjenu zakonskih i podzakonskih akata u oblasti lijekova i medicinskih sredstava u oblasti dozvole za lijek, registra medicinskih sredstava, vigilance lijekova i medicinskih sredstava, kliničkih ispitivanja, inspekcijanskog nadzora itd.	Farmaceutski fakultet, Medicinski fakultet, Stomatološki fakultet, Biološki fakultet, Hemijski fakultet; Veterinarski fakultet, Tehnološki fakultet, fakultet tehničkog usmjerenja	DA	6	4

	proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci i podzakonska akta za sprovođenje zakona					
ATCG	Zakon o akreditaciji	Savjetnik u Odjeljenju za akreditaciju sertifikacionih tijela – Vrši prijem i vodi evidencije o pristiglim prijavama za akreditaciju; Vrši prijem i vodi evidencije o pristiglim prijavama kandidata za ocjenjivače i o njihovom uspjehu u postupku dalje kandidature; Vodi i ažurira pojedinačne registre Sertifikacionih tijela; Učestvuje u izradi internih akata u predmetnoj oblasti akreditacije; Vrši izradu analitičkih, informativnih i drugih materijala u okviru propisane metodologije; Priprema potrebna akta za rad Odjeljenja, Službe za akreditaciju i nadležnih komisija/komiteta.	Visoko obrazovanje u obimu od 240 kredita CSPK-a (VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti tehničko tehnoloških nauka/društveno humanističkih nauka/ biomedicinskih nauka i zdravlstva , prirodnih nauka, biotehničkih nauka), posjedovanje stručnih znanja, sposobnosti i iskustava iz oblasti akreditacije sertifikacionih tijela ili srodnih djelatnosti, poznavanje rada na računaru, znanje engleskog jezika	DA	1	/
ATCG		Savjetnik u Odjeljenju za akreditaciju kontrolnih tijela – Vrši prijem i vodi evidencije o pristiglim prijavama za akreditaciju; Vrši prijem i vodi evidencije o	Visoko obrazovanje u obimu od 240 kredita CSPK-a (VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti	DA		

	Zakon o akreditaciji	pristiglim prijavama kandidata za ocjenjivače i o njihovom uspjehu u postupku dalje kandidature; Vodi i ažurira pojedinačne registre Kontrolnih tijela; Učestvuje u izradi internih akata u predmetnoj oblasti akreditacije; Vršiti izradu analitičkih, informativnih i drugih materijala u okviru propisane metodologije; Priprema potrebna akta za rad Odjeljenja, Službe za akreditaciju i nadležnih komisija/komiteta.	tehničko tehnoloških nauka, prirodnih nauka), posjedovanje stručnih, organizacionih sposobnosti i iskustava iz oblasti akreditacije kontrolnih organizacija ili srodnih djelatnosti, poznavanje rada na računaru, znanje engleskog jezika		/	1
ISME	Zakon o standardizaciji	Direktna plaćanja	Diplomirani inženjer elektrotehnike/energetike	DA	/	2
Zavod za metrologiju	Zakon o metrologiji	Primjena SI mjernih jedinica, mjerenja i mjerne metode, ocjene usaglašenosti mjerila i druge stručne i sa njima povezane upravne poslove iz nadležnosti Zavoda za metrologiju	VII-1, nivo, Prirodne nauke – fizika	DA	1	/
			VII-1, nivo, Tehničko-tehnološke, prirodne nauke – fizika		1	1
			VII-1, nivo, Tehničko-tehnološke, prirodne nauke – fizika	NE	1	4

UVOD

Sloboda kretanja radnika, kao jedan od temeljnih principa Evropske unije i jedno od četiri slobode unutrašnjeg tržišta, obuhvata pitanja vezana za pristup tržištu rada, EURES, koordinaciju sistema socijalne sigurnosti i Evropsku karticu zdravstvenog osiguranja. U skladu s pravnom tekovinom EU, radnik koji se seli u drugu državu članicu EU ima određena prava kao što su pravo na rad bez radne dozvole (osim radnika iz novih država članica koje su obuhvaćene prelaznim periodom), jednakost postupanja u zapošljavanju kao s državljanima članice u kojoj se rad obavlja, pravo na jednaku socijalnu sigurnost kakvu imaju i državljani članice u kojoj se radnik zapošljava, pravo članova porodice da se pridruže radniku i da primaju porodičnu naknadu, potpuna koordinacija sistema socijalne sigurnosti (pravo na penziju i doprinose za socijalnu sigurnost) i uzajamno priznavanje kvalifikacija. Cilj navedenih prava je i podsticanje mobilnosti radne snage između država članica EU, što je važan faktor ostvarivanja unutrašnjeg tržišta.

Pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika obuhvata sljedeće podoblasti: pristup tržištu rada, EURES, koordinacija sistema socijalne sigurnosti i Evropska kartica zdravstvenog osiguranja.

Institucija koje koordiniraju aktivnosti u okviru ovog poglavlja je Ministarstvo rada i socijalnog staranja, dok su u rad poglavlja uključene i sljedeće institucije i organizacije: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava za inspekcijske poslove, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Fond za zdravstveno osiguranje, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja, Uprava za statistiku, Komisija za tržište kapitala, Savez sindikata, Unija slobodnih sindikata, Privredna komora.

Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika je otvoreno 11. decembra 2017. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pristup tržištu rada						
1.	MRSS	Akcioni plan zapošljavanja za 2024. godinu	2023/IV	2024		
2.	MUP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2023-2024. godine, s izvještajem o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategija o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za 2022. godinu	2023/I	2023-2024		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pristup tržištu rada						
1.	MRSS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	2023/IV	2024/II		
2.	MUP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima	2023/III	2024/I	31996L0071 [P] 32018L0957 [P] 32014L0067 [P]	
3.	MRSS	Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2024. godinu	2023/IV	2024		
B) Evropska kartica zdravstvenog osiguranja						
4.	MZD	Pravilnik o bližim uslovima i načinu i postupku ostvarivanja prekogranične zdravstvene zaštite	2024/IV	2024/IV	32011L0024 [P] 32019D1765 [P]	
2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
MJERILO: DA						

Crna Gora treba da pokaže da ima adekvatne strukture i kapacitete za pravilno sprovođenje pravne tekovine u dijelu slobode kretanja radnika do pristupanja Evropskoj uniji.

Izveštaj EK o Crnoj Gori 2022.

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
ZZZCG	Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	Koordinacija sistema socijalne sigurnosti	Samostalni savjetnik/ca III fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo; najmanje jedna godina radnog iskustva; položen stručni ispit za rad u državnim organima, poznavanje rada na računaru	DA	/	1
ZZZCG	Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	EURES	Samostalni savjetnik/ca III fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo; najmanje jedna godina radnog iskustva; položen stručni ispit za rad u državnim organima, poznavanje rada na računaru, znanje engleskog jezika na nivou B2	DA	/	1
FZO	Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju	Evropska kartica zdravstvenog osiguranja	Samostalni/a savjetnik/ca III za međunarodno zdravstveno osiguranje i to u Područnoj jedinici Pljevlja i Područnoj jedinici Bijelo Polje	DA	2	/

UVOD

Sloboda pružanja usluga jedna je od četiri osnovne slobode koje omogućavaju funkcionisanje jedinstvenog tržišta Evropske unije, uz slobodu kretanja robe, ljudi i kapitala. U okviru ovog pregovaračkog poglavlja razmatra se zakonodavni okvir koji omogućava slobodno pružanje usluga, uz pravo osnivanja preduzeća. Ovo poglavlje obuhvata tri podoblasti i to:

- Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga,
- Međusobno priznavanje profesionalnih kvalifikacija i
- Poštanske usluge.

U oblasti sloboda pružanja usluga donijet je Zakon o uslugama („Sl. list CG“, broj 71/17). Usklađivanje sektorskog zakonodavstva sa Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu vrši se na način predviđen Akcionom planom za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu za period 2015-2018. U vezi usaglašavanja budućeg zakonodavstva, zaključkom Vlade br. 022-27/2018-1 od 21. juna 2018. i zaključkom Vlade br. 04-699/2 od 25. februara 2021. zaduženi su nadležni resori da prilikom donošenja propisa koji regulišu uslužne djelatnosti uzmu u obzir obaveze koje proizilaze iz Direktive o uslugama i o istom izvijeste Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma. Zakon o uslugama sadrži i pravni osnov za donošenje podzakonskih akata kojim će se definisati način saradnje i razmjene informacija sa državama EEP, a naročito saradnje u vezi sa nadzorom nad pružanjem usluga, preduzimanjem mjera upozorenja i način rad Ministarstva kada je u pitanju IMI sistem. Predviđeno je da pravni akt za IMI sistem bude donijet u okviru projekta koji će se realizovati kroz IPA 2020.

Zanatstvo predstavlja jednu od značajnih oblasti u okviru pregovaračkog poglavlja 3, a Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je na tom planu započelo aktivnosti u cilju donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu, prvenstveno sa ciljem usklađivanja akta sa relevantnim EU Direktivama. U cilju rada na pripremi Predloga Zakona, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je formiralo međuresornu Radnu grupu u koju su uključeni i predstavnici zanatskih udruženja, a koja ima za cilj da kreira zakonsko rješenja koje će unaprijediti stanje u oblasti zanatstva.

U skladu sa zahtjevima Direktive 2005/36/EZ i Direktive 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, donijet je Zakon o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija („Sl. list CG“, broj 56/18), Odluka o utvrđivanju Liste regulisanih profesija („Sl. list CG“, broj 80/18) kao i usklađeni svi studijski programi (doktor medicine, doktor stomatologije, doktor farmacije, medicinska sestra za opštu zdravstvenu njegu i arhitekta), čijim završetkom se stiču kvalifikacije za obavljanje regulisane profesije u Crnoj Gori za koje se vrši automatsko priznavanje na osnovu minimalnih uslova osposobljavanja.

U cilju potpunog usklađivanja zakonodavstva s Direktivom 2005/36 EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivom 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, Crna Gora je u obavezi da do dana pristupanja EU uskladi sektorske i sve ostale propise sa Direktivom 2005/36 EZ i Direktivom 2013/55/EU i da osnuje Komoru medicinskih sestara, babica i tehničara. S tim u vezi, Crna Gora je, u cilju unapređenja uslova za obavljanje ovih profesija, zaštite njihovih profesionalnih interesa, unapređenja profesionalne zdravstvene etike i učešća u unapređenju kvaliteta zdravstvene zaštite, odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Sl. list CG“, br. 3/16, 39/16, 2/17, 44/18 i 24/19) predvidjela osnivanje Ljekarske komore Crne Gore, Stomatološke komore Crne Gore, Farmaceutске komore Crne Gore, a u skladu s članom 120 ovog zakona, osnovana je i Komora fizioterapeuta. Osnivanje Komore medicinskih sestara, babica i tehničara definisano je članom 20 Zakona o zdravstvenoj njezi pacijenata („Sl. list CG“, broj 25/10).

U oblasti poštanskih usluga, regulativni okvir je skoro usklađen sa pravnom tekovinom EU, uzimajući u obzir da je usaglašavanje sa Regulativom (EU) 2018/644 o prekograničnoj dostavi paketa, izvršeno u mjeri u kojoj to dozvoljava Zakon o poštanskim uslugama ("Službeni list Crne Gore" broj 57/11, 55/16 i 55/18) i specifičnosti crnogorskog tržišta poštanskih usluga, koje još uvijek nije dio jedinstvenog EU tržišta. Cilj Evropske komisije je stvoriti zajedničko tržište za poštanske usluge i osigurati kvalitet usluga koje se pružaju, postepeno otvarajući taj sektor tržišnoj konkurenciji, i u tom pravcu će Crna Gora nastaviti da unapređuje politike u ovom sektoru.

Institucionalni okvir: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo evropskih poslova, Nacionalno udruženje medicinskih sestara i babica Crne Gore, Zanatska komora Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Inženjerska komora Crne Gore, Advokatska komora Crne Gore, Ljekarska komora Crne Gore, Uprava za inspeksijske poslove, Agencija za zaštitu životne sredine, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.

Pregovaračko poglavlje otvoreno je 11. decembra 2017, na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANovi I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Poštanske usluge						
1.	MERT	Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2019 -2023, za 2022. godinu sa Akcionim planom za 2023	2023/I	2023		
2.	MERT	Strategija razvoja poštanske djelatnosti za period 2024 -2028	2023/IV	2024-2028		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadlež. inst.	Naziv pravnog akta	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga						
1.	MEPPU	Zakon o upravljanju otpadom	2023/II	2023/III	31994L0062 [P] 32006R1013 [P] 32010L0075 [P] 31987L0217 [P] 31999L0031 [P] 31996L0059 [P] 32006L0066 [P] 32012L0019 [P] 32000L0053 [P] 32008L0098 [P] 32019R1021 [D] 32006L0123 [D] 32019L0904 [D]	
2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu	2023/II	2023/III	32006L0123 [P]	
3.	MPŠV	Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi	2023/III	2023/IV	32006L0123 [D] 32006R1967 [D] 32008R1005 [D] 32009R1224 [D]	

					32011R0404 [D] 32011R1343 [D] 32013R1380 [D] 32017R1130 [D] 32019R0982 [D] 32019R1241 [D] 32020R0004 [D] 32020R0038 [D] 32020R0423 [D] 32020R0967 [D] 32020R0030 [D]	
4.	MERT	Odluka o jedinstvenoj kontakt tački za usluge	2023/II	2023/II	32006L0123 [P]	
5.	MERT	Odluka o utvrđivanju zanata, djelatnosti, sličnih zanatu i liste jednostavnih i složenih zanata	2023/III	2023/III	32006L0123 [P]	
6.	MERT	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu vođenja i sadržini registra lica koja se bave zanatskom djelatnošću	2023/III	2023/IV	32006L0123 [P]	
B) Međusobno priznavanje profesionalnih kvalifikacija						
7.	MERT	Zakon o turizmu i ugostiteljstvu	2023/I	2023/II	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
8.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o planinskim stazama	2023/IV	2024/I	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
9.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raftingu	2023/IV	2024/I	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
10.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o skijalištima	2023/IV	2024/I	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
11.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energetici	2023/III	2023/IV	32015L1513 [P] 32014L0094 [P] 32019L0944 [P] 32019R0941 [P] 32019L0692 [P] 32019R0826 [P]	

					32019R1745 [P] 32021R1444 [P]	
12.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti	2024/III	Danom pristupanja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P] 32020D0548 [P]	
13.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj njezi pacijenata	2024/III	Danom pristupanja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
14.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije	2023/III	2023/IV	32018R1999 [P] 32018L2002 [P]	
15.	MEPPU	Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata	2024/I	Danom pristupanja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
16.	UBHVFP	Zakon o veterinarstvu	2023/IV	2024/I	32020R2154 [P] 32017R0625 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

MJERILO: NE

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MERT	Odluka o jedinstvenoj kontakt tački za usluge	Operativno praćenje funkcionisanja Jedinstvene kontakt tačke i ostalih pitanja vezanih za usluge	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti društvenih – ekonomija ili pravo ili tehničko-tehnoloških nauka – elektrotehnika ili elektronika, poznavanje engleskog jezika	NE	1	/
MRSS	Zakon o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija	Rad na poslovima pružanja informacija, Centar za pomoć o postupcima za priznavanje profesionalnih kvalifikacija, o domaćim propisima kojima su uređene profesije i njihovo obavljanje i po potrebi etičkim pravilima, Nacionalni kordinator	Visoko obrazovanje u obimu od 240 (CSPK) kredita – VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja – Društvene nauke - Pravo ili Ekonomija, poznavanje engleskog jezika	NE	1	/

		pruža informacije između država članica EU.				
--	--	---	--	--	--	--

UVOD

Sloboda kretanja kapitala je jedan od osnovnih principa jedinstvenog tržišta Evropske unije i jedina od četiri slobode koja prelazi granice Evropske unije. Osnovna načela jedinstvenog tržišta su načelo nediskriminacije i načelo uzajamnog priznavanja. Načelo nediskriminacije proizilazi iz Poglavlja II, člana 18 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU), koji zabranjuje svaku diskriminaciju na osnovu državljanstva, odnosno različit tretman u jednakim okolnostima. Temelji unutrašnjeg tržišta postavljeni su odredbama člana 26 Poglavlje III, naslov 1, Ugovora o funkcionisanju Evropske unije koji definiše jedinstveno tržište EU kao „prostor bez unutrašnjih granica na kome je slobodan promet robe, kretanje lica, usluga i kapitala“.

Slobodno kretanje kapitala omogućava protok sredstava unutar EU, olakšava prekograničnu trgovinu, doprinosi mobilnosti radnika, olakšava prikupljanje kapitala potrebnog za započinjanje poslovanja i rast privrednih subjekata, kao i funkcionisanje integrisanog, otvorenog i efikasnog unutrašnjeg tržišta, što je od interesa za sve građane Evropske unije.

Ovo pregovaračko poglavlje propisuje pravila slobodnog kretanja kapitala među državama članicama Unije. Ona obuhvataju zabranu svih restrikcija u kretanjima kapitala i plaćanjima, kako unutar država članica EU, tako i između država članica i trećih država. Pritom, postoje određeni izuzeci koji su, prvenstveno, vezani za poreze, sprečavanje pranja novca, finansiranje terorizma i sl. Ovo poglavlje pravne tekovine sadrži i pravila za prekogranična ulaganja u sektor finansijskih usluga i prava vlasništva nad nekretninama izvan nacionalnih okvira, a unutar EU.

Sloboda kretanja kapitala obuhvata tri temeljna područja:

- slobodu kretanja kapitala i plaćanja,
- usluge platnog prometa i
- sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Institucionalni okvir: Ministarstvo finansija, Ministarstvo evropskih poslova, Centralna Banka Crne Gore, Uprava Policije, Komisija za tržište kapitala i Agencija za nadzor osiguranja.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, 24. juna 2014. godine.

1. PLANOVI I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti principi						
1.	MF	Zakon o osiguranju	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0138 [P] 32016L0097 [P] 32011L0089 [D] ¹ 32014L0051 [D] 32018L0843 [D] 32019R1935 [P] 32019L2177 [D]	
2.	MVP	Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama	2023/III	2023/IV		
B) Horizontalne mjere						
3.	CBCG	Odluka o pouzdanosti provjeri autentičnosti klijenta i zajedničkim i sigurnim otvorenim standardima komunikacije	2023/I	2023/IV	32018R0389 [P]	
4.	CBCG	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o strukturi bližim uslovima i načinu otvaranja i ukidanja transakcionih računa	2023/IV	Danom pristupanja	32012R0260 [P] 32014R0248 [P]	
5.	CBCG	Odluka o prekograničnim plaćanjima i i transparentnosti naknada za preračunavanje valuta	2023/IV	Danom pristupanja	32021R1230 [P]	
C) Sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma						
6.	MUP	Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma	2023/I	2023/II	32015L0849 [P] 32015R0847 [P] 32018L0843 [P] 32019L1153 [P]	
7.	MF	Zakon o igrama na sreću	2023/III	2024/I		

¹ Donošenjem novog Zakona o osiguranju postiže se puna usklađenost sa pravnom tekovinom u ovom domenu. Međutim, direktive koje su ocijenjene sa D, osim osiguranja, odnose se i na druge oblasti, pa će se donošenjem Zakona o osiguranju, postići samo djelimična usklađenost sa ovim direktivama (potpuna samo u odredbama koje se odnose na oblast osiguranja).

8.	MUP	Pravilnik o indikatorima za prepoznavanje sumnjivih klijenata i transakcija	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
9.	MUP	Pravilnik o dostavljanju podataka o gotovinskim, sumnjivim i drugim transakcijama finansijsko obavještajnoj jedinici	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
10.	MUP	Pravilnik o smjernicama za izradu analize i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
11.	MUP	Pravilnik o načinu vođenja registra stvarnih vlasnika, prikupljanju, unosu i rokovima unosa i ažuriranju podataka koji se vode u registru i načinu pristupa tim podacima	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
12.	MUP	Pravilnik o elektronskoj identifikaciji klijenata prilikom otvaranja računa kod banaka	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
13.	MUP	Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
14.	CBCG	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Centralna banka Crne Gore	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
15.	KTK	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Komisija za tržište kapitala	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
16.	ANO	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Agencija za nadzor osiguranja	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
17.	EKIP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod učesnika na tržištu poštanskih usluga	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
18.	UPC	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod priređivača lutrijskih i posebnih igara na sreću i igara na sreću putem interneta, odnosno drugih telekomunikacionih sredstava	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	

19.	MP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod advokata i notara	2023/III	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
-----	----	---	----------	---------	----------------------------------	--

UVOD

Javne nabavke u Evropskoj uniji obuhvataju skup djelovanja naručilaca iz država članica Evropske unije radi nabavke robe, pružanja usluga ili izvođenja radova. Naručioci podrazumijevaju javne naručioce, kao što su državne institucije, gradovi, opštine i sektorske naručioce koji obavljaju djelatnosti vodosnabdijevanja, snabdjevanja energijom, obezbjeđivanja saobraćajnih i poštanskih usluga.

Cilj evropskog zakonodavstva u ovoj oblasti je da se davaocima usluga, isporučiocima roba i izvođačima radova obezbijedi mogućnost nadmetanja na javnim tenderima u državama članicama Evropske unije. Cilj je, sa jedne strane, jačanje ekonomskog razvoja i efikasnosti, ali i davanje punog smisla jedinstvenom tržištu Evropske unije. Institucije uspostavljene u tu svrhu treba da obezbijede poštovanje zakonodavnog okvira na svim nivoima i osiguraju efikasan sistem pravne zaštite u postupcima javnih nabavki, koji se, između ostalog, zasniva na pravu podnošenja žalbe. Naručioci usluga su dužni da postupak javnih nabavki sprovode uz puno poštovanje principa transparentnosti. Projekti javno-privatnog partnerstva su projekti koji imaju za cilj zadovoljenje neke javne potrebe, odnosno projekti koji za cilj imaju pružanje javne usluge iz nadležnosti javne vlasti.

Zakonodavni okvir uređuje: načela javnih nabavki; postupke nabavke koji djeluju u sektorima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskog saobraćaja; koordinaciju postupaka za dodjelu ugovora o javnim nabavkama radova, ugovora o javnoj nabavki robe i ugovora o javnim nabavkama usluga; postupak zaštite prava u postupku javne nabavke, „koncesije i javno privatno partnerstvo”, elektronske javne nabavke; jedinstveni rječnik javnih nabavki (CPV); održive javne nabavke i postupke nabavke u oblasti odbrane i bezbjednosti.

Institucionalni okvir: Ministarstvo finansija, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo javne uprave, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki i Uprava za inspekcijske poslove.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji 18. decembra 2013.

1. PLANovi I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MF	Pravilnik o načinu rada i korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki	2024/III	2024/III		
2.	MF	Uputstvo za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki	2024/III	2024/III		

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
Mjerilo: DA						
U skladu sa preporukama iz Izvještaja o Crnoj Gori za 2022. godinu za Poglavlje 5 - javne nabavke, planirano je dalje jačanje administrativnih kapaciteta relevantnih institucija, odnosno Komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, kao i unapređenje elektronskog sistema javnih nabavki - CEJN-a.						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki	Zakon o javnim nabavkama	Sekretar Komisije za zaštitu prava	VII - 1 nivo kvalifikacije - dipl.pravnik	DA	1	/
		Samostalni savjetnik I	VII - 1 nivo kvalifikacije - fakultet iz oblasti društvenih nauka - Pravo	DA	1	/
		Samostalni referent blagajnik i knjigovođa	IV-1 nivo kvalifikacije	DA	1	/
		Samostalni referent tehnički sekretar	IV-1 nivo kvalifikacije	DA	1	/
		Samostalni savjetnik I	VII-1 nivo kvalifikacije - fakultet iz oblasti društvenih nauka - Pravo	NE	/	1

Ministarstvo finansija - Direktorat za politiku javnih nabavki	Zakon o javnim nabavkama	Samostalni savjetnik II - IT podrška i unapređenje CEJN-a	VII-1 - nivo kvalifikacije - fakultet iz oblasti prirodnih nauka - matematika ili računarske nauke ili tehničko tehnoloških nauka/elektrotehnika/elect ronika	DA	1	/
--	-----------------------------	--	---	----	---	---

UVOD

Privredno pravo odnosi se na osnivanje, funkcionisanje i kontrolu finansijskog poslovanja privrednih društava u državama članicama Evropske unije. Obuhvata dva dijela: pravo privrednih društava u užem smislu, kao i računovodstvo i reviziju.

Tekovina prava privrednih društava EU obuhvata pravila o osnivanju, registraciji, podjeli akcionarskih društava, domaćim i prekograničnim spajanjima, preuzimanju akcionarskih društava, pravima akcionara, zahtjevima u pogledu kapitala, zahtjevima za transparentnošću poslovanja, preporuke o politici naknada za direktore kotiranih akcionarskih društava te preporuke o ulozi nezavisnih direktora i članova nadzornog odbora kotiranih društava, kao i komisija odbora ovih društava. Pravo privrednih društava u užem smislu obuhvata i pravila sadržana u Uredbi o Statutu Evropske kompanije i Uredbi o Evropskom ekonomskom interesnom udruženju.

Područje računovodstva i revizije uključuje uspostavljanje sistema provjere kvaliteta rada revizorske struke i djelotvornog sistema javnog nadzora nad njenim radom uopšte, sistema javnog objavljivanja godišnjih finansijskih izvještaja, kao i uspostavljanje i dosljednu primjenu međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja. Ovaj segment ostvariće i direktan uticaj na strukturu organa pojedinih vrsta društava kapitala u Crnoj Gori, kroz obavezu uvođenja odbora za reviziju, organa zaduženog za sprovođenje interne kontrole finansijskog poslovanja.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo finansija, Komsija za tržište kapitala, Uprava prihoda i carina, Privredna komora Crne Gore, Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore, Pravni fakultet Univerziteta Crne Gore, Institut računovođa i revizora Crne Gore i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Poglavlje 6 – Privredno pravo je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Računovodstvo						
1.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji	2023/II	2023/III	32014L0056 [P] 32014R0537 [P]	
B) Privredno pravo						
2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima	2023/IV	2024/I	32017L0828 [P] 32019L1151 [P] 32019L2121 [P]	
C) Tržište kapitala						
3.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	2024/III	2024/IV	32004L0109 [P] 32017R1129 [D] 32020R0447 [P] 32020R0448 [P] 32020R1212 [D] 32020R1272 [P] 32020R1273 [P] 32020R1989 [D] 32020L1504 [P] 32021R1253 [P] 32021R1254 [P] 32021R0528 [P] 32021R0527 [D] 32021L0338 [P] 32021L1269 [D]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
MJERILO: NE						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MF – Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola	Zakon o računovodstvu	Vrši poslove koji se odnose na nadzor u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor i ima ovlaštenja da ispita da li su pravna lica uredila organizaciju poslova računovodstva u skladu sa Zakonom o računovodstvu, nadzor rada prenijetih ovlaštenja iz oblasti računovodstva i revizije, priprema stručnih osnova za izradu nacrtu propisa u oblasti računovodstva i revizije.	Ovlašćeno službeno lice I VII-1 nivo, Fakultet iz oblasti društvenih nauka	DA	1	/
MF – Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola	Zakon o reviziji	Vrši poslove koji se odnose na kontrolu da li društvo za reviziju, odnosno ovlašćeni revizor obavlja reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji, Međunarodnim standardima revizije i pravilima revizorske struke; da li se poštuju etički zahtjevi propisani Kodeksom etike za profesionalne računovođe.	Glavno ovlašćeno službeno lice Ovlašćeno službeno lice I VII-1 nivo, Fakultet iz oblasti društvenih nauka – ekonomija ili pravo	DA	2	1

UVOD

Pravna tekovina Evropske unije u oblasti pravo intelektualne svojine obuhvata pitanje autorskog i srodnih prava, prava industrijske svojine i odredbe o njihovom sprovođenju. Ključni izazovi u narednom periodu se odnose na donošenje strateških i zakonodavnih dokumenata, među kojima su Strategija intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima., kao i na efikasno sprovođenje prava intelektualne svojine

Autorsko i srodna prava štite djela iz oblasti književnosti, nauke i umjetnosti, dok se pod industrijskom svojinom podrazumijevaju prava na patent, žig, industrijski dizajn, geografske oznake i topografije poluprovodnika.

Zaštita prava intelektualne svojine obuhvata: administrativnu zaštitu; građanskopravnu zaštitu; krivičnopravnu zaštitu i prekršajnu zaštitu.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Uprava policije, Uprava prihoda i carina, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Uprava za inspeksijske poslove, Unija poslodavaca Crne Gore, sudski organi i Državno tužilaštvo. U Crnoj Gori je uspostavljen zakonodavni okvir za sprovođenje prava intelektualne svojine posebnim zakonima koji uređuju intelektualnu svojinu.

Crna Gora je 31. marta 2014. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu otvorila poglavlje 7.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MERT	Strategija intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026.	2023/II	2023-2026		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima	2024/II	2024/IV	32019L0789 [P] 32019L0790 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
MJERILO: DA						
4. Crna Gora obezbjeđuje dovoljno administrativnih kapaciteta za registraciju i primjenu prava intelektualne svojine i obezbjeđuje bilans rezultata istraga od strane carinske službe, kao i efektivnu prinudnu primjenu kroz građanske, a gdje je potrebno i krivične sudske postupke za prekršioce prava.						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MERT	Zakon o patentima	Registracija prava industrijske svojine-patenata	Fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških ili društvenih nauka – pravo	DA	1	/
				NE	/	1
MERT	Zakon o žigu	Registracija prava industrijske svojine-žigova	Fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo	DA	1	
				NE		1
MERT	Zakon o pravnoj zaštiti	Registracija prava industrijske svojine-industrijskog dizajna	Fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo	NE	/	1

	industrijskog dizajna					
MERT	Zakoni iz oblasti intelektualne svojine	Poslovi povezani sa registracijom prava industrijske svojine (prenos, upis promjena, obnova i prestanak, unošenje podataka u registre, izdavanje isprava i patentnih spisa)	Fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških ili društvenih nauka	DA	1	/
				NE	/	1
MERT	Zakoni iz oblasti intelektualne svojine	IT poslovi	Fakultet iz oblasti prirodnih nauka - matematika i računarske nauke	DA	1	/
				NE	/	1

UVOD

Pravila koja se odnose na zaštitu konkurencije predstavljaju osnov na kojem je formirana tržišna privreda jedne zemlje. U procesu pristupanja Evropskoj uniji politika konkurencije zauzima jedno od najznačajnijih mjesta, jer njeno efikasno sprovođenje doprinosi unapređenju ekonomije, razvoju i rastu broja privrednih društava, unapređenju ulaganja u istraživanje i razvoj novih proizvoda, privlačenju novih investicija i povećanju proizvodnje i izvoza.

Pravna tekovina Evropske unije u oblasti zaštite konkurencije se dijeli na politiku konkurencije i državnu pomoć. To podrazumijeva pravila i procedure za suzbijanje povreda pravila ponašanja učesnika na tržištu (restriktivne sporazume između preduzeća, zloupotrebu dominantnog položaja i praćenje koncentracije učesnika na tržištu), kao i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći, radi zaštite konkurencije.

U narednom periodu najveća pažnja će biti posvećena jačanju administrativnih kapaciteta nadležne institucije za politiku konkurencije i kontrolu državne pomoći – Agencije za zaštitu konkurencije, kako bi se obezbijedio odgovarajući bilans ostvarenih rezultata i u potpunosti omogućili jednaki i fer uslovi svim učesnicima na crnogorskom tržištu.

Pored Agencije za zaštitu konkurencije, nadležne institucije u ovoj oblasti su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo finansija, nadležni sudovi, Državno tužilaštvo, Unija slobodnih sindikata, Savez sindikata Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Zajednica opština Crne Gore, kao i svi davaoci državne pomoći i Državna revizorska institucija.

Crna Gora je otvorila pregovaračko poglavlje 8 na Međuvladinoj konferenciji u Briselu 30. juna 2020.

1. PLANOV I POTREBE						
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Konkurencija						
1.	MERT	Zakon o postupcima za naknadu štete zbog povreda konkurencije na tržištu	2023/III	2023/IV	32014L0104 [P]	
2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije	2024/I	2024/II	32019L0001 [P]	
3.	MERT	Uredba o grupnim izuzećima vertikalnih sporazuma od zabrane	2023/IV	2024/I	32022R0720 [P]	
4.	MERT	Uredba o prestanku važenja uredbe o uslovima, postupku i kriterijumima za grupno izuzeće od zabrane sporazuma u sektoru osiguranja	2023/I	2023/I		
B) Državna pomoć						
5.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kontroli državne pomoći	2024/IV	2025/I	32014L0104 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.2. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
MJERILO: DA						
2. Crna Gora je izgradila adekvatne administrativne i pravosudne kapacitete u oblasti antimonopolskih pravila, koncentracija i kontrole državne pomoći.						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MERT - Direkcija za unutrašnje tržište i konkurenciju	Zakon o zaštiti konkurencije	Predlaže politike zaštite i razvoja konkurencije; prati sprovođenje politike zaštite i razvoja konkurencije; priprema zakone i druge propise iz nadležnosti zaštite konkurencije; vrši saradnju sa nacionalnom institucijom za zaštitu konkurencije; obavlja i druge poslove po nalogu pretpostavljenog	Viši savjetnik/ca III	NE	1	/

AZK	Odsjek za utvrđivanje zabranjenih sporazuma	Vrši poslove koji se odnose prikupljanje podataka značajnih za utvrđivanje činjenica u postupku utvrđivanja zabranjenih sporazuma i vršenje neposrednog uvida u poslovne prostorije, na zemljištu ili vozilima stranke ili drugog učesnika u postupku; vođenje upravnog postupka iz oblasti zabranjenih sporazuma; zastupanja Agencije pred sudom u upravnim i prekršajnim postupcima; pripremanje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka za podnošenje nadležnom organu i/ili izdavanje prekršajnih naloga	Samostalni savjetnik I	DA	1	/
AZK	Odsjek za procjenu koncentracija i pojedinačnih izuzeća	Vrši poslove koji se odnose na predlaganje mjera prema učesnicima i udruženjima učesnika za učinjene povrede konkurencije ili radi njihovog sprječavanja, prestanka već nastale povrede i otklanjanja štetnih posljedica po učesnike i potrošače; prikupljanja podataka značajnih za utvrđivanje činjenica u postupku procjene koncentracija i pojedinačnih izuzeća i vršenje neposrednog uvida u poslovne prostorije, na zemljištu ili vozilima stranke ili drugog učesnika u postupku; vođenje upravnog postupka iz oblasti procjene koncentracija, izuzeća pojedinih sporazuma od zabrane i koncentracija kojima se sprječava, ograničava ili narušava konkurencija ili slobodan razvoj otvorene ekonomije, a naročito stvaranje odnosno jačanje dominantnog položaja na tržištu	Samostalni savjetnik I	DA	1	/

AZK	Odsjek za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja	Vrši poslove koji se odnose na učestvovanje u pripremi predloga mjera prema učesnicima i udruženjima učesnika za učinjene povrede konkurencije ili radi njihovog sprječavanja, prestanka već nastale povrede i otklanjanja štetnih posljedica po učesnike i potrošače; učestvovanje u prikupljanju podataka značajnih za utvrđivanje činjenica u postupku utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja i vršenje neposrednog uvida u poslovne prostorije, na zemljištu ili vozilima stranke ili drugog učesnika u postupku; učestvovanje u vođenju upravnog postupka iz oblasti zloupotrebe dominantnog položaja na osnovu utvrđenog dominantnog položaja; učestvovanje u pripremanju zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka za podnošenje nadležnom organu i/ili izdavanje prekršajnih naloga	Samostalni savjetnik III	DA	1	/
AZK	Odsjek za prethodnu kontrolu	Vrši poslove koji se odnose na učestvovanje u vođenju upravnog postupka za oblast državne pomoći; praćenje i pripremu analiza dodijeljene državne pomoći; pripremanje predloga mišljenja i rješenja Agencije da li predložena pomoć predstavlja državnu pomoć; procjenu usklađenosti državne pomoći i pripremanje predloga rješenja o usklađenosti; pripremanje predloga rješenja Agencije kojim se davaocu državne pomoći nalaže dostavljanje podataka i informacija potrebnih za procjenu usklađenosti i	Samostalni savjetnik III	DA	1	/

		<p>rješenja kojim se nalaže izmjena i dopuna prijave državne pomoći; pripremu zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu i/ili prekršajnih naloga; učestvovanje u vršenju neposrednog uvida; pregled poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije korisnika državne pomoći; sačinjavanje zapisnika o kontroli državne pomoći; učestvovanje u pripremi stručnih mišljenja, kao i utvrđivanje izbora mjera za realizaciju zahtjeva u vezi sa dodjelom državne pomoći; davanje predloga prilikom pripreme mišljenja u postupku dodjele državne pomoći</p>				
AZK	Odsjek za naknadnu kontrolu	<p>Vrši poslove koji se odnose na učestvovanje u vođenju upravnog postupka za oblast državne pomoći; učestvovanje u pripremanju rješenja za pokretanje i sprovođenje ispitnog postupka za oblast državne pomoći; učestvovanje u pripremanju predloga rješenja o privremenoj obustavi i rješenja o povraćaju nezakonite i neusklađene državne pomoći; učestvovanje u pripremanju predloga rješenja o usklađenosti; kontrolu sprovođenja mjera naloženih rješenjem Agencije; učestvovanje u sakupljanju podataka u cilju praćenja realizacije dodijeljene državne pomoći; učestvovanje u vršenju neposrednog uvida; utvrđivanje izvora u kojima je neophodno izvršiti uvid u podatke; pribavljanje podataka od drugih državnih organa i privrednih društava;</p>	Samostalni savjetnik III	DA	1	/

		pripremanje obavještenja davaocu državne pomoći i predlaganje mjera za njeno usklađivanje; sačinjavanje zapisnik o kontroli državne pomoći; pregledanje poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije korisnika državne pomoći; učestvovanje u pripremanju zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka za podnošenje nadležnom organu i/ili izdavanje prekršajnih naloga				
--	--	--	--	--	--	--

UVOD

Poglavlje Finansijske usluge odnosi se na usklađenost propisa u oblasti bankarstva, osiguranja i reosiguranja, penzijskih fondova pod pokroviteljstvom poslodavca, tržišta kapitala i infrastrukture finansijskih tržišta, s pravnom tekovinom EU, ali i na njeno efikasno sprovođenje od strane nadležnih supervizorskih institucija, što za krajnji cilj ima podsticanje i očuvanje finansijske stabilnosti.

Ovo poglavlje obuhvata četiri potpoglavlja:

1. bankarstvo i finansijski konglomerati,
2. osiguranje i penzijsko osiguranje pod pokroviteljstvom poslodavca,
3. tržišta hartija od vrijednosti i investicione usluge i
4. infrastruktura finansijskih tržišta.

Za sprovođenje pravne tekovine EU u ovoj oblasti nadležne institucije su: Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore, Komisija za tržište kapitala, Agencija za nadzor osiguranja i Fond za zaštitu depozita.

Crna Gora će nastaviti sa daljim usklađivanjem i implementacijom EU *acquis-a* u oblasti finansijskih usluga u cilju dostizanja naprednog nivoa usklađenosti i pokazati čvrstinu i nezavisnost regulatornih i supervizorskih institucija sa adekvatnim administrativnim kapacitetima za njenu implementaciju i sprovođenje.

Poglavlje je otvoreno 22. juna 2015.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Bankarstvo i finansijski konglomerati						
1.	MF	Zakon o dodatnom nadzoru finansijskih konglomerata	2024/II	2024/III	32011L0089 [P] 32002L0087 [P] 32014R0342 [P]	
2.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	2024/II	2024/III	32019L0878 [D] 32021R0539 [D] 32021R1018 [D] 32021R0923 [D] 32021R1118 [D]	
3.	CBCG	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	2024/IV	2025/I	32020R0866 [D] 32020R0125 [D] 32021R1043 [D] 32021R0598 [D] 32021R0931 [D] 32021R1383 [D] 32021R0453 [D] 32021R0451 [D] 32021R0424 [D] 32021R0637 [D] 32021R0930 [D] 32021Y0723(01) [D] 32021R0249 [D] 32020R1228 [D] 32020R1230 [D] 32020R1224 [D] 32020R1225 [D] 32020R1229 [D] 32020R1226 [D]	

4.	CBCG	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore	2024/IV	2025/I	32020R0429 [D] 32021R0763 [D] 32020R1227 [D]	
5.	MF	Zakon o izmjenama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka	2023/IV	2024/I	32017L2399 [D] 32019L0879 [D]	
6.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija ²	2023/IV	2024/I	32019L0879 [D] 52020XC0929(01) [D] 52020XC1202(01) [D]	
7.	CBCG	Odluka o bližim kriterijumima za određivanje minimalnog regulatornog kapitala i kvalifikovanim obavezama kreditnih institucija	2024/I	2024/I	32019L0879 [D]	
8.	CBCG	Odluka o utvrđivanju kriterijuma za procjenu uticaja propadanja kreditne institucije na finansijska tržišta, na druge kreditne institucije i na uslove finansiranja	2024/I	2024/I	32019R0348 [D]	
B) Osiguranje i penzijsko osiguranje						
9.	MF	Zakon o penzionim fondovima	2023/IV	2024/II	32003L0041 [D] 32013L0014 [P] 32016L2341 [P]	
10.	MF	Zakon o osiguranju	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0138 [P] 32016L0097 [P] 32011L0089 [D] 32014L0051 [D] 32018L0843 [D] 32019R1935 [P] 32019L2177 [D]	
C) Tržišta hartija od vrijednosti i investicione usluge						
11.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	2024/III	2024/IV	32004L0109 [P] 32017R1129 [D] 32020R0447 [P]	

² Dok Crna Gora ne postane punopravna članica ne može biti potpune usklađenosti. Direktive i regulative sadrže članove koji su primjenjivi samo za nadležna tijela/regulatore država članica. Međutim, sve materijalno značajne odredbe su već prenesene u zakonske i podzakonske propise.

					32020R0448 [P] 32020R1212 [D] 32020R1272 [P] 32020R1273 [P] 32020R1989 [D] 32020L1504 [P] 32021R1253 [P] 32021R1254 [P] 32021R0528 [P] 32021R0527 [D] 32021L0338 [P] 32021L1269 [D]	
12.	MF	Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	2023/IV	2024/II	32009L0065 [D] 32011L0061 [D] 32013L0014 [D] 32014L0091 [P] 32019R1156 [D] 32019L1160 [D] 32021L1270 [D] 32021R0955 [D]	
13.	MF	Zakon o alternativnim investicionim fondovima	2023/IV	2024/II	32011L0061 [P] 32018R1618 [P] 32019R1156 [D] 32019L1160 [D] 32021R1255 [P]	

UVOD

Poglavlje Informatičko društvo i mediji čini cjelinu od tri oblasti: elektronske komunikacije, usluge informatičkog društva i audiovizuelna politika.

Ključna pitanja u okviru oblasti elektronskih komunikacija su: širokopojasni pristup Internetu, standardizacija, interkonekcija, tržište i analiza tržišta, univerzalne usluge i prava korisnika, pitanja privatnosti, digitalizacija i politika radio spektra. Ključna pitanja u okviru oblasti usluga informatičkog društva su: elektronska uprava, informatička bezbjednost, elektronsko zdravstvo, elektronski potpis, javni sektor, elektronska trgovina. Ključna pitanja u okviru oblasti audiovizuelne politike su: audiovizuelne medijske usluge, javni emiteri Crne Gore, zaštita maloljetnika, filmsko naslijeđe, kulturna raznolikost.

Pored Ministarstva javne uprave koje je nadležno za ovo poglavlje, u radnoj grupi su zastupljene sljedeće institucije i organizacije: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Fond za zdravstveno osiguranje, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za elektronske medije, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Uprava za inspeksijske poslove i Radio i Televizija Crne Gore.

Poglavlje je otvoreno 31. marta 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Elektronske komunikacije						
1.	MERT	Strategija za razvoj 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori, 2023-2027	2023/I	2023-2027		
2.	MERT	Nacionalni plan razvoja mreža za širokopoljasni pristup internetu	2023/IV	2024-2027		
B) Usluge informatičkog društva						
3.	MZ	Nacionalna strategija razvoja digitalnog zdravlja u Crnoj Gori 2024-2029, sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja digitalnog zdravlja u Crnoj Gori za period 2024-2026. godine	2023/IV	2024-2029		
C) Audiovizuelna politika						
4.	MKM	Medijska strategija Crne Gore 2023-2027, sa Akcionim planom za 2023-2024.	2023/I	2023-2027		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Elektronske komunikacije						
1.	MERT	Zakon o elektronskim komunikacijama	2023/IV	2024/I	32018L1972 [P] 32014L0061 [P] 32019R2243 [P] 32020H2245 [P] 32020R0911 [D] ³ 32020R1070 [D] ⁴ 32020H1307 [D] ⁵	

³ Celex treba implementirati kroz odgovarajući pravilnik MER-a za čije donošenje će se predvidjeti pravni osnov u novom ZEK-u u skladu sa EECC (32018L1972).

⁴ Celex treba implementirati kroz odgovarajući pravilnik MER-a za čije donošenje će se predvidjeti pravni osnov u novom ZEK-u u skladu sa EECC (32018L1972).

⁵ Celex treba implementirati kroz zakone i podzakonska akta, širokobuhvatno.

2.	MERT	Pravilnik o utvrđivanju liste standarda iz oblasti radio opreme i telekomunikacione terminalne opreme	2023/IV	2023/IV	32020D0553 [P] 32020D1562 [P]	
B) Usluge informatičkog društva						
3.	MJU	Zakon o informacionoj bezbjednosti	2023/III	2023/IV		
C) Audiovizuelna politika						
4.	MKM	Zakon o audio-vizuelnim medijskim uslugama	2023/III	2023/IV	32018L1808 [P] 52020XG1207(01)[P]	
5.	MKM	Zakon o javnom medijskom servisu Crne Gore	2023/III	2023/IV	52020XG1207(01)[P]	
6.	MKM	Zakon o medijima	2023/III	2023/IV	52020XG1207(01)[P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1 ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MKM	Zakon o medijima Zakon o audiovizuelnim medijskim uslugama Zakon o prekograničnoj televiziji Zakon o javnom medijskom servisu Crne Gore	Samostalni/a savjetnica I za propise u oblasti medija	VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja- fakultet iz oblasti društvenih nauka-pravo	DA	1	/
MKM	Medijska strategija Crne Gore 2023-2027, sa Akcionim planom za 2023-2024.	Samostalni/a savjetnik/ca III	VII 1 nivo obrazovanja; fakultet iz oblasti društvenih nauka ili fakultet iz oblasti humanističkih nauka	NE	/	2
MJU	Zakon o informacionoj bezbjednosti	Samostalni savjetnik/ca I za informacionu bezbjednost	VII 1 nivo kvalifikacija obrazovanja, fakultet iz oblasti prirodno-matematičkih nauka ili fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	1	/
MJU	Zakon o informacionoj bezbjednosti	Samostalni savjetnik/ca III za informacionu bezbjednost	VII 1 nivo kvalifikacija obrazovanja, fakultet iz oblasti prirodno-matematičkih nauka ili fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	4	/

MJU	Zakon o informacionoj bezbjednosti	Savjetnik/ca I za informacionu bezbjednost	VI nivo kvalifikacija obrazovanja, fakultet iz oblasti prirodno-matematičkih nauka ili fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	1	/
-----	------------------------------------	--	---	----	---	---

UVOD

Pravna tekovina za poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj obuhvata veliki broj obavezujućih pravila, od kojih su mnoga direktno primjenjiva. Njihova odgovarajuća primjena i efikasnost sprovođenja od strane efikasne administracije su neophodni za funkcionisanje Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP).

ZPP je podijeljena na dva stuba: direktna plaćanja i tržišne mjere (prvi stub) i ruralni razvoj (drugi stub). Osnovu prvog stuba čine različite mjere podrške koje direktno ili indirektno utiču na prihode poljoprivrednih proizvođača. Politika ruralnog razvoja, kroz podršku raznovrsnih ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima, ima za cilj poboljšanje kvaliteta života na selu, kako sa ekonomskog, tako i sa društvenog aspekta. Mjere prvog stuba integralno se finansiraju iz zajedničkog budžeta EU, dok za drugi stub važi princip kofinansiranja iz nacionalnog budžeta. Jedna od osnovnih karakteristika ZPP je finansiranje u sedmogodišnjem periodu, sa tačno utvrđenim iznosima podrške potencijalnim korisnicima.

Država članica EU mora da bude spremna za primjenu pravne tekovine EU za šeme direktnih plaćanja i implementaciju politike zajedničkog uređenja tržišta, kao i sprovođenje mjera ruralnog razvoja.

Poglavlje 11 podijeljeno je na sljedeća potpoglavlja: direktna plaćanja, zajednička organizacija tržišta, državna pomoć, ruralni razvoj, politika kvaliteta i organska proizvodnja.

Crna Gora će danom pristupanja u EU primjenjivati Zajedničku poljoprivrednu politiku, što podrazumijeva uspostavljanje administrativnog i institucionalnog okvira za njeno sprovođenje. Pravilno sprovođenje Zajedničke poljoprivredne politike zahtjeva od Crne Gore jačanje postojećih i osnivanje novih odgovarajućih administrativnih struktura - Agencije za plaćanja, Upravljačkog tijela, kao i uspostavljanje određenih sistema kao što su Integrirani administrativni sistem kontrole i računovodstveni sistem na farmama.

Nadležna institucija nad politikama koje pripadaju ovom pregovaračkom poglavlju je Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede.

Pregovaračko poglavlje 11 je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji održanoj 13. decembra 2016.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
B) Horizontalni dio						
1.	MPŠV	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023-2028.	2023/II	2023-2028		
2.	MPŠV	Akcioni plan za usaglašavanje sa pravnom tekovinom EU	2023/II	2023-2028		
3.	MPŠV	Akcioni plan za uspostavljanje IAKS-a i Agencije za plaćanja	2023/IV	2023/IV – Danom pristupanja		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju	2023/II	2023/II	32011R0543 [D] 32013R1305 [D] 32013R1306 [D] 32013R1307 [D] 32013R1308 [D] 32014R0640 [D] 32014R0807 [D] 32014R0447 [D] 32014R0907 [D] 32014R0251 [D] 32015R1366 [D] 32016R0232 [D] 32018R1046 [D] 32020R0198 [D]	
2.	MPŠV	Pravilnik o sprovođenju direktnih plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja	2023/IV	2023/IV	32013R1306 [D] 32013R1307 [D] 32014R0639 [D] 32014R0640 [D]	

					32014R0641 [D] 32014R0809 [D] 32014R0907 [D] 32020R2086 [D]	
3.	MPŠV	Pravilnik o metodologiji prikupljanja podataka za sistem računovodstvenih podataka poljoprivrednih gazdinstava	2023/II	2023/II	32009R1217 [D] 32013R1318 [D] 32016R2129 [D] 32019R1975 [D] 32020R1652 [D]	
4.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku i načinu vođenja registra subjekata i registra poljoprivrednih gazdinstava	2023/II	2023/IV	32013R1306 [D] 32013R1307 [D]	
5.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližoj sadržini i načinu uspostavljanja evidencije parcela poljoprivrednog zemljišta	2023/II	2023/II	32013R1306 [D] 32013R1307 [D]	
B) Horizontalni dio						
6.	MPŠV	Nacionalni pčelarski program	2024/I	2024/I	32013R1308 [P]	
7.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda	2023/IV	2023/IV	32012R0880 [D] 32012R0511 [D] 32013R1308 [D] 32014R0499 [D] 32015R1366 [D] 32016R1237 [D] 32016R0791 [D] 32016R1238 [D] 32017R1182 [D] 32017R1185 [D] 32018R0891 [D] 32018R0892 [D] 32020R0760 [D] 32020R0761 [D]	
8.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vinu	2023/III	2023/IV	32013R1308 [D] 32018R0273 [D] 32018R0274 [D] 32019R0934 [D]	

					32019R0033 [D] 32019R0034 [D] 52019XC1205(01) [D] 32020R0531 [D] 32020R0565 [D] 32020R0975 [D] 32021R2117 [D] 32021R1375 [D]	
9.	MPŠV	Zakon o osnivanju Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu	2023/III	2023/IV	32014R0908 [D]	
10.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o opštim i posebnim standardima za stavljanje na tržište voća i povrća	2023/IV	2023/IV	32019R0428 [P]	
11.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izvještavanju o cijenama određenih poljoprivrednih proizvoda	2023/II	2023/II	32017R1185 [D]	
12.	MPŠV	Pravilnik o aromatizovanim proizvodima od vina	2023/IV	2023/IV	32014R0251 [D]	
13.	MPŠV	Pravilnik o karakteristikama i kvalitetu, načinu uzorkovanja i metodama analize maslinovog ulja	2023/IV	2023/IV	32013R1308 [P] 32019D1987 [P]	
14.	MPŠV	Pravilnik o načinu deklarisanja i označavanja maslinovog ulja	2023/IV	2023/IV	32013R1308 [P] 32019D1987 [P]	
B.1) Alkoholna pića						
15.	MPŠV	Pravilnik o geografskim oznakama jakih alkoholnih pića	2023/IV	2023/IV	32021R1236 [P]	
C) Organska proizvodnja						
16.	MPŠV	Zakon o organskoj proizvodnji	2023/IV	2023/IV	32018R0848 [P] 32020R0427 [P] 32020R2042 [P] 32021R1165 [P] 32021R1691 [P] 32021R0642 [P] 32021R0771 [P] 32021R0715 [P] 32021R0279 [P] 32020R1794 [P]	
17.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima za biljnu i stočarsku organsku proizvodnju	2024/II	2024/II	32021R2307 [P]	

					32017R0625 [P] 32020R0464 [P] 32020R0427 [P] 32020R1794 [P] 32020R2146 [P] 32021R0269 [P] 32021R0716 [P] 32020R2042 [P] 32022R0474 [P]	
18.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i pravilima o načinu upisa i vođenja registara subjekata u organskoj proizvodnji	2024/III	2024/III	32021R1691 [P]	
19.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i pravilima upotrebe i odobrenja proizvoda i supstanci za upotrebu u organskoj proizvodnji	2024/IV	2024/IV	32021R1165 [P] 32017R0625 [P] 32021R0716 [P] 32020R0464 [P]	
20.	MPŠV	Pravilnik o službenim kontrolama	2024/I	2024/I	32017R0625 [P]	

UVOD

Evropski pristup u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnog nadzora podrazumijeva primjenu integralnog principa „od njive do trpeze“ koji pokriva sve segmente prehrambenog lanca: primarnu proizvodnju, preradu, skladištenje, transport i trgovinu.

Pravna tekovina za ovo poglavlje sastoji se od tri dijela koji se međusobno nadopunjuju:

1. Bezbjednost hrane sadrži: pravila za proizvodnju i stavljanje na tržište hrane, hrane za životinje i nus proizvoda životinjskog porijekla (higijenska pravila, specifična pravila za proizvode životinjskog porijekla, deklarisanje i reklamiranje, pravila za aditive, enzime, suplemente i boje, kao i materijale koji dolaze u kontakt sa hranom), pravila za zvanične kontrole i mehanizme za osiguranje bezbjednosti hrane, sa strogim pravilima za hranu životinjskog porijekla.
2. Veterinarska politika sadrži: pravila za unutrašnji promet životinja i životinjskih proizvoda, kontrolu i zdravstvene zahtjeve za uvoz životinja, proizvoda životinjskog porijekla i nus proizvoda, identifikaciju i registraciju životinja i praćenje njihovog kretanja, kontrolu i iskorjenjivanje bolesti životinja i zoonoza, promet živih životinja, sjemena, jajnih ćelija i embriona, kontrolu rezidua i drugih supstanci, zootehniku, kao i zahtjeve za dobrobit životinja.
3. Fitosanitarna politika sadrži: pravila za kontrolu štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, pravila za sredstava za zaštitu bilja, kvalitet i stavljanje na tržište sjemenskog i sadnog materijala i zaštitu novih biljnih sorti.

Takođe, ovo poglavlje sadrži pravila za genetički modifikovane organizme.

Institucije koje se bave pitanjem bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarnog nadzora u Crnoj Gori su Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. Polazeći od činjenice da Evropska unija u ovim oblastima postavlja stroge uslove koji do kraja moraju biti ispunjeni na putu pridruživanja, bitno je, između ostalog, ispuniti sledeće pretpostavke: usvojiti odgovarajuće propise (zakone i podzakonske akte), osigurati primjenu propisanih normi od strane držaoca životinja, bilja i subjekata u poslovanju hranom, hranom za životinje i nus proizvode životinjskog porijekla, zaposliti dovoljan broj stručnih lica (administracija i inspekcija) za sve navedene oblasti Poglavlja 12, a posebno u dijelu službenih kontrola, obezbijediti adekvatan budžet, potrebnu tehničku opremu i sredstva za rad, unaprijediti postojeće kaboratorije, granična inspekcijiska mjesta, karantinske objekte i ostalu potrebnu infrastrukturu. Usklađivanjem zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije svi proizvodi na tržištu moraće zadovoljiti jednake zahtjeve. Time će se podići opšti nivo, kao i povjerenje građana u proizvode koje kupuju.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	UBHVFP	Inovirana Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za Poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika sa sveobuhvatnim Akcionim planom i Posebnim Akcionim planom za suzbijanje i iskorijenjivanje klasične kuge svinja	2023/II	2023-2028		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Bezbjednost hrane						
A.1) Opšti dio						
1.	UBHVFP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane	2023/IV	2024/I	32017R0625 [P]	
A.2) Stavljanje na tržište hrane, hrane za životinje i nusproizvoda životinjskog porijekla						
A.2.1) Higijenska pravila						
2.	UBHVFP	Pravilnik o obrascu zdravstvenog sertifikata za premještanja pošiljaka nusproizvoda životinjskog porijekla iz zona ograničenja uspostavljenih radi sprečavanja i kontrole određenih bolesti sa popisa	2024/I	2024/II	32021R1699 [P]	
A.2.2) Posebna pravila za proizvode životinjskog porijekla						
3.	UBHVFP	Uredba o izmjeni i dopuni Uredbe o mjerama za sprječavanje trihinele kod ljudi	2024/III	2024/IV	32020R1478 [P]	
A.2.3) Pravila kontrole za za nusproizvode životinjskog porijekla						
4.	UBHVFP	Zakon o zahtjevima za upravljanje i postupanje nusproizvodima životinjskog porijekla	2023/IV	2024/I	32009R1069 [P] 32011R0142 [P] 32021R1929 [P]	
A.3) Pravila bezbjednosti hrane						

A.3.1) Označavanje, reklamiranje i oglašavanje hrane, uključujući prehrambene i zdravstvene tvrdnje i nutritivno označavanje						
5.	UBHVFP	Uredba o izmjenama Uredbe o korišćenju zdravstvenih i nutritivnih tvrdnji prilikom označavanja, reklamiranja i prezentacije hrane	2024/I	2024/II	32021R0686 [P] 32021R0050 [P]	
6.	UBHVFP	Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o načinu i uslovima stavljanja na tržište hrane za posebne prehrambene potrebe	2024/I	2024/II	32021R1040 [P] 32021R1041 [P] 32021R0571 [P] 32021R0077 [P]	
A.3.2) Nova hrana						
7.		Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o novoj hrani koja se može koristiti i stavljeti na tržište	2024/I	2024/II	32020R1821 [P] 32020R1772 [P] 32020R1993 [P] 32020R1822 [P] 32020R1820 [P] 32020R1559 [P] 32020R1634 [P] 32020R1824 [P] 32021R0882 [P] 32021R0912 [P] 32021R1319 [P] 32021R1318 [P] 32021R0120 [P] 32021R0670 [P] 32021R0668 [P] 32021R0051 [P] 32021R0082 [P] 32021R1377 [P] 32021R0900 [P] 32021R0096 [P] 32021R1326 [P]	
B) Veterina						
8.	UBHVFP	Zakon o veterinarstvu	2023/IV	2024/I	32020R2154 [P] 32017R0625 [P]	

B.1) Identifikacija i registracija životinja						
9.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o identifikaciji i registraciji kopitara	2024/III	2024/IV	32021R0963 [P] 32021R0577 [P]	
10.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o identifikaciji i registraciji svinja	2024/III	2024/IV	32021R0520 [P]	
11.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu identifikacije i registracije goveda i vođenju registara i elektronske baze podataka	2024/III	2024/IV	32020R1625 [P]	
B.2) Kontrolne mjere za bolesti životinja						
12.	UBHVFP	Pravilnik o programima nadzora, programima iskorjenjivanja i statusu „slobodno od bolesti” za određene bolesti s liste i emergentne bolesti	2024/III	2024/IV	32020R0689 [P] 32020R0690 [P] 32020R0687 [P] 32021R0881 [P]	
13.	UBHVFP	Pravilnik o listi životinja i proizvoda životinjskog porijekla koji podliježu veterinarskim pregledima	2024/I	2024/II	32021R0632 [P] 32021R0573 [P] 32021R0630 [P]	
14.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o klasifikaciji zaraznih bolesti životinja, načinu prijavljivanja pojave odnosno sumnje i odjavljivanja zaraznih bolesti životinja	2024/III	2024/IV	32020R2002 [P]	
B.2.1) Slinavka i šap						
15.	UBHVFP	Naredba o mjerama sprječavanja unošenja virusa slinavke i šapa	2024/II	2024/II	32019D0242 [P]	
B.2.2) Zoonoze						
16.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu i mjerama kontrole salmonelle kod živine i drugih specifičnih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom	2024/I	2024/I	32019R0268 [P]	
17.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza	2024/II	2024/III	32020D1729 [P]	
B.3) Sjeme, jajne ćelije i embrioni						
18.	UBHVFP	Pravilnik za objekte u kojima se drže kopnene životinje i inkubatorske stanice i pravila o sljedivosti za kopnene životinje i jaja za rasplod	2024/III	2024/IV	32019R2035 [P]	

19.	UBHVFP	Pravilnik o zahtjevima zdravlja životinja za premještanja kopnenih životinja i jaja za rasplod	2024/III	2024/IV	32021R1706 [P]	
20.	UBHVFP	Pravilnik o uslovima za reproduktivni materijal	2024/III	2024/IV	32021R0880 [P]	
21.	UBHVFP	Pravilnik za odobravanja objekata za reproduktivni materijal i zahtjeva u pogledu sljedivosti i zdravlja životinja za premještanja embriona određenih uzgojnih kopnenih životinja	2024/III	2024/IV	32020R0686 [P] 32020R0688 [P] 32020R0999 [P]	
B.4) Zahtjevi za uvoz za žive životinje i proizvode životinjskog porijekla						
22.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za uvoz i tranzit kopitara	2024/II	2024/III	32020R2235 [P] 32020R0692 [P]	
23.	UBHVFP	Pravilnik o uslovima za uvoz kopitara, sjemena i embriona	2024/II	2024/III	32019R2147 [P] 32020R0485 [P] 32020R0581 [P]	
24.	UBHVFP	Pravilnik o veterinarsko-zdravstvenim i drugim uslovima za uvoz određenih životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz određenih zemalja	2024/III	2024/IV	32020R0692 [P] 32020R2235 [P] 32021R0405 [P] 32021R1327 [P] 32021R0404 [P] 32021R1471 [P] 32021R1703 [P] 32021R1705 [P] 32021R1070 [P] 32021R1727 [P]	
25.	UBHVFP	Naredba o izmjenama i dopunama Naredbe o zabrani uvoza i tranzita pošiljki živine, ptica i proizvoda od živine i ptica radi sprečavanja unošenja visoko patogene avijarne influence	2024/II	2024/II	32021D0335 [P]	
26.	UBHVFP	Pravilnik o sertifikatima o zdravlju životinja za uvoz i premještanje pošiljaka akvatičnih životinja i određenih proizvoda životinjskog porijekla od akvatičnih životinja	2024/III	2024/IV	32020R2236 [P]	
27.	UBHVFP	Naredba o uslovima za uvoz živih, rashlađenih, smrznutih ili prerađenih školjki, bodljokožaca, plaštaša i morskih puževa namijenjenih ishrani ljudi iz Sjedinjenih Američkih Država	2024/III	2024/IV	32020R1641 [P]	

28.	UBHVFP	Pravilnik za objekte akvakulture i prevoznike akvatičnih životinja	2024/III	2024/IV	32020R0691 [P] 32020R0990 [P]	
29.	UBHVFP	Pravilnik o upotrebi mesno-koštanog brašna kao goriva u postrojenjima za izgaranje	2024/III	2024/IV	32020R0735 [P]	
B.5) Dobrobit životinja						
30.	UBHVFP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja	2023/IV	2024/I	32019R0268 [P]	
B.6) Zootehnika						
31.	UBHVFP	Modeli obrazaca zootehničkih sertifikata za uzgojne životinje i njihove embrione	2024/III	2024/IV	32020R0602 [P]	
C) Fitosanitarna politika						
C.1) Zdravlje bilja – štetni organizmi						
32.	UBHVFP	Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja	2023/IV	2024/I	32016R2031 [P] 32017R0625 [P]	
C.2) Zdravlje bilja –sredstva za zaštitu bilja						
33.	UBHVFP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja	2023/IV	2024/I	32017R0625 [P]	
D) Službene kontrole						
34.	UBHVFP	Pravila o službenim kontrolama drvenog materijala za pakovanje	2024/I	2024/II	32019R2125 [P]	
35.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu vršenja službenih kontrola proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi	2024/I	2024/II	32021R1709 [P] 32021R1422 [P]	
36.	UBHVFP	Pravilnik o načinu vršenja službene kontrole hrane i određenih roba	2024/I	2024/II	32019R1666 [P] 32019R1793 [P] 32019R2090 [P]	
37.	UBHVFP	Pravilnik o načinu vršenja službene kontrole životinja, proizvoda životinjskog porijekla, embriona, nusproizvoda životinjskog porijekla i dobijenih proizvoda kao i sijena i slame	2024/I	2024/II	32019R2074 [P] 32019R2122 [P] 32019R2130 [P] 32019R2129 [P] 32019R2126 [P]	
38.	UBHVFP	Pravilnik za službene kontrole pošiljaka životinja i robe u provozu, pretovaru i daljnjem prevozu	2024/I	2024/II	32019R2124 [P]	

39.	UBHVFP	Pravila za utvrđivanje u kojim slučajevima i pod kojim uslovima se provjere identiteta i fizičke provjere određene robe mogu obavljati na kontrolnim tačkama, a provjere dokumentacije na udaljenosti od graničnih kontrolnih mjesta	2024/I	2024/II	32019R2123 [P]	
40.	UBHVFP	Pravilnik o službenim kontrolama i drugih službenih aktivnosti koje sprovode posebno ovlašćene fizičke osobe, sprovođenja analiza, ispitivanja ili dijagnostifikovanja i periodi primjene privremenih mjera	2024/I	2024/II	32020R1087 [P]	
41.	UBHVFP	Smjernice i obrazac za izvještavanje o izvršenim planovima službenih kontrola	2024/I	2024/II	52021XC0301(01) [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

MJERILO: DA, dva preostala neispunjena završna mjerila iziskuju jačanje administrativnih kapaciteta.

Dokumenti koji naglašavaju potrebe administrativnih kapaciteta: Strategija za transpoziciju i implementaciju pravne tekovinu EU (koji se oslanja na PPCG), Pregovaračka pozicija; Izvještaj o skriningu, Izvještaj EK 2011 – 2022.

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

Neophodni kadrovi za sprovođenje pravne tekovine⁶

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
UBHVFP	Zakon o bezbjednosti hrane Zakon o genetički modifikovanim organizmima	Stručni poslovi Hrana neživotinjskog porijekla Hrana životinjskog porijekla Hrana za životinje	Doktori veterinarske medicine, prehrambeni tehnolozi; poljoprivredni inženjeri, ljekari, sanitarni inženjeri	DA	2	2
		Inspekcija za hranu			4	4
UBHVFP	Zakon o veterinarstvu, Zakon o dobrobiti životinja, Zakon o identifikaciji i registraciji životinja, Zakon o genetički modifikovanim organizmima	Stručni poslovi, zdravlje dobrobit životinja, I&R	Doktori veterinarske medicine,	DA	3	3

⁶ Zapošljavanje je uslov za zatvaranje pregovora u Poglavlju 12 i zahtjeva mnogo veći broj zaposlenih od prikazanog.

		životinja, nus proizvodi životinjskog porijekla	inženjeri poljoprivrede - stočarstva			
		Veterinarska inspekcija			4	4
UBHVFP	Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja; Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, Zakon o sadnom materijalu, Zakon o sjemenskom materijalu polj. bilja, Zakon o zaštiti biljnih sorti, Zakon o genetički modificiranim organizmima	Stručni poslovi	Inženjeri zaštite bilja; poljoprivredni inženjeri biljne proizvodnje; inženjeri zdravstvene zaštite bilja; poljoprivredni inženjeri - biljna proizvodnje	DA	3	3
		Fitosanitarna inspekcija			4	4
2.3 POTREBNA JAČANJA INFRASTRUKTURE						
Inst.	Naziv akta	Opis infrastrukture/ tehničke podrške		2023	2024	
UBHVFP	Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o genetički modificiranim organizmima, Zakon o veterinarstvu, Zakon o dobrobiti životinja, Zakon o identifikaciji i registraciji životinja, Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, Zakon o sadnom materijalu, Zakon o sjemenskom materijalu polj. bilja, Zakon o zaštiti biljnih sorti	TRACES informacijski sistem (Sistem kontrole prometa pošiljaka preko graničnih kontrolnih mjesta)		X	X	
		EUROPHYT		X	X	
		BIP (Granična inspekcijaska mjesta za protok robe biljnog i životinjskog porijekla)		X	X	
		Postrojenje za upravljanje nusproizvodima		X	X	
		Karantinska jedinica		X	X	

UVOD

Ribarstvo u Crnoj Gori je viševjekovna privredna grana, zastupljena kako u teritorijalnom moru Crne Gore, tako i na Skadarskom jezeru. Osim ekonomske ima i važnu sociološku i kulturološku ulogu. Ribarstvo je istorijski posmatrano, dugo prisutna djelatnost u zemljama EU. Racionalna eksploatacija obnovljivih ribljih resursa, pitanja uređenja tržišta proizvoda ribarstva i akvakulture, strukturne politike, nadzora i kontrole i međunarodne saradnje u ribarstvu uređena su Zajedničkom ribarskom politikom EU. Uspostavljanjem Zajedničke ribarske politike definisani su i njeni ciljevi: povećanje produktivnosti, poboljšanje životnog standarda zaposlenih u ribarstvu, stabilizacija tržišta, efikasnije snabdijevanje i obezbjeđivanje zaliha hrane po pristupačnim cijenama.

Pregovaračko poglavlje 13 je podijeljeno na šest potpoglavlja: upravljanje resursima i flotom, inspekcija i kontrola, strukturne mjere, kontrola državne pomoći, tržišna politika i međunarodni sporazumi.

Od formiranja Direktorata za ribarstvo, u Crnoj Gori se preduzimaju kontinuirani koraci ka jačanju administrativnih kapaciteta naročito u oblasti inspekcije i kontrole, obezbjeđivanju neophodne infrastrukture, te prilagođavanju istih potrebama i veličini sektora ribarstva Crne Gore.

U cilju usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, kao i obezbjeđivanja uslova za potpuno primjenjivanje Zajedničke ribarske politike EU u toku 2023. planirano je usvajanje Zakona o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi kao i usvajanje Zakona o morskome ribarstvu i marikulturi krajem 2023. nakon čega će uslediti usvajanje seta podzakonskih akata pomenutih zakona.

U narednom periodu pored usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, neophodno je uložiti napore u pogledu dodatnog jačanja administrativnih kapaciteta, kao i modernizacije sektora ribarstva kroz obnovu ribarske flote, nabavku opreme za navigaciju i poboljšanje bezbjednosti na plovilima, izgradnju, rekonstrukciju i opremanje luka, izgradnju mjesta prvog iskrcaja, rekonstrukciju postojećih ribljih pijaca, unapređivanje statistike ulova i sl.

Institucija koja koordinira rad u okviru ovog pregovaračkog poglavlja je Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede, dok su u rad poglavlja uključene i sledeće institucije: Institut za biologiju mora, Specijalistička veterinarska laboratorija, Centar za ekotoksikološka ispitivanja i Institut za javno zdravlje Crne Gore.

Pregovaračko poglavlje 13 je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, održanoj 30. juna 2016.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propis						
1.	MPŠV	Strategija ribarstva Crne Gore 2023-2028. sa Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU	2023/II	2023-2028	32006L0123 [D] 32006R1967 [D] 32008R1005 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D] 32013R1380 [D] 32017R0218 [D] 32017R1130 [D] 32019R0982 [D] 32019R1241 [D]	
B) Organizacija tržišta						
2.	MPŠV	Analiza stanja tržišta u ribarstvu	2023/III	2024	32013R1379 [D] 32013R1419 [D] 32013R1418 [D]	
C) Upravljanje resursima i ribolovnom flotom						
3.	MPŠV	Nacionalni plan upravljanja za ribolovne alate	2023/II	2024-2029	32006R1967 [D] 32013R1380 [D] 32019R1241 [D]	
4.	MPŠV	Nacionalni plan upravljanja za određene ekonomski važne vrste	2024/IV	2024-2029	32006R1967 [D] 32013R1380 [D] 32019R1241 [D]	
D) Akvakultura						
5.	MPŠV	Višegodišnji nacionalni strateški plan za akvakulturu	2024/IV	2024-2029	32013R1380 [D]	
E) Sistem kontrole u ribarstvu						
6.	MPŠV	Standardne operativne procedure za inspekciju	2024/IV	2024-2029	32019R1241 [D]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	

	inst.				Celex No	Ostalo
A) Opšti principi						
1.	MPŠV	Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi	2023/III	2023/IV	32006L0123 [D] 32006R1967 [D] 32008R1005 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D] 32011R1343 [D] 32013R1380 [D] 32017R1130 [D] 32019R0982 [D] 32019R1241 [D] 32020R0004 [D] 32020R0038 [D] 32020R0423 [D] 32020R0967 [D] 32020R0030 [D]	EU-99 [P]
2.	MPŠV	Pravilnik o elektronskom dnevniku ulova	2024/I	2024/II	32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	
3.	MPŠV	Pravilnik o načinu i mjestu obilježavanja ribolovnog alata i opreme	2024/I	2024/II	32006R1967 [D] 32009R1224 [D]	
4.	MPŠV	Pravilnik o kontroli i potvrđivanju snage motora	2024/I	2024/II	32009R1224 [D]	
5.	MPŠV	Pravilnik o tehničkim uslovima i mjestu prve prodaje, uslovima i načinu prodaje na mjestu prve prodaje	2023/IV	2024/I	32006R1967 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	
6.	MPŠV	Pravilnik o tehničkim uslovima i mjestu za iskrcaj i prekrcaj	2024/I	2024/II	32008R1005 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	
7.	MPŠV	Pravilnik o načinu vođenja Registra trgovaca ribom na veliko, obrascu i sadržini zahtjeva, lista trgovaca ribom na veliko	2024/I	2024/II	32006R1967 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	

8.	MPŠV	Pravilnik o osnovnim konstruktivno-tehničkim karakteristikama, načinu upotrebe, vremenu, namjeni, količini i vrsti ribolovnih alata i opreme koja se smije upotrebljavati u velikom i malom privrednom ribolovu	2024/I	2024/II	31984R3440 [D] 32003R1984 [D] 32006R1967 [D] 32007R0520 [D] 32007R1100 [D] 32009R1224 [D] 32010R0640 [D] 32011R0404 [D] 32019R1241 [D]	
B) Organizacija tržišta u ribarstvu i akvakulturi						
9.	MPŠV	Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi	2023/I	2025/III	32014R0508 [D] 32014R0717 [D]	
10.	MPŠV	Zakon o organizaciji tržišta u ribarstvu i akvakulturi	2023/I	2023/II	32013R1379 [D] 32013R1418 [D] 32013R1419 [D] 32013R1420 [D] 31996R2406 [D] 32011R1169 [D]	
11.	MPŠV	Pravilnik o priznavanju organizacija proizvođača u sektoru ribarstva	2024/III	2024/IV	32013R1419 [D] 32013R1420 [D]	
12.	MPŠV	Pravilnik o tržišnim nazivima proizvoda ribarstva	2024/III	2024/IV	32013R1418 [D] 32013R1420 [D]	
13.	MPŠV	Pravilnik o označavanju proizvoda ribarstva	2024/III	2024/IV	32013R1418 [D] 32013R1420 [D]	
14.	MPŠV	Pravilnik o tržišnim standardima određenih proizvoda ribarstva i akvakulture	2024/III	2024/IV	31996R2406 [D]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

Mjerilo: DA

Dokument koji naglašava potrebe administrativnih kapaciteta i izgradnju sistema za primjenu Zajedničke poljoprivredne politike EU: Detaljan implementacioni plan za uspostavljanje Integriranog administrativnog i kontrolnog sistema (IAKS), koji će biti u potpunosti operativan do dana pristupanja.

Implementacioni plan za uspostavljanje Agencije za plaćanja, koja će biti u potpunosti operativna do datuma pristupanja.						
2.1. NOVE INSTITUCIJE						
Agencija za plaćanja - Crna Gora će postupno iz Direktorata za plaćanja uspostaviti Agenciju za plaćanja do pristupanja EU; Svi novozaposleni u Direktoratu za plaćanja će preći u Agenciju za plaćanja.						
2.2. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoci	Kreira i sprovodi srukturane mjere u ribarstvu	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti društvenih, prirodnih ili poljoprivrednih nauka	DA	1	1
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi	Sprovodi javne pozive iz oblasti akvakulture	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti društvenih, prirodnih ili poljoprivrednih nauka	DA	/	1
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi Zakon o organizaciji trzista u ribarstvu i akvakulturi Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoci	Inspeksijski nadzor ribolvnih aktivnosti na moru	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti društvenih, prirodnih ili poljoprivrednih nauka	DA	/	1
2.3. POTREBNA JAČANJA INFRASTRUKTURE						
Inst.	Naziv akta	Opis infrastrukturne / tehničke podrške			2023	2024
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi	Sistem elektronske evidencije i izvještavanja			/	X

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi	Uspostavljanje zasticene baze podataka		X
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi	Odredjivanje mjesta prvog iskrcaja i mjesta prve prodaje	X	
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi	Izgradnja objekata za skladistenje, cuvanje I pakovanje ribe I obezbjedjenje neophodne infrastructure(struja, voda gorivo,led,internet I dr.)		X
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi	Izgradnja I opremanje jednog objekta za zbrinjavanje odbacenog ulova		X
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon o organizaciji trzista u ribarstvu I akvakulturi	Formiranje organizacije proizvođača		X

UVOD

Saobraćajna politika ima za cilj poboljšanje funkcionisanja unutrašnjeg tržišta Evropske unije obezbjeđivanjem sigurnosti, djelotvornosti, dostupnosti i kvaliteta saobraćajnih usluga, zaštite interesa korisnika tih usluga i zaštite životne sredine.

Poglavlje Saobraćajna politika obuhvata:

- drumski saobraćaj,
- željeznički saobraćaj,
- putnu infrastrukturu,
- vazdušni saobraćaj,
- pomorski saobraćaj i
- saobraćaj unutrašnjim plovnim putevima.

Poglavlje 14 – Saobraćajna politika nalazi se u okviru klastera Zelena agenda i održiva povezanost.

Imajući u vidu specifičnost propisa EU koji se odnose na poglavlje 14, a koja se ogledaju u tome da obuhvata različite vidove saobraćaja za koje je za svaki propisana obimna pravna tekovina, koja zahtjeva i ekspertska znanja za svaki vid saobraćaja pojedinačno, izazovi usklađivanja su identifikovani u svim oblastima. Neki od najvećih izazova su prepoznati u željezničkom saobraćaju, gdje je potrebno obezbijediti potpunu nezavisnost regulatornog tijela, u skladu sa propisima EU, iako je za sada postignut stepen nezavisnosti u odnosu na Ministarstvo kapitalnih investicija. Takođe, neophodno je raditi na jačanju administrativnih kapaciteta regulatornog organa i organa nadležnog za bezbjednost u željezničkom saobraćaju, kako bi isti zaista mogli da obavljaju svoju funkciju u punom kapacitetu, u cilju potpunog implementiranja propisa koji su usaglašeni sa propisima EU i u cilju podizanja nivoa bezbjednosti željezničkog saobraćaja i kvaliteta usluga prevoza. Nadalje, izazovi predstoje kako u usklađivanju u dijelu inteligentnih transportnih sistema (ITS), tako i u pogledu njihove primjene, imajući u vidu da je riječ o jako skupoj tehnologiji. Takođe, treba imati u vidu da Crnoj Gori u dijelu ITS nedostaju iskustvo i odgovarajuće strukture za koordinaciju i upravljanje uvođenjem ITS, posebno u sektorima za drumski i željeznički saobraćaj.

Instutucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Uprava policije, Uprava za saobraćaj, Uprava za željeznice, Lučka kapetanija Kotor, Lučka kapetanija Bar, AD ŽICG, AD Željeznički prevoz, AD Održavanje željezničkih voznih sredstava, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, AD Aerodromi Crne Gore, AD Aerodrom Podgorica, AD Luka Bar.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji u Briselu 21. decembra 2015.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Drumski saobraćaj						
1.	MUP	Strategija poboljšanja bezbjednosti u drumskom saobraćaju 2024-2030. godina, s Akcionim planom za 2024-2025.godinu	2023/III	2024-2030		
2.	MKI	Ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja 2019-2035. u skladu sa Strategijom za održivu i pametnu mobilnost za Zapadni Balkan	2023/IV	2024-2035		
B) Putna infrastruktura						
3.	MKI	Program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite magistralnih i regionalnih puteva za 2023. godinu s Izvještajem o realizaciji Programa za 2022. godinu	2023/I	2023		
4.	MKI	Srednjoročni program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite državnih puteva	2023/III	2023-2026		
C) Vazdušni saobraćaj						
5.	MKI	Izmjene i dopune Nacionalnog programa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva	2023/I	2023	32022R1174 [P] C(2022) 4638 [P]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Drumski saobraćaj						
1.	MKI	Pravilnik o uslovima u pogledu prostora, opreme i alata radionice za tahografe	2024/IV	2024/IV	32017R0548 [P]	
2.	MKI	Zakon o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena i uređajima za evidentiranje u drumskom saobraćaju	2024/III	2024/IV	32006R0561 [P] 32002L0015 [P] 32014R0165 [P] 32006L0022 [P] 32020R1054 [P]	

3.	MKI	Pravilnik o tehničkim i izvođačkim zahtjevima za tahografe, tahografske listiće i memorijske kartice	2024/IV	2024/IV	32014R0165 [P] 32014R1161 [P] 32016R0799 [P] 32021R1228 [P]	
4.	MKI	Zakon o dopunama Zakona o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju	2024/II	2024/III	32011R0181 [P]	
5.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju	2024/II	2024/III	32020R1055 [P]	
B) Željeznički saobraćaj						
6.	MKI	Zakon o željeznici	2023/II	2023/IV	32012L0034 [D] 32007R1370 [P] 32007R1371 [P] 32010R0913 [D] ⁷	
7.	MKI	Saobraćajni pravilnik	2023/II	2023/II	32016L0798 [P]	
8.	MKI	Pravilnik o stručnoj osposobljenosti željezničkih radnika	2023/II	2023/II	32016L0798 [P]	
9.	MKI	Zakon o bezbjednosti i interoperabilnosti u željezničkom saobraćaju	2023/IV	2024/I	32016L0797 [P] 32016L0798 [P] 32007L0059 [P] 32016R0424 [D] 32018R0762 [D]	
10.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama TSI lokomotive i putnički vagoni	2023/IV	2023/IV	32021R0541 [P]	
11.	MKI	Pravilnik o odobrenom tipu vozila	2024/II	2024/II	32021D0701 [P]	
12.	MKI	Pravilnik o strukturi izvještaja u slučaju istraga željezničkih nesreća i nezgoda	2024/II	2023/IV	32020R0572 [P]	
13.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za žičare za prevoz lica	2024/II	2023/IV	32019D1923 [P]	
C) Putna infrastruktura						

⁷ Celeksi ne mogu biti u potpunosti transponovani jer se radi o EU teretnim koridorima i Crna Gora može jedino dio da transponuje, koliko je dozvoljeno za države Zapadnog Balkana. Uslovi za ove koridore su veoma strogi i zahtjevni i kroz zakon samo otvaramo mogućnost za kandidovanje naših pruga za teretne koridore.

14.	MKI	Pravilnik o tehničkim uslovima za projektovanje i izgradnju autobuskih stajališta	2023/III	2023/III	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
15.	MKI	Pravilnik o načinu regulisanja saobraćaja u zoni radova na putu	2023/III	2023/III	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
16.	MKI	Odluka o utvrđivanju visine godišnje naknade za korišćenje puteva pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila	2023/IV	2023/IV	31999L0062 [P]	
17.	MKI	Pravilnik o uslovima koje sa aspekta bezbjednosti saobraćaja moraju da ispunjavaju putevi	2023/IV	2023/IV	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
18.	MKI	Pravilnik o utvrđivanju i označavanju zona škola i mjerama za unapređenje bezbjednosti djece u zonama škola	2023/IV	2023/IV	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
19.	MUP	Pravilnik o tehničkom pregledu vozila na putu	2023/IV	2023/IV	32014L0047 [P]	
20.	MUP	Pravilnik o tehničkom pregledu vozila	2023/IV	2023/IV	32014L0045 [P]	
21.	MKI	Pravilnik o priključcima na puteve	2023/IV	2023/IV	32008L0096 [P]	
D) Vazdušni saobraćaj						
22.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zahtjevima i administrativnim procedurama koje se odnose na aerodrome	2023/I	2023/I	32020R2148 [P]	
23.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem i nadzoru nad njima	2023/I	2023/I	32020R0469 [P] 32020R1177 [P]	
24.	ACV	Pravilnik o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi s letačkim operacijama operatora iz trećih zemalja	2023/I	2023/I	32014R0452 [P] 32016R1158 [P]	
25.	ACV	Pravilnik o zajedničkim pravilima Evropske unije u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva	2023/I	2023/I	32018R1139 [P] 32021R1087 [P]	
26.	ACV	Pravilnik o uslovima za sigurnu upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova	2023/II	2023/II	32019R0947 [P] 32020R0639 [P] 32020R0746 [P]	

27.	MKI	Pravilnik o propisivanju detaljnih pravila o novčanim kaznama i periodičnim penalima	2023/II	2023/II	32012R0646 [P]	
28.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vazдушnom saobraćaju	2023/IV	2024/I	32018R1139 [P]	
29.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima za sistem bespilotnog vazduhoplova	2023/IV	2023/IV	32019R0945 [P] 32020R1058 [P]	
30.	ACV	Pravilnik o zajedničkim zahtjevima za fleksibilnu upotrebu vazdušnog prostora	2023/IV	2023/IV	32005R2150 [P]	
31.	ACV	Pravilnik o zajedničkim pravilima za obavljanje vazdušnog prevoza u Zajednici	2023/IV	2023/IV	32008R1008 [P] 32019R0002 [P]	
32.	MKI	Pravilnik o kriterijumima i metodologiji utvrđivanja visine aerodromskih naknada	2023/IV	2023/IV	32009L0012 [P]	
33.	ACV	Pravilnik o uspostavljanju liste Zajednice koja sadrži vazdušne prevoznike na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice i o informisanju putnika u vazдушnom prevozu o identitetu vazdušnog prevoznika koji obavlja let	2023/IV	2023/IV	32005R2111 [P] 32018R1139 [P]	
34.	ACV	Pravilnik o utvrđivanju sprovedbenih pravila za popis Zajednice onih vazdušnih prevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice	2023/IV	2023/IV	32006R0473 [P]	
35.	ACV	Pravilnik o uspostavljanju popisa Zajednice onih vazdušnih prevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice	2023/IV	2023/IV	32006R0474 [P] 32018R1866 [P]	
36.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazдушnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazдушnim saobraćajem i nadzoru nad njima	2023/IV	2023/IV	32021R1338 [P] 32021R0665 [P]	
37.	MKI	Pravilnik o principima rada računarskih sistema rezervacija	2023/IV	2023/IV	32009R0080 [P]	
38.	ACV	Pravilnik o utvrđivanju programa efikasnosti za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežne funkcije i zajedničkog metoda obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi	2024/IV	2024/IV	32019R0317 [P]	

39.	MKI	Pravilnik o uređenju upotrebe vazduhoplova obuhvaćenih Dijelom II, Poglavlje 3 Sveska 1 Aneksa 16 Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, drugo izdanje (1988. godine)	2024/IV	2024/IV	32006L0093 [P] 31989L0629 [P]	
40.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu, pravilima i postupcima letenja vazduhoplova i operativnim uslugama u vazdušnom saobraćaju	2024/IV	2024/IV	32021R0666 [P]	
41.	ACV	Pravilnik o regulatornom okviru za vazdušni prostor za bespilotne vazduhoplove	2024/IV	2024/IV	32021R0664 [P]	
E) Pomorski saobraćaj						
42.	MKI	Uredba o bližim postupcima i načinu istraživanja pomorskih nesreća	2023/III	2023/III	32009L0018 [P] 32011R1286 [P]	
43.	MKI	Pravilnik o primjeni VTMS I NMSW	2023/IV	2023/IV	32002L0059 [P] 32019R1239 [P] 32009L0017 [P]	
44.	MKI	Pravilnik o zajedničkim pravilima i normama za organizacije koje obavljaju pregled i nadzor brodova	2023/IV	2023/IV	32009L0015 [P] 32014L0111 [P] 32014R1355 [P] 32009R0391 [P]	
45.	MKI	Pravilnik o izmjenama Pravilnika o bližim uslovima u pogledu zaliha lijekova i medicinskih sredstava za pružanje medicinske pomoći na brodovima	2024/I	2024/I	32019L1834 [P]	
46.	MKI	Zakon o zaštiti mora od zagađivanja sa pomorskih objekata	2024/III	2024/IV	32005L0035 [P] 32013R1257 [D] 32003R0782 [D] 32012R0530 [P] 32009L0020 [P]	
47.	MKI	Zakon o lukama	2024/III	2024/IV	32001L0096 [D] 32019L0883 [D] 32017R0352 [P]	
48.	MKI	Pravilnik o brodskom otpadu	2024/IV	2024/IV	32019L0883 [P]	

49.	MKI	Pravilnik o nadzoru opasnih materijala ugrađenih na brodovima i recikliranju brodova	2024/IV	2024/IV	32013R1257 [P]	
50.	MKI	Pravilnik o nadzoru štetnih materija protiv obrastanja na brodovima	2024/IV	2024/IV	32003R0782 [P]	
51.	MKI	Pravilnik o načinu i uslovima sigurnog ukrcaja i iskrcaja rasutog tereta	2024/IV	2024/IV	32001L0096 [P]	
F) Unutrašnja plovidba						
52.	MKI	Zakon o unutrašnjoj plovidbi	2024/III	2024/IV	32017L2397 [P] 32016L1629 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
Ministarstvo kapitalnih investicija	Zakon o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena i uređajima za evidentiranje u drumskom saobraćaju	Implementacija digitalnih (pametnih) tahografa u skladu sa Regulativom (EU) 2020/1054 MKI/ Direkcija za drumski saobraćaj	Pravnik/ Inženjer saobraćaja	DA	1	/
Ministarstvo kapitalnih investicija	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju	Vršenje licenciranja prevoznika u skladu sa Regulativom (EU) 2020/1055 MKI/ Direkcija za drumski saobraćaj	Pravnik/ Inženjer saobraćaja Srednja stručna sprema	DA	2	/
Uprava za željeznice	Zakon o željeznici i o bezbjednosti i interoperabilnosti u	Jačanje administrativnih kapaciteta u željezničkom sektoru	VII1 - fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških	DA	2	/

	željezničkom saobraćaju		nauka, elektrotehnika (1), mašinstvo (1)			
			Diplomirani ekonomista		1	
Ministarstvo kapitalnih investicija Lučke kapetanije Bar i Kotor	Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe	Jačanje administrativnih kapaciteta u pomorskom saobraćaju	VII1 nivo kvalifikacije, fakultet iz oblasti tehničkotehnoških nauka-pomorske nauke ili fakultet iz oblasti društvenih nauka-menadžment u pomorstvu. Potrebno je da ispunjava i sljedeće uslove: 1) da ima ovlašćenje o osposobljenost i za zvanje zapovjednika broda od 3000 BT ili većeg ili ovlašćenje o	NE	2 PSC inspektora	/

			<p>osposobljenost i za zvanje upravitelja mašine na brodu sa mašinskim kompleksom pogonske snage od 3000 kW ili jačim; 2) da ima najmanje pet godina plovidbenog staža u svojevremenu palube ili oficira mašine; 3) da ima najmanje jednu godinu radnog iskustva u vršenju poslova inspekcijskog nadzora stranih brodova u lukama i sidrištima Crne Gore, ili najmanje dvije godine</p>			
--	--	--	---	--	--	--

			<p>iskustva u svojstvu pomoćnog PSC inspektora;</p> <p>4) da ima sposobnost usmene i pisane komunikacije na engleskom jeziku i primjereno znanje odredbi međunarodnih konvencija i bitnih postupaka u nadzoru države luke;</p> <p>5) da ima dobro poznavanje pomorske bezbjednosti i radno iskustvo u načinu primjene bezbjedonosnih mjera na brodovima i u lukama, poznavanju</p>			
--	--	--	--	--	--	--

			bezbjedonosnih tehnika i tehnologija, poznavanje načela, postupaka, tehnika i bezbjedonosnih operacija nad kojima se vrši inspekcijski pregled, ukoliko je PSC inspektor ujedno i inspektor pomorske bezbjednosti; 6) da ima uspješno završenu obuku za vršenje inspekcijskog nadzora u skladu sa planom kojeg usvoji Odbor za inspekcijski nadzor Pariškog memoranduma o razumijevanju			
--	--	--	--	--	--	--

			o kontroli države luke			
			<p>VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti tehničkotehnoških nauka-pomorske nauke ili fakultet iz oblasti društvenih nauka-menadžment u pomorstvu, najmanje tri godine radnog iskustva, položen stručni ispit za rad u državnim organima, poznavanje rada na računaru.</p> <p>Potrebno je da ispunjava i sljedeće uslove: 1. najmanje 12 mjeseci radnog iskustva</p>		3 Službenika u saobraćaju Lučkih kapetanijskih	6 Službenika u saobraćaju Lučkih kapetanijskih

			u vršenju poslova inspekcijskog nadzora plovni objekata.			
Ministarstvo kapitalnih investicija Direkcija za pomorsku privredu	Zakon o lukama Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe	Jačanje administrativnih kapaciteta u pomorskom saobraćaju Predlaganje aktivnosti i mjera koje se odnose na pružanje usluga u pomorskoj privredi (koncesije, privatno/javno partnerstvo) shodno važećim zakonskim propisima i sačinjavanje informacija o stanju u ovoj oblasti; praćenje i analiziranje zaključenih ugovora o pružanju usluga u pomorskoj privredi (koncesija, zakupa odnosno korišćenja prava) i predlaganje novih usluga koje se shodno važećim zakonima odnose na pravo korišćenja luka i lučkog područja, prevoz putnika, pružanje usluga lučke pilotaže.	Diplomirani pravnik/diplomirani ekonomista	NE	/	3
Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	Zakon o lukama	Jačanje administrativnih kapaciteta u pomorskom saobraćaju	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet društvenih nauka ili fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka ili fakultet oblasti prirodnih nauka	NE	2	2
2.3. POTREBNA JAČANJA INFRASTRUKTURE						
Inst.	Naziv akta	Opis infrastrukturne / tehničke podrške			2023	2024

Ministarstvo kapitalnih investicija	Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju	Uspostavljanje Centralnog registra prevoznika	X	/
---	---	---	---	---

UVOD

Energetika je jedna od najznačajnijih oblasti djelovanja Evropske unije. Upravljanje energetske sektorom predstavlja posebno važnu oblast djelovanja institucija Evropske unije. Oblast energetike je podijeljena na sljedeće podoblasti: električna energija, ugljovodnici, gas, obnovljivi izvori energije, energetska efikasnost i nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja.

Poglavlje 15 – Energetika nalazi se u okviru klastera Zelena agenda i održiva povezanost.

U okviru energetske sektora Crne Gore, najrazvijeniji je elektroenergetski sektor. Elektroprivreda Crne Gore AD (EPCG) je preduzeće koje obavlja djelatnosti proizvodnje električne energije i snabdijevanja električnom energijom. Crnogorski elektroprenosni sistem AD je operator prenosnog sistema električne energije, Crnogorski elektrodistributivni sistem DOO je operator distributivnog sistema električne energije, a Crnogorski operator tržišta električne energije DOO obavlja poslove operatora tržišta. U cilju daljeg razvoja tržišta električne energije, osnovana je crnogorska berza električne energije pod nazivom Berza električne energije DOO Podgorica. Velika kompanija koja posluje u oblasti rudarstva je Rudnik uglja AD Pljevlja, koja je od jula 2019. godine u vlasništvu EPCG. Crna Gora kao poptisnica Sofijske deklaracije o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan⁸ se obavezala da će zajedno s EU raditi na cilju da do 2050. godine Evropa bude klimatski neutralan kontinent, što pored ostalih mjera podrazumijeva i reformu energetske sektora, njegovu dekarbonizaciju⁹.

Crna Gora nema pristup izvorima prirodnog gasa, ni infrastrukturu koja bi podržala njegovo korišćenje.

Crna Gora u potpunosti uvozi potrebne količine naftnih derivata. Glavni energetske subjekti u oblasti naftnih derivata su: Jugopetrol AD Podgorica (akcionarsko društvo za istraživanje, eksploataciju i promet nafte i naftnih derivata, koje je 54,5% u vlasništvu grčke kompanije Hellenic Petroleum International AG), Montenegro Bonus DOO Cetinje (državna kompanija koja se bavi prometom naftnih derivata na veliko, trgovinom i snabdijevanjem električnom energijom), Petrol CG MNE, INA Crna Gora, Lukoil Montenegro i veliki broj drugih kompanija koje su licencirane za djelatnost trgovine na malo naftnim derivatima.

Usklađivanje propisa Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti potpomognuto je članstvom Crne Gore i aktivnim učešćem u Energetskoj zajednici, koja nastoji da proširi unutrašnje energetske tržište Evropske unije na susjedne zemlje.

⁸ Najveći zvaničnici vlada zemalja Zapadnog Balkana podržali su Zelenu agendu za Zapadni Balkan na samitu u Sofiji, 10. novembra 2020.

⁹ Napuštanje uglja i prelazak na obnovljive izvore energije.

Analitički pregled je pokazao da je crnogorsko zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti. Međutim, potrebno je da Crna Gora u zakonodavni okvir i implementira Direktivu 2009/119/EZ o obaveznim strateškim rezervama nafte i/ili naftnih derivata.

Relevantne institucije za prvih pet podoblasti u ovom poglavlju su Ministarstvo kapitalnih investicija, Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Uprava za inspekcijske poslove i Uprava za ugljovodonike, dok se pitanjima nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja bave Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Agencija za zaštitu životne sredine i Uprava za inspekcijske poslove.

Pregovaračko poglavlje otvoreno je 21. decembra 2015. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Električna energija						
1.	MKI	Nacionalni energetske i klimatski plan	2024/II	2024/II	32018R1999 [P]	
B) Ugljovodonici						
2.	MKI	Akcionni plan formiranja obaveznih rezervi naftnih derivata	2023/III	2023/III	32009L0119 [P] 32018L1581 [P]	
3.	MKI	Krizni plan u slučaju poremećaja u snabdijevanju tržišta naftnim derivatima	2023/III	2023/III		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Električna energija						
1.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energetici	2023/III	2023/IV	32015L1513 [P] 32014L0094 [P] 32019L0944 [P] 32019R0941 [P] 32019L0692 [P] 32019R0826 [P] 32019R1745 [P] 32021R1444 [P] 32019R0942 [D]	
2.	MKI	Uredba o smjernicama za dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta električne energije i upravljanje zagušenjima	2023/IV	2023/IV	32015R1222 [P] 32021R0280 [P]	
3.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa	2023/III	2023/IV	32019R0943 [P] 32019R0942 [D]	

4.	MKI	Uredba o smjernicama za dugoročnu dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta električne energije	2023/III	2023/IV	32016R1719 [P] 32021R0280 [P]	
5.	MKI	Uredba o smjernicama za balansiranje električne energije	2023/IV	2023/IV	32017R 2195 [P]	
6.	MKI	Uredba o smjernicama za funkcionisanje prenosnog sistema električne energije	2023/IV	2023/IV	32017R1485 [P]	
7.	MKI	Uredba o uspostavljanju mrežnog kodeksa za poremećeni pogon i ponovno uspostavljanje elektroenergetskog sistema	2023/IV	2023/IV	32017R2196 [P]	
B) Ugljovodnici						
8.	MKI	Zakon o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju	2023/I	2023/II	32009L0119 [D] 32018L1581 [D]	
9.	MKI	Pravilnik o metodologiji obračunavanja prosječnog dnevnog neto uvoza i prosječne dnevne potrošnje naftnih derivata i količine formiranih strateških rezervi naftnih derivata	2023/III	2023/III	32009L0119 [P] 32018L1581 [P]	
10.	MKI	Pravilnik o metodologiji prikupljanja i obrade podataka o uvozu, izvozu, potrošnji i rezervama naftnih derivata	2023/III	2023/III	32009L0119 [P] 32018L1581 [P]	
11.	MKI	Pravilnik o bližem sadržaju planova i dokumentacije za potrebe sigurnosti operacija sa ugljovodnicima	2023/IV	2023/IV	32013L0030 [P]	
C) Gas						
12.	MKI	Uredba o utvrđivanju mrežnih pravila interoperabilnosti i razmjene podataka u prenosnim sistemima gasa	2024/II	2024/II	32015R0703 [P]	
13.	MKI	Uredba o smjernicama za dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta gasa i upravljanje zagušenjima	2024/II	2024/II	32009R0715 [P]	
D) Obnovljivi izvori energije						
14.	MKI	Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	2023/II	2023/III	32018L2001 [P] 32020R1294 [P] 32019R0807 [P]	

E) Energetska efikasnost						
15.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	
16.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sertifikovanju energetske karakteristika zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	
17.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti elektronskih displeja	2023/II	2023/II	32019R2013 [P]	
18.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za elektronske displeje	2023/II	2023/II	32019R2021 [P]	
19.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti rashladnih uređaja sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2018 [P]	
20.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za rashladne uređaje sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2024 [P]	
21.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za električne transformatore	2023/II	2023/II	32019R1783 [P]	
22.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna električnih motora	2023/II	2023/II	32019R1781 [P]	
23.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije	2023/III	2023/IV	32018R1999 [P] 32018L2002 [P]	
24.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za spoljne uređaje za električno napajanje	2023/IV	2023/IV	32019R1782 [P]	
25.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za opremu za zavarivanje	2023/IV	2023/IV	32019R1784 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
-------	------------	------	---------------	------	------	------

MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energetici	Učešće u izradi propisa i stvaranju uslova za realizaciju projekata uspostavljanja infrastrukture za alternativna goriva	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških, prirodno-matematičkih ili društvenih nauka	NE	2	2
UU	Zakon o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju	Upravljanje i kontrola načina obezbjeđivanja strateških rezervi naftnih derivata	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti prirodno-matematičkih, tehničko-tehnoloških ili društvenih nauka	DA	4	2
MKI	Zakon o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju	Upravljanje i kontrola načina obezbjeđivanja strateških rezervi naftnih derivata	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti prirodno-matematičkih, tehničko-tehnoloških ili društvenih nauka	DA	1	1
MKI	Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije	Učešće u izradi propisa i unapređenju uslova za realizaciju projekata proizvodnje energije za sopstvene potrebe i veće korišćenje energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških, prirodno-matematičkih ili društvenih nauka	NE	2	1
MEPPU	Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti	Učešće u izradi propis, strategija, programa i planova u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, praćenje međunarodnih obaveza, učešće u praćenju pregovaračkog procesa, izrada projekata i učešće u projektima, priprema informacija, izvještaja, tumačenje propisa i dr.	Diplomirani fizičar U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog fizičara: Diplomirani inženjer elektrotehnike Diplomirani fiziko-hemičar	NE	/	1

MEPPU	Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja	Učešće u izradi propisa u oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja, praćenje međunarodnih obaveza, učešće u praćenju pregovaračkog procesa, izrada projekata i dr.	Diplomirani inženjer elektrotehnike U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog inženjera elektrotehnike: Diplomirani fizičar Diplomirani fiziko-hemičar	NE	/	1
AZŠS	Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti	Monitoring radioaktivnosti, izrada programa monitoringa radioaktivnosti, izrada informacije o stanju životne sredine sa aspekta radioaktivnosti, upravljanje mrežom stanica za mjerenje ambijentalnog ekvivalenta gama zračenja u vazduhu (GDR stanice), razmjena podataka kroz EURDEP platformu, ECURIE, USIE, ITDB, JRODOS, praćenje međunarodnih obaveza, učešće u izradi stručnih osnova za propise, učešće u praćenju pregovaračkog procesa, izrada projekata, učestvovanje u vježbama koje organizuje MAAE i EK i dr.	Diplomirani fizičar U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog fizičara: Diplomirani inženjer elektrotehnike Diplomirani fiziko-hemičar	NE	1	/
AZŠS	Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti	Izdavanje dozvola (notifikacija, registracija, licenca) iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, vođenje evidencije o izdatim dozvolama, učešće u izradi stručnih osnova za propise iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti	Diplomirani fizičar U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog fizičara: Diplomirani inženjer elektrotehnike Diplomirani fiziko-hemičar	NE	/	1
AZŠS	Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja	Izdavanje dozvola iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja, izrada programa monitoringa nejonizujućih zračenja, izrada informacija na osnovu sprovedenog programa monitoring nejonizujućih zračenja, priprema stručnih osnova za izradu propisa iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja	Diplomirani inženjer elektrotehnike U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog inženjera elektrotehnike: Diplomirani fizičar	DA	/	1

			Diplomirani fiziko-hemičar			
AZŠS	Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja	Izdavanje dozvola iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja, izrada programa monitoringa nejonizujućih zračenja, izrada informacija na osnovu sprovedenog programa monitoring nejonizujućih zračenja, priprema stručnih osnova za izradu propisa iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja	Diplomirani inženjer elektrotehnike U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog inženjera elektrotehnike: Diplomirani fizičar Diplomirani fiziko-hemičar	DA	/	1
AZŠS	Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti	Vođenje baze podataka, razmjena podataka sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju i Evropskom komisijom, održavanje sistema i baze podataka za oblast jonizujućih zračenja, RAIS, EURDEP, ITDB, radon, JRODOS, USIE, ECURIE podaci iz monitoringa radioaktivnosti, baza podataka izvora nejonizujućih zračenja, baza podataka izdatih dozvola, vođenje baze podataka o profesionalno izloženim licima iz oblasti zaštite od jonizujućih i nejonizujućih zračenja, vođenje baze podataka o licima odgovornih za radijacionu i/ili nuklearnu bezbjednost, vođenje baze podataka o licima odgovornih za zaštitu od jonizujućih zračenja, vođenje baze podataka i dr.	Diplomirani inženjer informacione tehnologije	NE	1	/
UIP	Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti	Inspeksijski nadzor	Diplomirani fizičar U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog fizičara: Diplomirani inženjer elektrotehnike Diplomirani fiziko-hemičar	DA	1	/

UIP	Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja bezbjednosti	Inspekcijski nadzor	Diplomirani inženjer elektrotehnike U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog inženjera elektrotehnike: Diplomirani fizičar Diplomirani fiziko-hemičar	DA	1	1
MUP	Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti	Učešće u izradi propisa iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijaciona i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti, izrada saglasnosti na prevoz radioaktivnih materijala i izvora, radioaktivnog otpada i nuklearnih materijala, davanje saglasnosti na preduzetne planove za prakse i/ili djelatnosti koje se vode u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti, učešće u izradi nacionalnog plana zaštite i spašavanja u slučaju radiološke i nuklearne nesreće, učestvovanje u JRODOS platformi, USIE, ECURIE, INES, učešće u vježbama koje organizuju Međunarodna Agencija za atomsku energiju i Evropska komisija priprema upustava, informacija i dr.	Diplomirani fizičar U nemogućnosti zaposlenja diplomiranog fizičara: Diplomirani inženjer elektrotehnike Diplomirani fiziko-hemičar	NE	/	1

UVOD

Svaka država članica EU odgovorna je za upravljanje vlastitom poreskom politikom, koja je temeljno obilježje nacionalnog suvereniteta. U oblasti poreza i dalje se primjenjuje konsenzualno odlučivanje među državama članicama. Ipak, postoje neka zajednička pravila koja, u duhu nenarušavanja tržišne utakmice, propisuju minimalne poreske stope. Razlike u poreskim sistemima država članica, kao i u nacionalnim poreskim politikama koje one vode, izazivaju diskriminaciju u pogledu investicija između država članica, pa je određena poreska harmonizacija postala neophodan uslov funkcionisanja jedinstvenog tržišta EU.

Poreska politika Crne Gore zasniva se na: sveobuhvatnosti poreskih obveznika (fizičkih i pravnih lica), niskim i konkurentnim poreskim stopama i veoma selektivnim poreskim olakšicama. Poreski sistem Crne Gore sastoji se od više vrsta poreza i drugih fiskaliteta.

Direktne poreze, koji terete privrednu sposobnost obveznika neposredno pogađajući njihovu imovinu ili prihode, čine: porez na dobit pravnih lica; porez na dohodak fizičkih lica; porez na nepokretnost; porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica; porez na premije osiguranja; doprinosi; takse; koncesije i naknade.

Indirektni porezi, koji se naplaćuju u vezi s radnjama proizvodnje, potrošnje ili razmjene dobara, dijele se na: porez na dodatu vrijednost; akcize; carine; porez na promet nepokretnosti; porez na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica.

U strukturi poreskih prihoda dominiraju indirektni porezi i to porez na dodatu vrijednost i akcize, a slijede porez na dohodak fizičkih lica i porez na dobit.

Državni prihodi koji u potpunosti pripadaju državi su: porez na dodatu vrijednost, akcize i porez na dobit.

Zajednički prihod koji pripada budžetu države (77%) i budžetima opština (23%) su porez na dohodak fizičkih lica i koncesije.

Ministarstvo finansija nadležno je za vođenje poreske politike, a u okviru Ministarstva je zadužen Direktorat za poreski i carinski sistem, odnosno Direkcija za poreski sistem i poresku politiku. Za implementaciju poreske politike zadužena je Uprava prihoda i carina, koja je u sastavu Ministarstva finansija.

Poglavlje je otvoreno 30. marta 2015.

1. PLANOVI I POTREBE							
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR							
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina		
					Celex No	Ostalo	
A) Direktno oporezivanje							
1.	MF	Pravilnik o načinu izdavanja i blizem sadržaju potvrde koju izdaje poreski organ primaocu kamata i autorskih naknada	2024/IV	Danom pristupanja	32003L0049 [P]		
2.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0133 [P]		
B) Indirektno oporezivanje							
3.	MF	Zakon o akcizama	2024/IV	Danom pristupanja	32003L0096 [P] 32008L0118 [P] 31992L0083 [P] 32020L0262 [P] 32020L1151 [P] 32019R2222 [P] 32020D0263 [D]		
4.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost	2024/III	Danom pristupanja	32006L0112 [P]		
C) Administrativna saradnja i uzajamna pomoć							
5.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji	2024/II	2024/IV	32010L0024 [P]		
6.	MF	Zakon o potvrđivanju Multilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima	2024/I	2024/II	32014L0107 [P]		

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1 ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
UPC	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj	Sprovođenje nadležnosti definisanih Zakonom u okviru Centralne kancelarija za vezu	Pravnik/ekonomista	DA	1	/

	administraciji					
--	----------------	--	--	--	--	--

UVOD

Pravna tekovina čine Ugovor o funkcionisanju EU, Protokol br. 4 o Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke, kao i određeni broj uredbi i odluka. Pored toga, potrebno je pridržavati se odredbi Pakta o stabilnosti i rastu, kao i pravila koja se odnose na fiskalni nadzor.

Poglavlje Ekonomska i monetarna unija podijeljeno je na dva potpoglavlja:

1. Monetarna politika obuhvata pravnu tekovinu u oblasti nezavisnosti centralne banke, zabrane finansiranja javnog sektora od strane centralne banke, zabrane privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama i standarda korišćenja eura;
2. Ekonomska politika obuhvata zakonodavni okvir u oblasti fiskalne politike i nadzora.

Crnogorski pravni okvir u oblasti monetarne politike je u visokom stepenu usklađen s principima i regulativom EU, koje se odnose na nezavisnost centralne banke, zabranu finansiranja javnog sektora od strane centralne banke, zabranu privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama i standarde korišćenja eura, dok je pravni okvir u oblasti fiskalne politike i nadzora većim dijelom usklađen s relevantnom direktivom EU.

Za sprovođenje pravne tekovine iz ovog poglavlja nadležne su sljedeće institucije: Centralna banka Crne Gore za monetarnu politiku, oblast nezavisnosti centralne banke, finansiranja javnog sektora od strane centralne banke, privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama (jednim dijelom i u nadležnosti Agencije za nadzor osiguranja i Komisije za tržište kapitala) i oblast standardi korišćenja eura; Ministarstvo finansija za ekonomsku politiku, odnosno oblast fiskalne politike i nadzora.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji 25. juna 2018.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Politike						
1.	MF	Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 – 2026. godine	2023/II	2024-2026	32011L0085 [D]	
2.	MF	Srednjoročna strategiju upravljanja javnim dugom 2023-2025.	2023/IV	2023-2025	32011L0085 [D]	
B) Programi						
3.	MF	Program ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2023 - 2025. godine	2023/I	2023-2025	32011L0085 [D]	
4.	MF	Program ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2024 - 2026. godine	2024/I	2024-2026	32011L0085 [D]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Monetarna politika						
1.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore	2023/II	2023/IV	12012E130 [P] 12012E/PRO/04 [P]	
B) Ekonomska politika						
2.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti	2023/II	Danom stupanja na snagu	32011L0085 [D]	
3.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	2023/II	Danom stupanja na snagu	32009R0223 [P]	
4.	MF	Zakon o osiguranju	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0138 [P] 32016L0097 [P]	

					32011L0089 [D] ¹⁰ 32014L0051 [D] 32018L0843 [D] 32019R1935 [P] 32019L2177 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁰ Donošenjem novog Zakona o osiguranju postiže se puna usklađenost sa pravnom tekovinom u ovom domenu. Međutim, direktive koje su ocijenjene sa D, osim osiguranja, odnose se i na druge oblasti, pa će se donošenjem Zakona o osiguranju, postići samo djelimična usklađenost sa ovim direktivama (potpuna samo u odredbama koje se odnose na oblast osiguranja).

UVOD

Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Pregovori u okviru Poglavlja 18 – Statistika, obuhvataju usklađivanje crnogorskih pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, koju čini približno 350 regulativa, direktiva i preporuka. Ova oblast se smatra naročito značajnom zato što će pozitivne promjene koje će proistići iz uspješnog procesa pregovora kao rezultat imati bolji kvalitet, dostupnost i vjerodostojnost statističkih podataka, kao osnove za kreiranje javnih politika, što će stvoriti bolje uslove za dinamičniji društveni i ekonomski razvoj Crne Gore.

Oblast zvanične statistike je u procesu pregovora zastupljena kao posebno pregovaračko poglavlje, ali je od velike važnosti i za ostala poglavlja, imajući u vidu povezanost s mnogim oblastima u okviru pregovora. Na bazi podataka koje proizvede zvanična statistika mjeriće se napredak u svim oblastima, a i određivati finansijske obaveze naše zemlje prema EU, kao i finansijske obaveze EU prema nama.

Oblast zvanične statistike podijeljena je na pet domena i to:

- Demografska i društvena statistika;
- Makroekonomska statistika, nacionalni računi i strukturalna biznis statistika;
- Poslovna statistika i cijene;
- Statistika poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, životne sredine, registara i klasifikacija;
- Koordinacija statističkog sistema, u skladu sa međunarodnom metodologijom i principima Kodeksa evropske prakse.

Glavni koordinator statističkog sistema Crne Gore je Uprava za statistiku Crne Gore, dok značajnu ulogu u procesu usklađivanja s pravnom tekovinom Evropske unije imaju Ministarstvo finansija u oblasti statistike javnog duga i deficita i Centralna banka Crne Gore u oblasti finansijske i monetarne statistike. Pored navedenih institucija i drugi proizvođači zvanične statistike, koji se prepoznaju kroz Godišnji plan zvanične statistike kao i petogodišnji Program zvanične statistike, u značajnoj mjeri doprinose usklađivanju pravne tekovine u poglavlju 18.

Imajući u vidu novu Metodologiju proširenja, statistika se nalazi u klasteru koji okuplja najvažnija, ali najizazovnija poglavlja u kontekstu neophodnih reformi i implementacije EU standarda. Ova poglavlja shodno novoj metodologiji prva će se otvoriti, ali i poslednja zatvoriti. Napredak u svim drugim

klasterima biće uslovljen napretkom u fundamentalnom klasteru u kojem se nalazi Statistika. Kako su u zavisnosti od prioriteta najavljena i veća sredstva podrške, položaj statistike kao jednog od fundamentalnih poglavlja doprinijeće većoj podršci daljeg razvoja ovog poglavlja. Činjenica da je Statistika svrstana u fundamentalna poglavlja u okviru najvažnijeg, ali i najizazovnijeg poglavlja, ukazuje na nužnost rješavanja ključnih preduslova za dalji razvoj koji su ujedno i izazovi za zatvaranje poglavlja.

Pregovaračko poglavlje 18 otvoreno je 16. decembra 2014. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MF	Strategija razvoja zvanične statistike za period 2024-2028, sa Akcionim planom	2023/IV	2024–2028	32009R0223 [P]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	2023/II	Danom stupanja na snagu	32009R0223 [P]	
2.	MF	Uredba o definisanju perioda prikupljanja podataka i referentnog momenta popisa stanovništva, domaćinstava i stanova	2023/I	2023/I	32017R0712 [P]	
3.	MF	Uredba o plaćanju učesnicima popisa stanovništva, domaćinstava i stanova	2023/II	2023/II		
4.	MF	Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu	2023/I	2023/I		
5.	MF	Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 – 2023. (za 2022. godinu) sa Akcionim planom za 2023. godinu	2023/I	2023/I		
6.	MF	Zakon o popisu poljoprivrede 2024. godine	2023/III	2023/IV	32018R1091 [P]	
7.	MF	Program zvanične statistike za period 2024-2028	2023/IV	2024/I	32009R0223 [P] 32021R0690 [P]	

8.	MF	Godišnji plan zvanične statistike za 2024. godinu	2023/IV	2024/I	32009R0223 [P] 32019R0505 [D] 32019R0516 [D] 32019R0803 [D] 32019R0280 [D] 32017R0881 [D] 31995Y1207(01)[D] 32005R1552 [D] 32006R0198 [D] 32008R0452 [D] 32010R0822 [D] 22008A1119(02)[D] 31998D2179 [D] 32002R2150 [D] 32004R0574 [D] 32005R0782 [D] 32005R1445 [D] 32007L0030 [D] 32009R0221 [D] 32009R1185 [D] 32010R0849 [D] 32016R0172 [D] 31991H0141 [D] 31993D0704 [D] 31994Y1230(02)[D] 31996R2223 [D] 31996S2390 [D] 31998R0448 [D] 32000R1897 [D] 32002R1889 [D] 32003L0107 [D] 32003R1059 [D] 32006R0851 [D] 32007R0105 [D] 32007R0833 [D]	
----	----	---	---------	--------	---	--

					32007R1304 [D] 32007R1392 [D] 32008R0011 [D] 32008R0377 [D] 32009L0042 [D] 32009R0400 [D] 32009R0543 [D] 32009R1022 [D] 32009R1200 [D] 32010D0216 [D] 32010R0202 [D] 32010R0220 [D] 32010R0715 [D] 32011R0031 [D] 32012R1046 [D] 32015R1391 [D] 32015R1557 [D] 32016R2066 [D] 32008R1099 [D] 32013R0147 [D] 32014R1113 [D] 32015D1773 [D] 32016R1952 [D] 31994D0168 [D] 31998D0527 [D] 31998D0715 [D] 31998R0448 [D] 31998R1165 [D] 32000R1500 [D] 32000R2516 [D] 32001R0586 [D] 32001R0995 [D] 32001R2558 [D] 32002D0990 [D] 32002R0113 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					32002R1889 [D] 32003R1267 [D] 32005H0881 [D] 32005R0184 [D] 32005R1158 [D] 32005R1161 [D] 32006R0317 [D] 32006R1503 [D] 32007R0294 [D] 32007R0656 [D] 32007R0657 [D] 32007R1165 [D] 32008R0472 [D] 32008R1178 [D] 32009R0036 [D] 32009R0329 [D] 32009R0707 [D] 32010D0196 [D] 32010R0163 [D] 32010R0860 [D] 32012R0461 [D] 32012R0555 [D] 32016R1013 [D] 31993D0704 [D] 32001D0423 [D] 32001R2163 [D] 32003R0006 [D] 32003R0437 [D] 32003R1358 [D] 32004R0642 [D] 32005R0546 [D] 32007R0158 [D] 32007R0332 [D] 32007R0833 [D] 32007R1304 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

						32009L0042 [D] 32010D0216 [D] 32010R0202 [D] 32012D0186 [D] 32012R0070 [D] 32010R0821 [D] 32011R0937 [D] 32012R1083 [D] 32015R2003 [D] 32016R2015 [D] 31999R0530 [D] 31999R1726 [D] 32000R1897 [D] 32000R1916 [D] 32003R0450 [D] 32003R1216 [D] 32003R1980 [D] 32003R1981 [D] 32003R1982 [D] 32003R1983 [D] 32004R0028 [D] 32005R1737 [D] 32006R0676 [D] 32006R0698 [D] 32007R0224 [D] 32008R0377 [D] 32009R1022 [D] 32010R0220 [D] 32012R0062 [D] 32013D0097 [D] 32013R0112 [D] 32013R0141 [D] 32014R1153 [D] 32015R0245 [D] 32006R1921 [D]
--	--	--	--	--	--	--

					32008R0762 [D] 32009R0216 [D] 32009R0217 [D] 32009R0218 [D] 32010D0076 [D] 32011D0626 [D] 31996L0016 [D] 31997D0080 [D] 31998D0582 [D] 31998R0494 [D] 31999D0799 [D] 32000D2298 [D] 32000R1760 [D] 32000R1825 [D] 32002D1919 [D] 32002R0178 [D] 32003L0107 [D] 32003R1082 [D] 32004R0138 [D] 32005D0288 [D] 32005R0306 [D] 32006D0717 [D] 32006R0909 [D] 32006R1505 [D] 32007R0275 [D] 32007R0333 [D] 32008R1165 [D] 32009R0543 [D] 32009R1200 [D] 32010R0178 [D] 32010R1033 [D] 32010R1034 [D] 32010R1053 [D] 32010R1099 [D] 32011D0142 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					32011R1337 [D] 32014R0887 [D] 32015R1391 [D] 32015R1557 [D] 32017R0949 [D] 31987R2658 [D] 32009R0707 [D] 32011R0312 [D] 32011R0313 [D] 32011R0314 [D] 32011R0315 [D] 32011R0316 [D] 32011R0428 [D] 32011R0447 [D] 32016R1013 [D] 32016R1253 [D] 31993R0696 [D] 32001R0045 [D] 32001R1049 [D] 32002R0204 [D] 32002R0831 [D] 32004D0452 [D] 32006R1104 [D] 32007D1578 [D] 32007R1000 [D] 32008D0876 [D] 32008R0451 [D] 32008R0763 [D] 32009D0411 [D] 32009R1201 [D] 32010D0373 [D] 32010R0519 [D] 32011R0428 [D] 32017R0543 [D] 32017R0712 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					32017R0881 [D] 32015R1330 [D] 32015R1390 [D] 32015R1473 [D] 32015R1517 [D] 32015R1740 [D] 32015R1815 [D] 32016D1711 [D] 32020R0256 [D] 32020R0258 [D] 32020R0405 [D] 32020R0257 [D] 32019R2180 [D] 32019R1700 [D] 32019R2146 [D] 32019R2181 [D] 32019R2241 [D] 32019R2242 [D] 32019R1776 [D] 32019R2240 [D] 32019R0280 [D] 22020D0345 [D] 22020D0344 [D] 32019R0516 [D] 32019R1681 [D] 32019R1933 [D] 32019R2152 [D] 32020R1197 [D] 32020R1546 [D] 32021R0466 [D] 32020R1642 [D] 32020R2175 [D] 32020R1721 [D] 32020R1640 [D] 32020R0851 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MONSTAT	Godišnji plan zvanične statistike za 2023. Godinu	Rad na prikupljanju, obradi i diseminaciji međunarodno uporedivih, pouzdanih i pravovremenih podataka u skladu s potrebama korisnika na nacionalnom i međunarodnom nivou.	Fakultet tehnoloških nauka i tehnologija	DA	1	1
	Godišnji plan zvanične statistike za 2024. godinu		Fakultet društvenih nauka	DA	5	5
	Strategija razvoja zvanične statistike za period od 2019 - 2023. godine		Fakultet prirodnih nauka	DA	1	2
	Strategija razvoja zvanične statistike za period 2024-2028, sa Akcionim planom		Fakultet poljoprivrednih nauka	DA	3	0
	Program zvanične statistike 2019 - 2023. Godine					

Program zvanične statistike za period 2024-2028					
---	--	--	--	--	--

UVOD

Pravna tekovina Evropske unije u oblasti socijalne politike i zapošljavanja tiče se područja radnog prava, zaštite i zdravlja na radu, jednakog tretiranja muškaraca i žena po pitanjima zapošljavanja, socijalne zaštite, socijalne inkluzije, politike zapošljavanja i socijalnog dijaloga. Osim toga, postoje posebna obavezujuća pravila za sve države članice Evropske unije u pogledu zabrane diskriminacije po osnovu rasne i etničke pripadnosti, religije i vjere, invaliditeta, starosne dobi i seksualne orijentacije. Najbitniji ciljevi socijalne politike Evropske unije jesu postizanje jedinstvenog i pravednog pristupa osnovnim socijalnim uslugama, unapređenje sistema socijalne zaštite, visok obrazovni stepen radne snage, visoka stopa zaposlenosti uz posebnu brigu za grupe koje su manje prisutne na tržištu rada, postizanje sigurnih i održivih prihoda, kao i dostojnih uslova rada za žene i muškarce.

Podoblasti u okviru poglavlja 19 su: radno pravo, zaštita i zdravlje na radu, socijalni dijalog, politika zapošljavanja, Evropski socijalni fond, socijalna inkluzija i zaštita, deinstitucionalizacija, zabrana diskriminacije u zapošljavanju i socijalnoj politici i ravnopravnost između žena i muškaraca u zapošljavanju i socijalnoj politici.

Koordinator za ovo poglavlje je Ministarstvo rada i socijalnog staranja, dok su u rad poglavlja uključene i sljedeće institucije i organizacije: Ministarstvo finansija, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava za inspekcijske poslove, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Uprava za statistiku, Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Fond rada, Fond PIO, Privredna komora, Savez sindikata, Unija slobodnih sindikata, NVO Roditelji i NVO Asocijacija za demokratski prosperitet - ZID.

Crna Gora je izradom Akcionog plana za postepeno usklađivanje zakonodavstva i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje evropske pravne tekovine ispunila uslov za otvaranje ovog poglavlja, što je i potvrđeno na Međuvladinoj konferenciji koja je održana 13. decembra 2016.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Politika zapošljavanja						
1.	MRSS	Plan za implementaciju programa „Garancije za mlade“	2023/III	2023-2024	32020H1104(01) [D]	
2.	MRSS	Akcioni plan zapošljavanja za 2024.	2023/IV	2024		
B) Socijalna inkluzija						
3.	MRSS	Strategija razvoja sistema socijalne i dječije zaštite za period od 2023. do 2027. godine	2023/III	2023-2027		
4.	MRSS	Strategija deinstitutionalizacije od 2023. do 2027. godine, sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije, za 2023. godinu	2023/II	2023-2027		
C) Antidiskriminacija i jednake mogućnosti						
5.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost 2021-2025 za period 2023-2024.	2023/II	2024/IV		
6.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2024/2025	2024/I	2025/IV		
7.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023, za 2023. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2022. godinu	2023/I	2023/IV		
8.	MLJMP	Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2024-2028, sa Akcionim planom za 2024.	2024/II	2024-2028		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Radno pravo						
1.	MRSS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu	2024/III	2024/IV	32019L1158 [P]	

					32019L1152 [P]	
B) Politika zapošljavanja						
2.	MRSS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	2023/IV	2024/II		
C) Socijalna inkluzija						
3.	MRSS	Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	2024/IV	2025/II	32000L0078 [P]	
4.	MRSS	Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti	2023/IV	2024/I		
5.	MRSS	Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja	2023/III	2023/IV		
6.	MRSS	Zakon o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom	2023/II	2023/III		
D) Antidiskriminacija i jednake mogućnosti						
7.	MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije	2023/II	2023/IV	32004L0113 [P] 32000L0078 [P] 32000L0043 [P] 31979L0007 [P] 32006L0054 [P]	Preporuka Savjeta Evrope CM/Rec (2022) ¹¹
8.	MLJMP	Zakon o pravnom prepoznavanju roda na bazi samoodređenja	2023/IV	2024/IV		

¹¹ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a67955

2.ADMINISTRATIVNI OKVIR

MJERILO : DA

1. Crna Gora vrši izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu u cilju usklađivanja svog zakonodavstva u oblasti rada, zaštite i zdravlja na radu sa pravnom tekovinom i dokazuje da će odgovarajuće administrativne strukture i kapacitet izvršavanja biti uspostavljeni do pristupanja u cilju ispravne primjene pravne tekovine u oblasti rada i zaštite i zdravlja na radu, naročito kroz jačanje sistema inspekcije rada.
2. Crna Gora vrši izmjene i dopune zakona u oblasti zabrane diskriminacije i ravnopravnosti žena i muškaraca u politici zapošljavanja i socijalnoj politici u cilju usklađivanja zakonodavstva u ovoj oblasti sa pravnom tekovinom i dokazuje da će odgovarajuće administrativne strukture, naročito potrebno tijelo za ravnopravnost, Ombudsman, administrativni kapaciteti i kapacitet izvršavanja biti uspostavljeni do trenutka pristupanja.
3. Crna Gora jača administrativne kapacitete za osiguranje djelotvornog sprovođenja i djelotvornog izvršavanja svih propisa i okvira politika u oblasti politike zapošljavanja i socijalne politike, uključujući planiranje i operativne kapacitete, kako bi se osigurao djelotvoran dijalog između organizacija socijalnih partnera, kao i da bi se osiguralo buduće upravljanje Evropskim socijalnim fondom.

Izveštaj EK o Crnoj Gori 2022.

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

				PUOS	2023	2024
MRSS	Zakon o radu	Direktorat za rad – Direkcija za radne odnose	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja – Pravni fakultet VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja – društvene nauke	DA	1	1
MRSS	Zakon o zaštiti i zdravlju na radu	Direktorat za rad – Direkcija za poslove zaštite i zdravlja na radu	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja – pravni fakultet	NE	/	1
MLJMP	Zakon o zabrani diskriminaciji Zakon o manjinskim pravima i slobodama Zakon o izboru upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola	Praćenje ostvarivanja ljudskih prava i sloboda; Saradnja sa lokalnim samoupravama u vezi sa pitanjima iz oblasti ljudskih prava i sloboda na lokalnom nivou; Saradnja sa NVO	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja – Fakultet iz oblasti društvenih ili humanističkih nauka;	DA	1	/

	Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Zakon o rodnoj ravnopravnosti					
MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije Zakon o manjinskim pravima i slobodama Zakon o izboru upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Zakon o rodnoj ravnopravnosti	Praćenje ostvarivanja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; Saradnja sa savjetima manjinskih naroda; priprema izvještaja o aktivnostima preduzetima vezano za unapređenje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	Fakultet iz oblasti društvenih ili humanističkih nauka; Najmanje jedna godina radnog iskustva	DA	1	1
MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije Zakon o manjinskim pravima i slobodama Zakon o izboru upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Zakon o rodnoj ravnopravnosti	Učestvuje u izradi prijedloga projekata; Praćenje sprovođenja projekata finansiranih iz fondova EU; Učestvovanje u procesu pripreme i revizije strateških i planskih dokumenata za korišćenje predpristupne podrške EU;	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja; Fakultet iz oblasti društvenih ili humanističkih nauka;	DA	1	/

MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije Zakon o manjinskim pravima i slobodama Zakon o izboru upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Zakon o rodnoj ravnopravnosti	Sprovođenje istraživanja i realizacija preporuka u vezi sa razvojem interkulturalizma i interkulturalnog dijaloga; Sprovođenje aktivnosti na promovisanju pozitivnih stavova prema različitosti i kulturnoj raznolikosti	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja; Fakultet iz oblasti društvenih ili humanističkih nauka;	DA	1	1
MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije Zakon o manjinskim pravima i slobodama Zakon o izboru upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Zakon o rodnoj ravnopravnosti	Poslovi administracije nad hardverkom infrastrukturom Bezbednost podataka Unošenje podataka u Kadrovski informacijski sistem Poslovi iz oblasti rada i radnih odnosa	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja; Fakultet iz oblasti društvenih nauka; Fakultet iz oblasti prirodnih nauka	DA	1	1
MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije Zakon o manjinskim pravima i slobodama	Poslovi u vezi prijave i odjave radnika Evidencija osnovnih sredstava Ažuriranje podataka o imovini	VI nivo kvalifikacije obrazovanja; Fakultet iz oblasti društvenih nauka	DA	1	/

	Zakon o izboru upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Zakon o rodnoj ravnopravnosti					
MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije Zakon o manjinskim pravima i slobodama Zakon o izboru upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Zakon o rodnoj ravnopravnosti	Saradnja sa odgovarajućim institucijama u oblasti ljudskih i manjinskih prava	VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja; Fakultet iz oblasti društvenih ili humanističkih nauka;	DA	1	/
UIP	Zakon o zaštiti i zdravlju na radu	Odsjek za inspekciju zaštite i zdravlja na radu	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja- Fakultet iz oblasti Tehničkotehnoloških nauka; Fakultet iz oblasti Prirodnih nauka – Fizika, Hemija; Fakultet iz oblasti Medicinskih nauka najmanje dvije godine radnog iskustva, položen stručni ispit za rad u državnim organima, poznavanje rada na	DA	1	2

			računaru.			
ZZZCG	Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	Zavod za zapošljavanje Crne Gore	Fakultet iz oblasti društvenih, prirodnih ili tehničko tehnoloških nauka VI ili VII1 nivo kvalifikacija obrazovanja IV1 nivo kvalifikacija obrazovanja	DA	28	27
ZSDZ	Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti	Odjeljenje za unapređenje kapaciteta stručnih radnika	Dipl.sociolog, ili dipl.psiholog, ili dipl.soc.radnik, ili dipl. defektolog, ili dipl.pedagog (sa iskustvom u istraživačkim poslovima)	DA	1	/

UVOD

Evropska unija ističe preduzetništvo i industriju kao jedan od prioriteta za budućnost evropske privrede i postavlja tri osnovna stuba kojima definiše ovo poglavlje: preduzetnička politika, industrijska politika i sektorske politike koje imaju za cilj podizanje konkurentnosti na tržištu. Glavni cilj poglavlja je unapređenje preduzetničkog i inovativnog duha preduzeća, konkurentnosti nacionalne industrije, kapaciteta i konkurentne sposobnosti privrednih subjekata na tržištu, uz nužne procese tržišnog, tehnološko-tehničkog, finansijskog, kadrovskog i organizacijskog prilagođavanja, sveukupnog prilagođavanja strukturnim promjenama, kao i stvaranje povoljnog poslovnog okruženja unutar EU. Evropska unija putem mnogobrojnih programa finansijske pomoći za podsticaj preduzetništva, inovacija i industrije ima za cilj promovisanje programa putem kojih će biti olakšan proces pokretanja sopstvenih biznisa i unapređenje poslovanja već postojećih, kao i mogućnosti za otvaranje novih mjesta za zapošljavanje.

Potpoglavlja poglavlja 20 - Preduzetništvo i industrijska politika su sljedeća: industrijska politika, mala i srednja preduzeća, politika inovacija, unapređenje poslovnog ambijenta i Direktiva o odloženom plaćanju u komercijalnim transakcijama, turizam, građevinarstvo i vazдушna i pomorska industrija.

Sljedeće institucije su uključene u rad poglavlja 20: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo evropskih poslova, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo finansija, Uprava za statistiku, Investiciono-razvojni fond Crne Gore, Institut za preduzetništvo i ekonomski razvoj, Privredna komora Crne Gore, Unija slobodnih sindikata, Zanatska komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore, Zajednica opština Crne Gore.

Poglavlje 20 je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Industrijska politika						
1.	MERT	Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2021-2022, za 2022. godinu	2023/I			52020DC0102 52021DC0350
2.	MERT	Akcioni plan za implementaciju Industrijske politike 2019-2023, za 2023. godinu	2023/II	2023		52020DC0102 52021DC0350
3.	MERT	Završni izvještaj o sprovođenju Industrijske politike Crne Gore sa evaluacijom 2019-2023. godine	2024/I			
4.	MERT	Industrijska politika Crne Gore 2024 - 2028. godine	2024/II	2024-2028		
5.	MERT	Akcioni plan za implementaciju Industrijske politike Crne Gore za period 2024-2025. godine	2024/II	2024-2025		
B) Mala i srednja preduzeća						
6.	MERT	Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2027.	2023/II	2023-2027		
7.	MERT	Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2024	2023/II	2023-2024		
8.	MERT	Akcioni plan Strategije razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2021-2024, za 2023-2024.	2023/II	2023-2024		
C) Politika inovacija						
9.	MERT	Akcioni plan za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije 2021-2024. za period 2023-2024	2023/II	2023-2024		EU-40 [P]
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Turizam						
1.	MERT	Zakon o turizmu i ugostiteljstvu	2023/I	2023/II	32005L0036 [P]	

2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o planinskim stazama	2023/IV	2024/I	32013L0055 [P]	
3.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raftingu	2023/IV	2024/I	32005L0036 [P]	
4.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o skijalištima	2023/IV	2024/I	32013L0055 [P]	
B) Građevinarstvo						
5.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima	2024/III	2024/IV	32011R0305 [P]	
C) Direktiva o odloženom plaćanju u komercijalnim transakcijama						
6.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	2023/II	2023/III	32011L0007 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
MJERILO: NE						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MERT	Zakoni iz oblasti turizma	Popunjavanje radnih mjesta sistematizovanih u Direktoratu za upravni postupak u turizmu i izradu propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva	Generalni direktor/ica VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti društvenih nauka - pravo, najmanje dvije godine radnog iskustva na poslovima rukovođenja ili pet godina radnog iskustva, položen stručni ispit za rad u državnim organima	DA	1	/
			Načelnik/ca VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti društvenih nauka, najmanje četiri godine radnog iskustva, položen stručni ispit za rad u državnim organima.	DA	1	/

			<p>Samostalni/a savjetnik/ca I</p> <p>VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo, najmanje tri godine radnog iskustva, položen stručni ispit za rad u državnim organima.</p>	DA	2	/
			<p>Samostalni/a savjetnik/ca III</p> <p>VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo ili ekonomija, najmanje jedna godina radnog iskustva, položen stručni ispit za rad u državnim organima.</p>	DA	1	/

UVOD

Primjenom pravne tekovine za poglavlje Trans-evropske mreže Evropska unija obezbjeđuje finansijsku pomoć na planu izgradnje trans-evropskih saobraćajnih, energetskih i telekomunikacijskih mreža, tako što će se određena sredstva obezbijediti kroz kohezione fondove i druge finansijske instrumente. Cilj uspostavljanja i razvoja trans-evropskih mreža i unapređenja odgovarajuće povezanosti i interoperabilnosti nacionalnih mreža jeste da se u potpunosti iskoristi unutrašnje tržište i doprinese ekonomskom rastu i stvaranju radnih mjesta u Evropskoj uniji.

Poglavlje 21 – Trans-evropske mreže nalazi se u okviru klastera Zelena agenda i održiva povezanost.

Trans-evropske mreže uključuju:

- Trans-evropsku saobraćajnu mrežu (TEN-T), koja pokriva drumski i intermodalni saobraćaj, plovne puteve i pomorske luke, vazdušni saobraćaj, kao i mrežu evropskih brzih željeznica,
- Trans-evropsku energetsku mrežu (TEN-E), koja pokriva sektor električne energije i gasa, i
- Trans-evropsku telekomunikacijsku mrežu (eTEN), koja pokriva telekomunikacijske mreže uspostavljene kao uslužne djelatnosti.

Trans-evropska energetska mreža (TEN-E) predstavlja mrežu energetskih sistema na teritoriji Evropske unije, sa ciljem obezbjeđenja sigurnog snabdijevanja energijom i energentima i proširenja energetskog tržišta. TEN-E obuhvata sektor električne energije i gasa. Crna Gora je članica Energetske zajednice – organizacije osnovane Sporazumom o formiranju Energetske zajednice, koji je na snazi od jula 2006. Energetska zajednica je međunarodna organizacija koja okuplja EU i njene susjede u cilju stvaranja integrisanog panevropskog energetskog tržišta. Ključni cilj Energetske zajednice je da proširi pravila i principe unutrašnjeg energetskog tržišta EU na zemlje jugoistočne Evrope, region Crnog mora i šire, na osnovu pravno obavezujućeg okvira. U skladu sa relevantnim EU propisima, u okviru Energetske zajednice usvajaju se liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu (PECI) i liste projekata od uzajamnog interesa između ugovornih strana Energetske zajednice i država članica Evropske unije (PMI).

Crna Gora je članica Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) i poštuje sve njene direktive i standarde. Takođe, Crna Gora je članica Konferencije evropskih administracija za poštu i telekomunikacije (CEPT), Tijela evropskih regulatora za elektronske komunikacije (BEREC) i Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI). U skladu sa strateškim ciljevima sprovode se aktivnosti na unaprjeđenju elektronskih komunikacionih mreža i usluga, kontinuirani razvoj širokopojasnog pristupa internetu, donošenje novih propisa koji su u skladu sa direktivama EU, sprovođenje politike u oblasti radio-difuzije, kao i digitalna integracija Regionalnog ekonomskog prostora Zapadnog Balkana.

Sadašnji prioritet predstavlja unapređenje puteva i željezničkih veza uključenih u SEETO Glavnu mrežu i unapređenje energetskog prenosnog sistema. Izazovi u usklađivanju su prepoznati u dijelu inteligentnih transportnih sistema (ITS), kao i u pogledu njihove primjene, imajući u vidu da je riječ o jako skupoj tehnologiji. Takođe, treba imati u vidu da Crnoj Gori u dijelu ITS nedostaju iskustvo i odgovarajuće strukture za koordinaciju i upravljanje uvođenjem ITS, posebno u sektorima za drumski i željeznički saobraćaj. Kada je riječ o Trans-evropskim energetskim mrežama, izazovi su prepoznati i u dijelu transponovanja Regulative 347/2013 za čije transponovanje i implementaciju je potrebna ekspertska podrška.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo kapitalnih investicija, Crnogorski elektroprenosni sistem a.d, nezavisni regulator Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, za sektor telekomunikacija je nadležno Ministarstvo ekonomskog razvoja, a nezavisni regulatorni organ je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu 22. juna 2015.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn..	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Trans-evropska saobraćajna mreža						
1.	MKI	Program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite magistralnih i regionalnih puteva za 2023. godinu, s Izvještajem o realizaciji Programa za 2022. godinu	2023/I	2023		
2.	MKI	Srednjoročni program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite državnih puteva	2023/III	2023-2026		
3.	MKI	Ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja 2019-2035. u skladu sa Strategijom za održivu i pametnu mobilnost za Zapadni Balkan	2023/IV	2024-2035		
B) Trans-evropske energetske mreže						
4.	MKI	Nacionalni energetske i klimatski plan	2024/II	2024-2030	32018R1999 [P]	
C) Trans-evropska telekomunikaciona mreža						
5.	MERT	Strategija za razvoj 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori, 2023-2027	2023/I	2023-2027		
6.	MERT	Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu	2023/IV	2023-2027		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
RB	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Trans-evropska saobraćajna mreža						
1.	MKI	Zakon o željeznici	2023/II	2023/IV	32012L0034 [D] 32007R1370 [P] 32007R1371 [P] 32010R0913 [D] ¹²	
2..	MKI	Odluka o utvrđivanju visine godišnje naknade za korišćenje puteva pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila	2023/IV	2023/IV	31999L0062 [P]	

¹² Celeksi ne mogu biti u potpunosti transponovani jer se radi o EU teretnim koridorima i Crna Gora može jedino dio da transponuje, koliko je dozvoljeno za države Zapadnog Balkana. Uslovi za ove koridore su veoma strogi i zahtjevni i kroz zakon samo otvaramo mogućnost za kandidovanje naših pruga za teretne koridore.

3.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama TSI lokomotive i putnički vagoni	2023/IV	2023/IV	32021R0541 [P]	
4.	MKI	Pravilnik o TSI TAF	2023/IV	2023/IV	32020R0387 [P]	
5.	MKI	Pravilnik o odobrenom tipu vozila	2024/II	2024/II	32021D0701 [P]	
B) Trans-evropska energetska mreža						
6.	MKI	Zakon o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima	2023/IV	2024/II	32013R0347 [P]	
C) Trans-evropska telekomunikaciona mreža						
7.	MERT	Zakon o elektronskim komunikacijama	2023/IV	2024/I	32018L1972 [P] 32014L0061 [P] 32019R2243 [P] 32020H2245 [P] 32020R1070 [D] ¹³ 32020H1307 [D] ¹⁴	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

Mjerilo: DA

Dokument koji naglašava potrebe administrativnih kapaciteta koji su potrebni kako bi se preuzele odgovornosti koje proizilaze iz Regulative 1316/2013 o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Evrope

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MKI	Zakon o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima	Realizacija obaveza u dijelu Trans-evropskih energetskih mreža (TEN-E) i Instrumenta za povezivanje Evrope (CEF) iz oblasti energetike i energetske efikasnosti	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka - elektrotehnika, elektronika	NE	1	1

¹³ Pogledati poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji

¹⁴ Pogledati poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji

MERT	Zakon o elektronskim komunikacijama	<p>Samostalni savjetnik I u Direkciji za elektronske komunikacije i radio-spektar /</p> <p>Obavlja pripremu stručnih osnova za izradu propisa iz nadležnosti Direkcije; priprema i vrši izradu planova, programa, strategija i studija za razvoj i unapređenje u oblasti elektronskih komunikacija, IKT i radio-spektra; priprema izvještaje i analize iz oblasti elektronskih komunikacija i radio-spektra; obezbjeđuje primjene evropskih direktiva, međunarodnih preporuka i standarda u oblasti elektronskih komunikacija i radio-spektra;</p> <p>Tri Samostalna savjetnika I u novoformiranoj Direkciji za širokopojasni pristup internetu/</p> <p>Priprema stručne osnove za izradu propisa iz nadležnosti Direkcije; učestvuje u pripremi i izradi planova, programa, strategija i studija za razvoj i unapređenje infrastrukture za širokopojasni pristup internetu i mobilnih komunikacionih mreža nove generacije;</p> <p>Prati primjene evropskih direktiva; vodi upravni postupak i donosi rješenja u uravnom postupku iz oblasti elektronskih komunikacija; priprema odgovore i izjašnjenja nadležnim organima u</p>	<p>Diplomirani inženjeri elektrotehnike/ Završen fakultet iz oblasti prirodnih nauka - matematika i računarske nauke ili tehničko tehnoloških nauka - elektrotehnika ili elektronika</p> <p>Diplomirani pravnik x1</p>	DA	4	/
------	-------------------------------------	---	--	----	---	---

		predmetima koji se vode kod sudova i zastupanje Ministarstva pred sudovima				
--	--	---	--	--	--	--

UVOD

Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata predstavlja dio politike EU koja se odnosi na pitanja finansijske podrške državama i regionima Evropske unije. Cilj ove politike je usmjeren na obezbjeđivanje podrške za finansiranje projekata čiji je cilj razvoj infrastrukture, pružanje podsticaja razvoju industrije i zapošljavanju, a sve u cilju daljeg ekonomskog razvoja slabije razvijenih regiona u EU, ujednačavanja razvijenosti po regionima i jačanja regionalne konkurentnosti. Programi regionalne politike se finansiraju iz sredstava Evropskih strukturnih i investicionih fondova (ESI fondovi), u prvom redu iz Evropskog fonda za regionalni razvoj i Evropskog socijalnog fonda i (za neke države članice) iz programa Kohezionog fonda. Evropski fond za regionalni razvoj predstavlja glavni instrument EU za sprovođenje mjera regionalne politike. Sredstva iz ovog fonda usmjerena su na projekte čiji je cilj smanjivanje razlika između ekonomske razvijenosti regiona EU u cilju jačanja ekonomske i društvene kohezije. Evropski socijalni fond predstavlja instrument za sprovođenje politike EU u oblasti zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa. Kohezioni fond pruža finansijsku podršku za realizaciju projekata iz oblasti zaštite životne sredine i projekte koji su usmjereni na razvoj Trans-evropskih mreža u oblasti saobraćaja i energetike.

Pravna tekovina EU i praksa u sprovođenju u oblasti poglavlja 22 definiše šest ključnih oblasti: (1) Zakonodavni okvir; 2) Institucionalni okvir; 3) Administrativni kapaciteti; 4) Programiranje; 5) Praćenje i evaluacija i 6) Finansijska kontrola i upravljanje. Pravna tekovina EU koja se odnosi na ovo poglavlje sastoji se od okvirnih propisa i propisa za sprovođenje, koji ne zahtijevaju prenošenje u domaće zakonodavstvo. Zakonodavnim okvirom se definiše neophodnost postojanja višegodišnjeg programiranja na nacionalnom i lokalnom nivou, višegodišnjeg budžeta, kao i stvaranja preduslova koji će omogućiti kofinansiranje na nacionalnom i lokalnom nivou.

Korištenje ESI fondova zahtijeva uspostavljanje odgovarajućeg institucionalnog okvira, uz jasno određivanje nadležnosti i međusobnih odnosa svih elemenata strukture na nacionalnom i lokalnom nivou. Važan preduslov za efikasno korišćenje ESI fondova zahtijeva postojanje i kontinuirani razvoj administrativnih kapaciteta, koji moraju postojati u svim relevantnim strukturama. Proces programiranja obuhvata pripremu strategijskih dokumenata (Sporazum o partnerstvu u oblasti ESI fondova i Operativni programi), uključujući ex-ante procjene. Efikasno funkcionisanje cjelokupnog sistema podrazumijeva i uspostavljanje odgovarajućeg sistema za nadgledanje i ocjenjivanje, što zahtijeva uspostavljanje struktura i postupaka za ocjenjivanje u različitim institucijama/organima, kao i izradu sveobuhvatnog elektronskog sistema za upravljanje informacijama. Pored toga, neophodno je uspostaviti poseban okvir za finansijsko upravljanje i kontrolu, uključujući i reviziju.

Pregovačko poglavlje 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata je zvanično otvoreno 20. juna 2017.

1. PLANovi I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Programiranje						
1.	MF	Pravci razvoja Crne Gore 2022 – 2025.	2023/I	2023-2025		

UVOD

Pregovaračko poglavlje 23 posvećeno je pravosuđu i temeljnim pravima. Propisi i standardi iz ovog poglavlja odnose se na jačanje nezavisnosti, nepristrasnosti i profesionalnosti u pravosuđu, borbu protiv korupcije, kao i očuvanje i jačanje ostvarivanja temeljnih prava. U skladu s ovom podjelom standarda, učinjena je i podjela po podoblastima. Tako je poglavlje 23 podijeljeno na sljedeće podoblasti: pravosuđe, borba protiv korupcije (prevencija i represija) i temeljna prava.

U skladu s novim pristupom u pregovorima o pristupanju EU, koji podrazumjeva da se 23. i 24. poglavlje otvaraju među prvima, a zatvaraju posljednja, Crnoj Gori je kao prvo početno mjerilo u odnosu na ovo poglavlje određena izrada Akcionog plana. Vlada Crne Gore je usvojila Akcioni plan 27. juna 2013. i potom ga adaptirala 19. februara 2015. Akcioni plan je izrađen u skladu sa preporukama iz Izvještaja o analitičkom pregledu, na način što su preporuke određene kao ciljevi, koji će se ostvariti kroz propisivanje konkretnih mjera. Akcioni plan i njegova struktura prate gore navedenu podjelu poglavlja po podoblastima. Kao aneks adaptiranog Akcionog plana za poglavlje 23, u julu 2016. donijet je Operativni dokument za sprečavanje korupcije u oblastima od posebnog rizika. Većina mjera iz Akcionog plana i pratećeg aneksa odnosi se na uspostavljanje zakonodavnog i institucionalnog okvira i one su do danas u najvećem dijelu realizovane.

Kada je riječ o pravosuđu, sljedeće institucije su relevantne za realizaciju mjera iz poglavlja 23: Ministarstvo pravde, Državno tužilaštvo, sudovi, Sudski savjet, Tužilački savjet, Skupština, Advokatska komora, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu. U oblasti borbe protiv korupcije, ključne institucije i tijela, pored Državnog tužilaštva i sudova su: Agencija za sprečavanje korupcije, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo javne uprave, Uprava za katastar i državnu imovinu, Državna revizorska institucija, Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte. Kada je riječ o temeljnim pravima, ključne institucije su: Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, te Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija. Podršku u svim navedenim podoblastima poglavlja 23 pružaju dva predstavnika NVO sektora i jedan predstavnik civilnog sektora u Pregovaračkoj radnoj grupi za poglavlje 23.

Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava zvanično je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pravosuđe						
1.	MP	Strategija reforme pravosuđa 2024-2027, sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije reforme pravosuđa za 2024-2025.	2023/IV	2024-2027		
2.	MP	Strategija razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija pravosuđa 2024-2027. sa Akcionim planom za period 2024-2025.	2023/IV	2024-2027		
B) Borba protiv korupcije						
4.	NSBPK	Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije 2024-2028, sa Akcionim planom za implementaciju za period 2024-2025.	2023/IV	2024-2028		
C) Temeljna prava						
6.	MRSS	Nacionalni dokument za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija)	2023/I	2023-2027		Konvencija Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija)
7.	MRSS	Strategija deinstitucionalizacije 2023-2027.	2023/I	2023-2027		
8.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost 2021-2025 za period 2023-2024.	2023/II	2023-2024		
9.	MP	Strategija za izvršenje krivičnih sankcija 2023-2026, sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za izvršenje krivičnih sankcija za 2023-2024.	2023/I	2023-2026		

10.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023, za 2023, sa izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2022.	2023/I	2023		
11.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije manjinske politike 2019-2023. za 2023.	2023/I	2023		
12.	MKM	Medijska strategija 2023-2027, sa Akcionim planom za 2023-2024.	2023/I	2023-2027		
13.	MRSS	Strategija za zaštitu djece od nasilja 2023-2027.	2023/III	2023-2027		
14.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za 2024-2025.	2024/I	2024-2025		
15.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025, za 2024-2025.	2024/I	2024-2025		
16.	MLJMP	Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2024-2028, sa Akcionim planom za 2024.	2024/II	2024-2028		
17.	MLJMP	Strategija manjinske politike 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024.	2024/II	2024-2028		
18.	MP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za izvršenje krivičnih sankcija za 2025-2026.	2024/IV	2025-2026		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pravosuđe						
1.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama	2023/I	2023/I		
2.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku	2023/II	2023/III	32012L0013 [P] 32016L0343 [P] 32012L0029 [P]	
3.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika	2023/II	2023/III	32019L0713 [P] 32014L0062[P] 32017L1371[P] 32018L0843 [P]	

4.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu	2023/IV	2023/IV		
B) Borba protiv korupcije						
5.	MP	Zakon o lobiranju	2023/I	2023/II		
6.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije	2024/II	2024/III		
7.	MP	Zakon o lustraciji	2023/IV	2024/I		
C) Temeljna prava						
8.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći	2023/I	2023/II		
9.	MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije	2023/II	2023/IV	32004L0113 [P] 32000L0078 [P] 32000L0043 [P] 31979L0007 [P] 32006L0054 [P]	
10.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici	2023/II	2023/II		Konvencija Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija)
11.	MKM	Zakon o audio-vizuelnim medijskim uslugama	2023/III	2023/IV	32018L1808 [P] 52020XG1207(01)[P]	
12.	MKM	Zakon o medijima	2023/III	2023/IV	52020XG1207(01)[P]	
13.	MKM	Zakon o javnom medijskom servisu Crne Gore	2023/III	2023/IV	52020XG1207(01)[P]	
14.	MUP	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti	2023/III	6 mjeseci od dana stupanja na snagu	32016R0679 [P]	

15.	MUP	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti za organe koji se bave sprječavanjem, istragama i gonjenjem učinioca krivičnih djela i izvršenjem krivičnih sankcija	2023/III	6 mjeseci od dana stupanja na snagu	32016L0680 [P]	
16.	MLJMP	Zakon o pravnom prepoznavanju roda na osnovu samoodređenja	2023/IV	2024/IV		
17.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti	2023/IV	2024/IV		
18.	MRSS	Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	2024/IV	8 dana od objavljivanja u Službenom listu CG	32000L0078 [D]	
D) Saradnja s NVO						
19.	MJU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama	2023/III	8 dana od objavljivanja u Službenom listu		

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

MJERILO: DA

Jačati administrativne kapacitete Sudskog i Tužilačkog savjeta omogućavajući njihovo profesionalno, odgovorno, transparentno i nepristrasno funkcionisanje Crna Gora mijenja trenutno zakonodavstvo koje reguliše finansiranje političkih partija, obezbjeđuje da je ono u potpunosti usklađeno s GRECO preporukama i jača administrativni kapacitet i nezavisnost nadzornih organa. Crna Gora obezbjeđuje inicijalni bilans ostvarenih rezultata u korektnoj primjeni zakona, uključujući primjenu odvratajućih sankcija kada je to potrebno.

Dokumenti koji naglašavaju potrebe administrativnih kapaciteta: Akcioni plan za poglavlje 23

2.1 INSTITUCIJE

Neophodni kadar za sprovođenje pravne tekovine

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024

2.2 ADMINISTRATIVNI KAPACITETI

MKM	Medijska strategija 2023-2027, sa Akcionim planom za 2023-2024.	U cilju implementacije aktivnosti i mjera iz strateškog dokumenta	VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja - fakultet iz oblasti društvenih nauka	NE	/	2
MKM	Zakon o medijima Zakon o javnom medijskom servisu Crne Gore Zakon o audio-vizuelnim medijskim uslugama	U cilju implementacije zakona	VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja- fakultet iz oblasti društvenih nauka- pravo	DA	1	/
MUP	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti	U cilju novih ovlašćenja koje Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama dobija usvajanjem novih zakona.	Diplomirani inženjer informacionih tehnologija	NE	/	5
			Diplomirani pravnik		/	10
MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025, za period 2024-2025.	Praćenje i sprovođenje Akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025, za period 2024-2025.	VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja - fakultet iz oblasti društvenih nauka VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja Diplomirani pravnik VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja Diplomirani pravnik IV1 nivo kvalifikacije obrazovanja	DA	4	/

MP	Strategija za izvršenje krivičnih sankcija 2023-2026. i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za izvršenje krivičnih sankcija za 2023-2024.	U cilju implementacije aktivnosti i mjera iz strateškog dokumenta	VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja - fakultet iz oblasti društvenih nauka	DA	4	4
MP	Zakon o sudovima Zakon o Sudskom savjetu i sudijama Zakon o Državnom tužilaštvu Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći Zakon o pripravnicima u sudovima i državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu Zakon o notarima Zakon o javnim izvršiteljima Zakon o sudskim vještacima Zakon o tumačima	Izrada i praćenje realizacije strateških dokumenata za oblast pravosuđa (Strategija reforme pravosuđa 2024-2027)	Samostalni savjetnik I - VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja (Pravni fakultet)	DA	1	
		Praćenje procesa harmonizacije propisa sa standardima i propisima UN, SE i EU iz oblasti pravosuđa				
		Izrada predloga zakona i podzakonskih propisa iz oblasti organizacije pravosuđa i profesija u funkciji pravosuđa	Samostalni savjetnik III - VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja (Pravni fakultet)	DA	1	/
		Analiza efekata primjene zakona i podzakonskih akata				
		Plan racionalizacije pravosudne mreže Inspekcijski nadzor u odnosu na poslove uprave u sudovima i Državnom tužilaštvu	pravosudni inspektor - VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja (Pravni fakultet)	DA	1	1

		<p>Nadzor nad zakonitošću obavljanja poslova notara, javnih izvršitelja</p> <p>Upravni nadzor nad radom tumača</p> <p>Poslovi vezani za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore EU za potrebe pregovaračkog poglavlja 23</p>				
UIKS	Strategija za izvršenje krivičnih sankcija 2023-2026. i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za izvršenje krivičnih sankcija za 2023-2024.	U cilju implementacije aktivnosti i mjera iz strateškog dokumenta	III, IV, V, VI, VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja	DA	85 (po osnovu ugovora o djelu) 73 (stalni radni odnos)	10 (po osnovu ugovora o djelu) 90 (stalni radni odnos)
AZLP	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti i Zakon o slobodnom pristupu informacijama	U cilju novih ovlašćenja koje Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama dobija usvajanjem novih zakona. Neophodno je i donošenje novog akta o sistematizaciji.	VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja	DA	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti i Zakon o slobodnom pristupu informacijama	U cilju novih ovlašćenja koje Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama

						ijama dobija usvajanj em novih zakona. Neoph dno je i donošen je novog akta o sistemat izaciji.
--	--	--	--	--	--	---

UVOD

Osnovni cilj realizacije svih aktivnosti prepoznatih u okviru pregovaračkog poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost je da se omogući slobodno kretanje ljudi, uz garantovanje njihove bezbjednosti. Tako široko postavljen okvir obuhvata spektar većeg broja pitanja koja se dijele na sljedeće podoblasti: migracije, azil, vizna politika, vanjske granice i Šengen, pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima, policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala, borba protiv terorizma, saradnja u oblasti droga, carinska saradnja i falsifikovanje eura.

U skladu s novim pristupom u pregovorima o pristupanju EU, koji podrazumjeva da se 23. i 24. poglavlje otvaraju među prvima, a zatvaraju posljednja, Crnoj Gori je kao prvo početno mjerilo u odnosu na ovo poglavlje određena izrada Akcionog plana. Vlada Crne Gore je usvojila Akcioni plan 27. juna 2013. i potom ga adaptirala 19. februara 2015. Akcioni plan je izrađen u skladu sa preporukama iz Izvještaja o analitičkom pregledu, na način što su preporuke određene kao ciljevi, koji će se ostvariti kroz propisivanje konkretnih mjera. Akcioni plan i njegova struktura prate gore navedenu podjelu poglavlja po podoblastima.

Institucije koje su nosioci aktivnosti u 24. poglavlju su: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Uprava policije, Uprava za katastar i državnu imovinu, Uprava prihoda i carina, Vrhovni sud Crne Gore, Vrhovno državno tužilaštvo i Specijalno državno tužilaštvo. Podršku u svim navedenim podoblastima poglavlja 24 pružaju i dva predstavnika nevladinog sektora u Pregovaračkoj radnoj grupi za poglavlje 24.

Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost zvanično je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Migracije						
1.	MUP	Akcionni plan za implementaciju Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine, za period 2023-2024. godina, sa Izvještajem o realizaciji Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za 2022. godinu	2023/I	2023-2024	32020D2165 [P] 52020XC1001(01) [P] 32020H1366 [P]	
B) Vanjske granice i Šengen						
2.	MUP	Akcionni plan za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, za 2023. godinu, sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, u 2022. godini	2023/I	2023	32020D2165 [P]	
3.	MUP	Akcionni plan za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, za 2024. godinu, sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, u 2023. godini	2024/I	2024	32020D2165 [P]	
4.	MUP	Akcionni plan za sprovođenje Šengenskog akcionog plana, za 2023. godinu, sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Šengenskog akcionog plana, u 2022. godini	2023/I	2023	32020D2165 [P]	
5.	MUP	Akcionni plan za sprovođenje Šengenskog akcionog plana, za 2024. godinu, sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Šengenskog akcionog plana, u 2023. godini	2024/I	2024	32020D2165 [P]	
C) Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala						
6.	MUP	Strategija razvoja Uprave policije za period 2022-2025.	2023/I	2022-2025		
7.	MUP	Akcionni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2023. godinu, sa Izvještajem o realizaciji	2023/I	2023		

		Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2022. godinu				
8.	MUP	Akcionni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2024. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2023. godinu	2024/I	2024		
9.	MUP	Strategija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2023-2026, s Akcionim planom za 2023-2024.	2023/II	2023-2026		
D) Saradnja u oblasti droga						
10.	MZD	Strategija Crne Gore za sprječavanje zloupotrebe droga za period 2023-2026, s Akcionim planom za period 2023-2024. godine	2023/II	2023-2026	52021XG0324(01) [P] 52021XG0708(01) [P]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Migracije						
1.	MUP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima	2023/III	2024/I	31996L0071 [P] 32018L0957 [P] 32014L0067 [P]	
B) Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima						
2.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika	2023/II	2023/III	32019L0713 [P] 32014L0062[P] 32017L1371[P] 32018L0843[P]	
3.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku	2023/II	2023/III	32012L0013 [P] 32016L0343 [P] 32012L0029[P]	
4.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku	2023/II	2023/III	32016L0800 [P]	
5.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju	2023/III	Danom pristupanja EU	32014R0655 [P]	

6.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama EU	2023/III	Danom pristupanja EU	32018R1727 [P] 32017R1939 [P] 32002F0465 [P] 32009F0315 [P] 32009D0316 [P] 32019L0884 [P] 32018R1726 [P] 32019R0816 [P] 32018R1805 [P]	
7.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku	2023/IV	Danom pristupanja EU	32020R1783 [P] 32020R1784 [P]	
8.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima	2023/IV	2024/I		
9.	MP	Zakon o ratifikaciji Haške konvencije o priznanju i izvršenju stranih sudskih presuda u građanskim i privrednim stvarima iz 2019. godine	2024/IV	2024/IV		
10.	MP	Zakon o ratifikaciji Haške konvencije o međunarodnoj zaštiti odraslih osoba iz 2000. godine	2024/IV	2024/IV		
C) Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala						
11.	MUP	Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma	2023/I	2023/II	32015L0849 [P] 32015R0847 [P] 32018L0843 [P]	
12.	MF	Zakon o igrama na sreću	2023/III	2024/I		
13.	MVP	Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama	2023/III	2023/IV		
14.	MP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod advokata i notara	2023/III	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
15.	MUP	Pravilnik o dostavljanju podataka o gotovinskim, sumnjivim i drugim transakcijama Finansijsko-obavještajnoj jedinici	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
16.	MUP	Pravilnik o smjernicama za izradu analize i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	

17.	MUP	Pravilnik o načinu vođenja registra stvarnih vlasnika, prikupljanju, unosu i rokovima unosa i ažuriranju podataka koji se vode u registru i načinu pristupa tim podacima	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
18.	MUP	Pravilnik o elektronskoj identifikaciji klijenata prilikom otvaranja računa kod banaka	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
19.	MUP	Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
20.	CBCG	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Centralna banka Crne Gore	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
21.	KTK	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Komisija za tržište kapitala	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
22.	ANO	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Agencija za nadzor osiguranja	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
23.	EKIP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod učesnika na tržištu poštanskih usluga	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
24.	UPC	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod priređivači lutrijskih i posebnih igara na sreću i igara na sreću putem interneta, odnosno drugih telekomunikacionih sredstava	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
D) Saradnja u oblasti droga						
25.	MZD	Pravilnik o utvrđivanju spiska droga, psihotropnih supstanci i bilja koje se može koristiti za proizvodnju droga	2023/IV	2023/IV	32021L0802 [P] 32020L1687 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.2. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MUP	Strategija o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021-2025.	Direkcija za prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu – Spuž	Doktor medicine	DA	/	1
		Direkcija za prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu – Božaj	Samostalni savjetnik III	DA	/	1
			Doktor medicine	NE	/	1
			Samostalni referent	DA	3	/
			Socijalni radnik	DA	/	1
		Vešerka	DA	1	/	
	Akcioni plan za implementaciju Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori za period 2021-2025, za period 2023-2024. godinu	Direkcija za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji	Psiholog	NE	1	/
	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024	Odjeljenju za borbu protiv trgovine ljudima	Samostalni savjetnik II	DA	/	1
	Šengenski akcioni plan;	Sektor granične policije	Policajac – V nivo kvalifikacije obrazovanja	DA	60	90
	Strategija razvoja Uprave policije za period 2022-2025.		Mlađi policijski inspektor / policijski inspektor – VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet društvenih ili tehničko-tehnoloških nauka, policijska ili vojna akademija.	DA	15	5

			Samostalni policijski savjetnik/viši policijski savjetnik – VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet tehničko-tehnoloških nauka – elektrotehnika, elektronika	DA	1	/
Zakon o unutrašnjim poslovima	Sektor za borbu protiv kriminala – Specijalno policijsko odjeljenje		Samostalni policijski savjetnik/ viši policijski savjetnik – društvene nauke / policijska ili vojna akademija	DA	3	2
			Viši policijski savjetnik /viši policijski savjetnik I klase; društvene nauke / policijska ili vojna akademija	DA	2	/
	Sektor za borbu protiv kriminala – Odsjek za specijalne istražne metode <i>Napomena: Radna mjesta nijesu za javno oglašavanje</i>		Viši policijski savjetnik/viši policijski savjetnik I klase; društvene i prirodne nauke	DA	1	/
			Mlađi policijski inspektor, društvene i prirodne nauke	DA	4	2
			Policijajac – V nivo kvalifikacije obrazovanja	DA	2	3
	Sektor za borbu protiv kriminala – Odsjek za borbu protiv korupcije, ekonomskog kriminala i sprovođenje finansijskih istraga		Policijski savjetnik / samostalni policijski savjetnik; (ekonomski fakultet, pravni fakultet, fakultet društvenih nauka)	DA	2	1
			Policijski savjetnik / samostalni policijski savjetnik; (ekonomski fakultet, pravni fakultet, fakultet društvenih nauka)	DA	3	1
			Mlađi policijski inspektor/policijski inspektor (fakultet društvenih nauka ili policijska akademija)	DA	5	1
	Sektor za borbu protiv kriminala – borba protiv		Policijski savjetnik; društvene i prirodne nauke	DA	1	/
			Mlađi policijski inspektor; društvene nauke	DA	1	/

		krijumčarenja oružja <i>Napomena: Radna mjesta nijesu za javno oglašavanje</i>				
		Sektor za borbu protiv kriminala – suzbijanje trgovine ljudima	Mlađi policijski inspektor; društvene nauke / policijska akademija	DA	/	1
		Sektor za borbu protiv kriminala – kriminalističko- obavještajni poslovi <i>Napomena: Radna mjesta nijesu za javno oglašavanje</i>	Samostalni policijski savjetnik / viši policijski savjetnik; fakultet prirodnih nauka - matematika i računarske nauke ili tehničko tehnoloških nauka - elektrotehnika, elektronika;	DA	1	/
			Policijski savjetnik / samostalni policijski savjetnik; fakultet društvenih nauka - psihologija	DA	1	1
			Samostalni policijski savjetnik / viši policijski savjetnik; prirodne nauke matematika i računarske nauke ili tehničko tehnoloških nauka - elektrotehnika, elektronika; (suzbijanje krivičnih djela visokotehnološkog kriminala)	DA	1	/
			Policijski savjetnik/ Samostalni policijski savjetnik; prirodne nauke matematika i računarske nauke ili tehničko tehnoloških nauka - elektrotehnika, elektronika, fakultet društvenih nauka; (suzbijanje krivičnih djela visokotehnološkog kriminala)	DA	1	2

			Viši policijski savjetnik / viši policijski savjetnik I klase; fakultet tehničko-tehnoloških nauka ili fakultet prirodnih nauka	DA	1	/
			Policijski savjetnik/ Samostalni policijski savjetnik; fakultet tehničko-tehnoloških nauka ili fakultet prirodnih nauka, fakultet društvenih nauka ili humanističkih nauka	DA	1	1
		Sektor za borbu protiv kriminala – Odsjek za međunarodnu operativnu policijsku saradnju INTERPOL-EUROPOL-SIRENE	Policijski savjetnik / samostalni policijski savjetnik; prevodilac	DA	2	/
			Policijski savjetnik / samostalni policijski savjetnik; IT Inženjer	DA	1	/
			Mlađi policijski inspektor; društvene nauke	DA	1	/
			Mlađi policijski inspektor; društvene nauke	DA	/	1
	Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma	Sektor za finansijko-obavještajne poslove	Viši policijski savjetnik I klase	DA	1	2
			Mlađi policijski inspektor	DA	2	/
			Policijski savjetnik	DA	1	/
MP	Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama EU	Direktorat za međunarodnu pravosudnu saradnju- Direkcija za pravosudnu saradnju u krivičnim stvarima	VII-1 kvalifikacije obrazovanja – pravni fakultet	DA	2	/

**Napomena Uprave policije: u novoformiranoj Jedinici za obradu podataka o putnicima u avio saobraćaju (PIU) nijesu predviđena nova zapošljavanja. Službenici Uprave policije koji su prošli obuku mogu biti raspoređeni u toj organizacionoj jedinici i na tome već radimo.*

UVOD

Crna Gora je u oblasti nauke i istraživanja uskladila pravni sistem sa Lisabonskim sporazumom i prihvatila ciljeve, smjernice i prioritete Evropske unije u ovoj oblasti. Prioritetna aktivnost Crne Gore u ovoj djelatnosti odnosi se na pozicioniranje crnogorske istraživačke zajednice u okviru Evropskog istraživačkog prostora – ERA, otvaranje mogućnosti za pristup savremenim tehnologijama i velikim međunarodnim infrastrukturama, kao i dalje uključivanje u međunarodne programe u nauci i inovacijama.

Institucionalni okvir, naučnoistraživačka i inovaciona zajednica omogućavaju realizaciju istraživačke i inovacione politike u Crnoj Gori.

Institucije nadležne za primjenu zakonodavstva i sprovođenje politika iz ove oblasti su: Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja, Savjet za naučnoistraživačku djelatnost, Savjet za inovacije i pametnu specijalizaciju, Fond za inovacije Crne Gore, naučnoistraživačka zajednica (Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, dva centra izvrsnosti i 37 licenciranih naučnoistraživačkih ustanova) i subjekti inovacione djelatnosti (trenutno registrovanih 76 subjekata inovacione djelatnosti, upisanih u Registar inovacione djelatnosti Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja – univerziteti, instituti, fakulteti, preduzeća, inovacione infrastrukture, fizička i pravna lica koja obavljaju i promovišu inovacionu djelatnost, ali i koja ulažu u ovu djelatnost).

Dostignuti nivo razvoja naučnoistraživačke i inovacione djelatnosti u Crnoj Gori, omogućio je uspostavljanje novih subjekata naučnog i inovacionog sistema Crne Gore: dva centra izvrsnosti, Inovaciono-preduzetničkog centra „Tehnopolis“ i Naučno-tehnološkog parka Crne Gore, kojima će se posebno podsticati naučna izvrsnost i inovativnost u privrednom sektoru. Poseban segment predstavlja Fond za inovacije Crne Gore, koji omogućava sprovođenje inovacione politike kroz obezbjeđivanje i realizaciju sredstava za podsticanje inovacione djelatnosti.

Ovo poglavlje je otvoreno i privremeno zatvoreno 18. decembra 2012. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MNTR	Mapa puta za istraživačku infrastrukturu (2023-2027)	2023/IV	2023-2027		
2.	MNTR	Akcioni plan za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije 2021-2024 za period 2023-2024.	2023/II	2023-2024		EU-40[P]
3.	MNTR	Program za inovacije 2023-2027.	2023/I	2023-2027		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
RB	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MNTR	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija	2023/III	2024/I	12012E179 [P] 12012E180 [P] 12012E181 [P] 12012E182 [P] 12012E183 [P] 12012E184 [P] 12012E185 [P] 12012E186 [P] 12012E187 [P] 12012E188 [P]	UFEU

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI					
Inst.	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MNTR	<u>Direktorat za inovacije i tehnološki razvoj:</u>	Utvrđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i	NE	2	1

	<p>Nadležnost Direkcije za pametnu specijalizaciju, osim pružanja administrativno-stručne podrške Savjetu za inovacije i pametnu specijalizaciju, je da ima ključnu ulogu u koordinaciji svih relevantnih ciljnih grupa u procesu, svakodnevnom praćenju implementacije S3, pripremi S3 izvještaja, koordinaciji S3 platforme i pripremi različitih analiza, studija i drugih materijala koji omogućavaju donošenje odluka zasnovano na dokazima (evidence based policy making). Koordinira rad inovacionih radnih grupa. Jedan izvršilac zapošljen na neodređeno vrijeme u 2022. godini, drugi izvršilac preuzet po osnovu Rješenja o preuzimanju zaposlenih iz Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, tako da se planira popunjavanje još jednog radnog mjesta.</p> <p>Nadležnost Direkcije za inovacije odnosi se na kreiranje strateškog i pravnog okvira za inovacionu djelatnost, realizaciju podsticajnih mjera za razvoj istraživanja i inovacija, ostvarivanje međunarodne saradnje u inovacijama i podršku razvoju inovacione infrastrukture. Zapošljena su dva izvršioca i popunjava se još jedno radno mjesto.</p>	sistematizaciji radnih mjesta.			
Naučno-tehnološki park Crne Gore	Kako se završetak radova na rekonstrukciji i adaptaciji objekta u kome će biti smješten Naučno-tehnološki park Crne Gore očekuje u 2023. godini, to je potrebno jačanje administrativnih kapaciteta ove institucije u cilju njene blagvremene i efikasne poptune operacionalizacije.	Sistematizacija radnih mjesta u NTP CG	NE	3	3
Fond za inovacije Crne Gore	Osnovna djelatnost Fonda za inovacije Crne Gore je implementacija inovativnih programa i projekata, kao i implementacija projekata u oblastima pametne specijalizacije. Tokom 2022. godine Fond je sa sedmoro (7)	Sistematizacija radnih mjesta u Fondu za inovacije CG	NE	2	2

	<p>zaposlenih sproveo uspješno dvije programske linije podrške razvoju inovacija.</p> <p>Djelatnost Fonda se u 2023. godini širi, na način da preuzima sve nacionalne programe podrške razvoju inovacija (planirana implementacija 8 programskih linija u ovog godini), kao i pozicioniranje Fonda kao centralnog tijela za implementaciju ključnih inovacionih programa Strategije pametne specijalizacije, a što zahtijeva dodatna zapošljavanje i jačanje administrativnih kapaciteta.</p>				
--	---	--	--	--	--

UVOD

Oblasti obrazovanja i kulture su u nadležnosti zemalja članica. Evropska unija raspoloživim mehanizmima doprinosi razvoju obrazovanja i mobilnosti, preduzima potrebne mjere kako bi obrazovanje postalo dio strategije zapošljavanja i kako bi Evropska unija postala svjetski centar znanja.

Obrazovne politike u Crnoj Gori predstavljaju doprinos pozitivnim društvenim promjenama koje imaju za cilj da obezbijede mogućnosti za cjeloživotno učenje svim pojedincima u skladu sa njihovim potencijalom, podizanje kvaliteta i efikasnosti obrazovanja i unapređenje postignuća učenika i njihovih kompetencija. Strateški okvir za evropsku saradnju u obrazovanju i osposobljavanju koji vodi ka Evropskom obrazovnom prostoru i šire (2021-2030) daje jasnu viziju i ciljeve i koristi se kao osnova prilikom definisanja strateškog okvira polazeći od pet ciljeva definisanih na nivou Evropske unije i prioriternih oblasti za evropsku saradnju u obrazovanju i osposobljavanju. Uspostavljanje Evropskog prostora obrazovanja usklađeno je sa Evropskom agendom za vještine, obnovljenom politikom stručnog obrazovanja i obuke, kako bi znanje postalo temelj za oporavak i blagostanje Evrope, pri čemu se poštuju zajednička načela uključenosti, mobilnosti i inovacija. Princip cjeloživotnog učenja i mobilnosti ostaje kao jedan od prioriteta i nastaviće da se promoviše kroz novu perspektivu programa Erasmus+ 2021-2027. Program Erasmus+ nastaviće da promoviše međunarodnu dimenziju aktivnosti, višejezičnost, ravnopravnost i inkluzivni pristup obrazovanju, pa ćemo učešćem naših institucija doprinijeti većoj zapošljivosti, inkluzivnosti, ličnom razvoju svih uključenih pojedinaca, kao i tome da obrazovanje bude relevantno za pojedinca, tržište rada i društvo i, na kraju, inovativno.

Evropska unija promoviše očuvanje kulturnih dobara sa evropskim vrijednostima, podstiče rad u oblasti kulture u državama članicama Evropske unije osoba koje se bave djelatnošću iz oblasti kulture van svoje matične zemlje, kao i slobodnu cirkulaciju kulturnih djela širom Evropske unije i dijalog među različitim kulturama. Evropska unija teži obezbjeđivanju jednakih uslova za sticanje znanja neophodnih za uključivanje u društvene procese, istovremeno vodeći računa o nacionalnoj, regionalnoj, kulturnoj i jezičkoj raznolikosti, suverenitetu obrazovne politike država članica, kao i podsticanju saradnje između država članica.

Oblasti koje ovo poglavlje obuhvata su:

- obrazovanje i osposobljavanje,
- mladi i sport,
- kultura,
- pristup obrazovanju,

- programi i drugi EU instrumenti.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo za sport i mlade, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Ispitni centar, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, sindikati, kao i nacionalne i lokalne javne ustanove kulture.

Poglavlje je otvoreno i privremeno zatvoreno 15. aprila 2013. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE							
1.1. STRATEŠKI OKVIR				Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja	Pravna tekovina			
				Celex No	Ostalo		
A) Obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport							
1.	MPS	Strategija razvoja visokog obrazovanja 2023-2027. sa Akcionim planom	2023/II	2023-2027	52010DC2020 [P] 52003AE0406 [P] 32021G0226(01) [D]		
2.	MPS	Program razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori (2023-2025), sa Akcionim planom	2023/I	2023-2025	52003AE0406 [P]		
3.	MSM	Strategija za mlade 2023-2027.	2023/II	2023-2027			
4.	MSM	Strategija razvoja sporta 2023-2026.	2023/II	2023-2026			
B) Kultura							
5.	MKM	Nacionalni program razvoja kulture 2023-2027. sa Akcionim planom za 2023-2024.	2023/I	2023-2027	32006D0515 [P] 52021AG0014(01) [P] 52021AG0014(02) [P] 32007G1129(01) [P] 52014XG1223(02) [P] 52018DC0267 [P] 32021R0818 [P]		
6.	MKM	Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2023. godinu	2023/I	2023/IV	32006D0515 [P] 32007G1129(01) [P] 52014XG1223(02) [P] 52018DC0267 [D]		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR							
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina		
					Celex No	Ostalo	
A) Obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport							
1.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija	2023/III	2023/III	32008H0506(01) [P] 42005X1124(02) [P] 32020H1202(01) [D]		

2.	MPS	Predlog zakona o visokom obrazovanju	2023/IV	2023/IV	32006H0962 [P] 32008H0506(1) [P] 31998H0561 [P] 52021XG0610(01)[D] 32020H1202(01) [D]	
3.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija	2024/IV	2024/IV		
4.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju	2024/IV	2024/IV		
5.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji	2024/IV	2024/IV		
6.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju	2024/IV	2024/IV	32020H1202(01) [D]	
7.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama	2024/IV	2024/IV	32020H1202(01) [D]	
8.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih	2024/IV	2024/IV	32020H1202(01) [D]	
9.	MSM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mladima	2023/II	2023/III	42011Y0609(01) [D] 31995Y0812(02) [D] 42005X0610(03) [D]	
10.	MSM	Zakon o o izmjenama i dopunama Zakona o sportu	2023/II	2023/III	52007DC0391 [P] 42003X0607(01) [P]	
B) Kultura						
11.	MKM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara	2023/IV	2024/I	32007G1129(01) [P] 32006D0515 [P]	
12.	MKM	Zakon o izmjenama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti	2023/IV	2024/I	32007G1129(01) [P] 32006D0515 [P]	
13.	MKM	Zakon o izmjenama Zakona o muzejskoj djelatnosti	2023/IV	2024/I	32007G1129(01) [P] 32006D0515 [P]	

2.2. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MKM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara	Generalni direktor/ka Direktorata za kulturnu baštinu	Fakultet iz oblasti humanističkih nauka; fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	1	/
MKM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara	Viši savjetnik III za konzervatorsku djelatnost	Fakultet iz oblasti humanističkih nauka – istorija umjetnosti, arheologija, etnologija, humanističke studije iz oblasti istorije, istorije kulture i istorijske antropologije, konzervacija i restauracija, fakultet iz oblasti tehničko – tehnoloških nauka – arhitektura	DA	1	/
MKM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara	Samostalni savjetnik/ca III za muzejsku djelatnost	Fakultet iz oblasti humanističkih nauka – istorija umjetnosti, arheologija, etnologija, humanističke studije iz oblasti istorije, istorije kulture i istorijske antropologije, konzervacija i restauracija.	DA	1	/

UVOD

Vlada je 28. jula 2016. usvojila Nacionalnu strategiju za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena sa Akcionim planom za period 2016-2020. koja predstavlja sveobuhvatan strategijski okvir za poglavlje 27, kao i početno mjerilo koje je Crna Gora ispunila za otvaranje ovog poglavlja. Shodno dinamici pregovaračkog procesa, nakon usvajanja Pregovaračke pozicije za poglavlje 27 u februaru 2018. izmijenjen je Akcioni plan, tako da je Akcioni plan Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena za period 2018-2020. donijet na sjednici Vlade 21. juna 2018. čime su rokovi za realizaciju obaveza u potpunosti usklađeni sa Pozicijom i prilagođeni trenutnom stanju i postignutom napretku u oblasti životne sredine i klimatskih promjena.

Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27, prethodno usaglašen sa svim relevantnim komentarima EK, Vlada je donijela 18. februara 2021. Akcioni plan predstavlja najvažniji dokument u ovoj oblasti, s obzirom na to da će implementacijom njime obuhvaćenih aktivnosti biti ispunjeni svi zahtjevi definisani od strane EU, kako kroz završna mjerila, tako i kroz Zajedničku poziciju za poglavlje 27. Akcioni plan, takođe, definiše aktivnosti koje treba sprovesti u cilju implementacije preostalih obaveza iz Nacionalne strategije sa Akcionim planom, kao i obaveza koje proizilaze iz Pregovaračke pozicije koju je Vlada donijela u februaru 2018. Akcioni plan definiše 251 aktivnost u 10 potpoglavlja u okviru poglavlja 27.

Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG“, broj 52/16) je krovni zakon u ovoj oblasti i njime se uređuju principi zaštite životne sredine i održivog razvoja, subjekti, instrumenti i mjere zaštite životne sredine, pristup informacijama, učešće javnosti, pristup pravosuđu u pitanjima životne sredine, finansiranje u životnoj sredini i druga pitanja od značaja za životnu sredinu. Pored njega, izuzetno veliki broj ostalih zakona i podzakonskih akata reguliše posebna pitanja u ovoj oblasti. Uz navedeno, donesen je i veliki broj sektorskih strategija koje pojedinačno i detaljno regulišu određene podoblasti u okviru poglavlja 27.

Crna Gora ima uspostavljene osnovne institucionalne strukture za primjenu zahtijeva iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena. Uspostavljen je složen institucionalni sistem sa naglašenom podjelom nadležnosti između institucija uključenih u kreiranje i sprovođenje politike životne sredine i klimatskih promjena (33 institucije imaju određeni vid nadležnosti).

Kada je riječ o kreiranju politike životne sredine i klimatskih promjena, uključujući i harmonizaciju sa pravnom tekovinom EU, najveći obim nadležnosti dodijeljen je Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (MEPPU). MEPPU, pored konkretnih nadležnosti u većini sektora (horizontalno zakonodavstvo, kvalitet vazduha, upravljanja otpadom, otpadne vode, zaštita i planiranje morske sredine i integralno upravljanje obalnim područjem, zaštita prirode, industrijsko zagađenje, hemikalije, buka i klimatske promjene), ima ulogu vodeće institucije u procesu EU integracija, odnosno, koordinatora aktivnosti svih ostalih institucija koje čine sastavni dio procesa pristupanja u oblasti životne sredine. MEPPU predstavlja i prvonadležnu

instituciju za sprovođenje obaveza proisteklih iz većine međunarodnih sporazuma u oblasti životne sredine i praćenje investicija iz oblasti životne sredine, kao i saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama i fondovima EU oko realizacije projekata iz oblasti životne sredine i komunalnih djelatnosti. Kancelarija za evropske integracije je zadužena za koordinaciju procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

S druge strane, uže specifične obaveze imaju ostala ministarstva u konkretnim djelovima politike životne sredine i klimatskih promjena, i to: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (kvalitet voda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, fitosanitarna oblast, veterinarstvo), Ministarstvo kapitalnih investicija (brodska goriva, emisije CO₂ iz vozila, korišćenje supstanci koje oštećuju ozonski omotač i F gasova u rashladnim uređajima za vozila), Ministarstvo zdravlja (medicinski otpad, voda za piće), Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (politika finansiranja, katastarski podaci i carinski poslovi), Ministarstvo unutrašnjih poslova (civilna zaštita, registracija vozila i kontrola graničnih prelaza), Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava (krivično-pravna zaštita u oblasti životne sredine), Ministarstvo ekonomskog razvoja (kontrola kvaliteta goriva i biogoriva, energetika, energetska efikasnost, rudarstvo) i Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta (naučno-istraživačka djelatnost).

Agencija za zaštitu životne sredine ima preovladavajuće nadležnosti nad implementacijom propisa, uključujući i monitoring i u postavljanje sistema izvještavanja, izdavanje dozvola i saglasnosti, vođenje registra i inventara i razmjenu podataka s međunarodnim institucijama. Važnu ulogu u oblasti praćenja i ocjena klime, analize ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja, uključujući i praćenje kvaliteta vazduha u okviru EMEP programa, kao i monitoringa kvaliteta i kvantiteta površinskih i podzemnih voda, prognoze poplava i praćenja hidrološke situacije ima Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju. Uprava za vode nadležna je za izdavanje dozvola korišćenje voda, izradu planova, programa i bilansa u oblasti vodoprivrede, određivanje zona sanitarne zaštite. i sl. Uprava za šume nadležna je za pitanja upravljanja i zaštite šuma. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, između ostalog, odgovorna je za implementaciju propisa koji se odnose na zaštitu dobrobiti životinja. Institut za javno zdravlje vrši fizičko-hemijske analize vode, mikrobiološko testiranje vode za piće i prati uticaj kvaliteta vazduha na zdravlje ljudi. Uprava za nekretnine zadužena je za poslove katastra, a Uprava pomorske sigurnosti za uspostavljanje mehanizama za kontrolu goriva za pomorsku upotrebu. Uprava carina prati kontrolu uvoza i izvoza, a Uprava policije graničnih prelaza. Uprava za statistiku nadležna je za prikupljanje statističkih podataka u skladu sa metodologijama EUROSTAT-a, uključujući i statistiku životne sredine.

Značajnu ulogu u implementaciji imaju javna preduzeća i privredna društva osnovana od strane države i to: Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore nadležno za upravljanje, korišćenje, zaštitu, razvoj i unaprijeđenje nacionalnih parkova, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore koje upravlja svim zaštićenim prirodnim dobrima u zoni morskog dobra, „Project-Consulting” d.o.o. koji se bavi strateškim i finansijskim planiranjem projekata iz oblasti vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama i otpadom finansiranih iz kredita međunarodnih finansijskih institucija, kao i koordinacijom realizacije tih projekata, JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje” koje vrši kontinuiranu isporuku vode u vodovodne sisteme opština Crnogorskog primorja i DOO „Vodacom“ zaduženo za vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda za Crnogorsko primorje i Prijestonicu Cetinje i pružanje stručne pomoći na realizaciji projekata iz oblasti komunalnih djelatnosti. Vlada je na sjednici od 22. novembra 2018.

donijela Odluku o osnivanju Fonda za zaštitu životne sredine („Sl. list CG”, broj 81/18), čije uspostavljanje je predviđeno Zakonom o životnoj sredini, a u toku je rad na stvaranju uslova za njegovo operativno funkcionisanje.

Laboratorijska ispitivanja i druge stručne poslove obavljaju D.O.O. Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore i Institut za javno zdravlje kao akreditovane laboratorije. Stručne i istraživačke poslove vrši Univerzitet Crne Gore, posebno Institut za biologiju mora kao njegova organizaciona jedinica u oblasti morskog biodiverziteta, kao i Prirodnjački muzej.

Inspeksijski nadzor vrši jedinstveni inspeksijski organ - Uprava za inspeksijske poslove. Ekološka inspekcija, kao primarna u ovoj oblasti zadužena je za kontrole: sprovođenja monitoringa i izvještavanja u životnoj sredini, zaštite vazduha od zagađenja, primjene propisanih tehnologija i praćenja tehnoloških zahtjeva (npr. ispuštanje tehnoloških otpadnih voda), sprovođenje propisa iz oblasti upravljanja otpadom, prometa i korišćenja supstanci koje oštećuju ozonski omotač, primjene mjera zaštite prirode, propisa iz oblasti zaštite od buke, primjene propisa iz oblasti upravljanja hemikalijama, industrijskog zagađenja i sl. Pored ekološke inspekcije, relevantne su sljedeće inspekcije: vodoprivredna, veterinarska, fitosanitarna, sanitarna, šumska i lovna, tržišna i rudarska. Takođe, Lučka kapetanija zadužena je za nadzor zagađenja mora s plovila (inspekcija sigurnosti plovidbe Bar i Kotor).

U skladu sa vertikalnom podjelom vlasti, nadležnost nad primjenom propisa iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena imaju i jedinice lokalne samouprave (JLS). Inspeksijski nadzor u okviru JLS u oblasti upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom vrši komunalna inspekcija i komunalna policija. Komunalna inspekcija i komunalna policija nadležna je i za oblast buke u životnoj sredini za projekte koji se realizuju na lokalnom nivou.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji koja je održana 10. decembra 2018. u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Kvalitet vazduha						
1.	MEPPU	Strategija upravljanja kvalitetom vazduha za period 2024-2029. godine	2024/IV	2024-2029		
B) Upravljanje otpadom						
2.	MEPPU	Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2023-2028.godina	2023/III	2023-2028		
C) Zaštita prirode						
3.	MPŠV	Strategija razvoja šumarstva 2023-2028. godina	2023/III	2023-2028		
4.	MEPPU	Strategija biodiverziteta sa Akcionim planom 2024-2028.godine	2023/IV	2024-2028	31993D0626 [P] 32014R0511 [P]	
D) Klimatske promjene						
5.	MKI	Nacionalni energetska i klimatski plan	2024/II	2024/II	32018R1999 [P]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalno zakonodavstvo						
1.	MEPPU	Pravilnik o izvještavanju i monitoringu	2023/I	2023/I	32019D1372 [P]	
B) Upravljanje otpadom						
2.	MEPPU	Zakon o upravljanju otpadom	2023/III	2023/III	31994L0062 [P] 32006R1013 [P] 32010L0075 [P] 31987L0217 [P] 31999L0031 [P] 31996L0059 [P] 32006L0066 [P] 32012L0019 [P]	

					32000L0053 [P] 32008L0098 [P] 32019R1021 [D] 32006L0123 [D] 32019L0904 [D]	
3.	MEPPU	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električnih i elektronskih proizvoda detaljniji sadržaj podataka koji se vode u registru proizvođača električne i elektronske opreme i način vođenja tog registra, detaljniji sadržaj zahtjeva za upis u registar organizovanih sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električne i elektronske opreme i rada tog sistema i godišnje količine otpada od električne i elektronske opreme koje se moraju preraditi i reciklirati, uključujući i otpad od električne i elektronske opreme koja se isporučuje iz drugih država putem internet prodaje	2023/IV	2024/III	32012L0019 [P] 32017R0699 [P] 32019R0290 [D]	
4.	MEPPU	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih baterija i akumulatora, detaljniji sadržaj podataka koji se vode u registru proizvođača baterija i akumulatora i način vođenja tog registra, detaljniji sadržaj zahtjeva za upis u registar organizovanih sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih baterija i akumulatora i rada tog sistema, godišnje količine otpadnih baterija i akumulatora koje se moraju preuzeti radi obrade, prerade i recikliranja i način izračunavanja prosječne mase preuzetih otpadnih baterija i akumulatora	2024/II	2025/III	32006L0066 [P]	
C) Kvalitet voda						
5.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju komunalnim otpadnim vodama	2023/IV	2023/IV	31991L0271 [D]	
D) Zaštita prirode						

6.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode	2023/II	2023/II	32014R0511 [P]	
7.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o šumama	2023/II	2023/III	32010R0995 [D]	
8.	MEPPU	Pravilnik o listi dozvoljenih stranih vrsta i način ažuriranja liste i način izrade procjene rizika	2023/IV	2023/IV	32014R1143 [P]	
9.	MEPPU	Pravilnik o listi invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji i način ažuriranja liste	2023/IV	2023/IV	32014R1143 [P] 32017R1263 [P] 32019R1262 [P]	
10.	MEPPU	Pravilnik o listi tipova staništa i vrsta uključujući vrste ptica, prioritetne tipove staništa i vrste za koje lokacije ekološke mreže treba da budu utvrđene	2023/IV	2023/IV	31992L0043 [D] 32009L0147 [D]	
11.	MEPPU	Pravilnik o listi divljih vrsta ptica koje se mogu nuditi na prodaju žive ili mrtve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o divljači i lovstvu	2023/IV	2023/IV	32009L0147 [D]	
12.	MPŠV	Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o lovnim sezonama	2023/IV	2023/IV	31991R3254 [P] 32009L0147 [D]	
E) Kontrola industrijskog zagađenja						
13.	MEPPU	Pravilnik o bližim uslovima, kriterijumima i postupku za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka	2023/III	2023/IV	32020D1803 [P] 32020D1805 [P] 32021D1871 [P] 32021D0476 [P]	
F) Hemikalije						
14.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listi supstanci koje se ne upisuju u registar hemikalija i ne podliježu stručnoj procjeni	2023/I	2023/II	32019R1691 [P]	
15.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalije	2023/II	2023/III	32019R1390 [P]	
16.	MEPPU	Pravilnik o dopunama Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalijama	2023/III	2023/III	32020R1068 [P]	

17.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Liste klasifikovanih supstanci	2023/IV	2023/IV	32021R0849 [P]	
18.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima	2023/IV	2024/II	32012R0528 [D] 32013R0564 [D]	
19.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN	2024/II	2024/II	32020R1413 [P] 32021R0797 [P] 32021R0643 [P]	
20.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listama aktivnih supstanci koje su dozvoljene za upotrebu u biocidnim proizvodima i biocidnim proizvodima manjeg rizika	2024/IV	2024/IV	32019D1950 [P] 32019D1973 [P] 32019D1969 [P] 32019D1951 [P] 32019R1819 [P] 32019R1821 [P] 32019R1823 [P] 32019R1824 [P] 32019R1820 [P] 32019D1030 [P] 32019D0994 [P] 32019R1822 [P] 32019R1825 [P] 32020D0027 [P] 32020R1086 [P] 32020D1037 [P] 32021D1287 [P] 32021D1299 [P] 32021D1284 [P] 32021D0333 [P] 32021D0098 [P] 32021D0327 [P] 32021D0713 [P] 32021R0807 [P] 32021D1286 [P] 32021D1285 [P]	

						32021D1289 [P] 32021D0354 [P] 32021R0345 [P] 32021R0348 [P] 32021R0525 [P] 32021R0364 [P] 32021R0365 [P] 32021R1288 [P] 32021R0347 [P] 32021R0806 [P] 32021D1290 [P] 32021R1045 [P] 32020R1771 [P] 32020R1063 [P] 32020R1763 [P] 32021D0103 [P] 32021R0407 [P]	
G) Buka							
21.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke	2023/IV	2023/IV	32021L1226 [P]		
H) Klimatske promjene							
22.	MEPPU	Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena ¹⁵	2023/IV	2024/I	32018R1999 [P] 32009L0031 [P] 32013R1088 [P] 32018R1999 [D] 32018R2066 [D]		

¹⁵ Tokom dvogodišnje procedure izrade i usvajanja Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena došlo je do izmjena i dopuna, kao i do usvajanja novih i stavljanja van snage EU regulativa i direktiva iz oblasti klimatskih promjena. Kao odgovor na "Green deal" EK je objavila u julu 2021. Akcioni plan za borbu protiv klimatskih promjena pod nazivom „Spremni za 55“ (engl. Fit for 55). Ovaj paket propisa predviđa smanjenje emisija štetnih gasova u EU za 55% do 2030. godine, u poređenju sa nivoima emisija štetnih gasova 1990. godine. Dodatno, na nivou EU su još uvijek u proceduri izrade novi propisi koji će se donijeti tokom naredne godine, te je realno da nakon toga slijedi izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena, dok je rok za potpunu transpoziciju i implementaciju propisa iz ove oblasti 2024-2025. godina.

					32018R2066 [D] 32018R2067 [D] 31999L0094 [D] 32003L0073 [D] 32018R0841 [D] 32018R0842 [D] 32003L0087 [D] 32008L0101 [D] 32009L0029 [D] 32018L0410 [D] 32009R1005 [D] 32010R0744 [D] 32011R0291 [D] 32017R0605 [D] 32014R0517 [D] 32007R1516 [D] 32007R1497 [D] 32015R2068 [D] 32021R0392 [D] 32020R2084 [D]	
I) Civilna zaštita						
23.	MUP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o programu i načinu polaganja ispita i obrascu licence za izradu planova zaštite i spašavanja privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika	2023/IV	2024/I		

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
UIP	Zakon o životnoj sredini, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakon o hemikalijama, Zakon o industrijskim emisijama, Zakon o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Zakon o biocidnim proizvodima, Zakon o zaštiti od negativnog uticaja klimatskih promjena, Zakon o stranim invanzivnim vrstama, Zakon o nacionalnim parkovima, Zakon o zaštiti prirode,	Ekološka inspekcija	Tehničko-tehnološke nauke, prirodne nauke, društvene nauke (inspektor III sa sjedištem u Podgorici, 2 izvršioca) Prirodne nauke, elektronika, elektrotehnika, poljoprivredne nauke (inspektor III sa sjedištem u Herceg Novom, 1 izvršilac) Prirodne nauke, elektronika, elektrotehnika, poljoprivredne nauke (inspektor III sa sjedištem u Ulcinju, 1 izvršioc) Prirodne nauke, zaštita životne sredine, tehničko-tehnološke nauke, poljoprivredne nauke (inspektor III sa sjedištem u Pljevljima, 1 izvršioc)	DA	5	/

MEPPU	Zakon o industrijskim emisijama	Kreira i sprovodi politiku u oblasti insdustrijskog zagađenja Direkcija za kontolu zagađenja i upravljanje hemikalijama	Fakultet iz oblasti prirodnih nauka ili Fakultet iz oblasti tehničko tehnoloških nauka ili fakultet iz oblasti društvenih nauka	DA	1	/
MEPPU	Zakon o životnoj sredini	Kreira i sprovodi politiku u oblasti horizontalnog zakonodavstva Direkcija Horizontalno zakonodavstvo	Fakultet iz oblasti društvenih nauka ili fakultet iz oblasti prirodnih nauka ili fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	1	/
MEPPU	Zakon o zaštiti prirode	Kreira i sprovodi politiku u oblasti zaštiti prirode Direkcija za zaštićena područja	Fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo ili fakultet iz oblasti prirodnih nauka- biologija,	DA	1	/
MEPPU	Zakon o zaštiti morske sredine	Kreira i sprovodi politiku u oblasti zaštite morske sredine Direkcija za integralno upravljanje morskim i kopnenim ekosistemima – Odsjek za morske i priobalne ekosisteme	Fakultet iz oblasti Prirodnih nauka - Biologija	DA	1	/
MEPPU	Zakon o nacionalnim parkovima	Kreira i sprovodi politiku u oblasti zaštite nacionalnih parkova Direkcija za zaštićena područja	Fakultet iz oblasti Prirodnih nauka – Biologija	DA	1	/
MEPPU	Zakon o stranim i invazivnim stranim vrstama	Direkcija za integralno upravljanje morskim i kopnenim ekosistemima – Odsjek za kopnene ekosisteme	Fakultet iz oblasti Prirodnih nauka - Biologija	DA	1	/
AZŠS	Zakon o životnoj sredini i Zakon o zaštiti vazduha	Izrada inventara GHG i Inventara zagađujućih materija	Diplomirani inženjer tehničko-tehnoloških nauka	DA	2	/

MEPPU	Zakon o upravljanju komunalnim otpadnim vodama	Izveštavanje u skladu sa propisanom regulativom, učestvovanje u izradi i praćenju programa i strategija.	Fakultet iz oblasti prirodnih ili društvenih ili tehničko-tehnoloških nauka	DA	1	/
MEPPU	Zakon o upravljanju komunalnim otpadnim vodama	Izveštavanje u skladu sa propisanom regulativom, učestvovanje u izradi i praćenju programa i strategija.	Fakultet iz oblasti prirodnih ili društvenih/ekonomskih ili tehničko-tehnoloških nauka	DA	/	1
MEPPU	Zakon o upravljanju otpadom	Izrada zakona i podzakonskih akta, izrada stretegija i izveštavanje.	Fakultet iz oblasti prirodnih ili društvenih ili tehničko-tehnoloških nauka	DA	1	/
MPŠV	Zakon o vodama Zakon o finansiranju upravljanja vodama	Sprovođenje politike upravljanja vodama	Fakultet iz oblasti prirodnih, tehničko-tehnoloških ili društvenih nauka	DA	2	4 ¹⁶
MEPPU	Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena	Poslovi kreiranja i koordinacije politika u oblasti klimatskih promjena (adaptacije i mitigacije na klimatske promjene, ETS); izrada pravnih akata i usklađivanja sa pravnom tekoviom EU	Fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka Fakultet iz oblast prirodnih nauka Fakultet iz oblasti društvenih nauka Fakultet iz oblasti društvenih nauka Fakultet iz oblast tehničko-tehnoloških nauka	DA DA DA NE NE	1 1 1 1 1	1 1 1 1

¹⁶ Predložene su izmjene PUOS - povećanje broja zaposlenih u Direktoratu za vodoprivredu

AZŠS	Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena	Izdavanje dozvola za emisije GHG	Fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	2	2
		Inventar gasova	Fakultet iz oblasti društvenih nauka	DA	1	1
		Zaštita ozonskog omotača (izdavanje dozvola za uvoz i izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač)	Fakultet iz oblasti prirodnih nauka	DA	1	1
			Fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	1	1
			Fakultet iz oblasti tehničko-tehnoloških nauka	DA	2	2
UZV	Zakon o vodama	Sprovođenje politike upravljanja vodama	Tehničko – tehnološke nauke; Prirodno matematičke nauke	DA	1	/
UZV	Zakon o finansiranju upravljanja vodama	Izmjene i dopune važeće zakonske regulative u cilju adekvatnog prikupljanja informacija i donošenja vodnih naknada	Tehničko – tehnološke nauke; Prirodno matematičke nauke Poljoprivreda Društvene nauke	DA	1	/
UZV	Podzakonska akta proistekla iz Zakona o vodama i Zakona o finansiranju upravljanja vodama	Sektor za upravljanje vodama Odjeljenje za upravljanje vodnim područjem Dunavskog i Jadranskog sliva Odjeljenje za vodni informacijski sistem i monitoring voda	Tehničko – tehnološke nauke; Prirodno matematičke nauke Poljoprivreda Društvene nauke	DA	1	/
POTREBNA JAČANJA INFRASTRUKTURE						
Inst.	Naziv akta	Opis infrastrukturne / tehničke podrške			2023	2024

MPŠV	Zakon o vodama Zakon o finansiranju upravljanja vodama	Obuka zaposlenih u MPŠV za primjenu odredaba vezanih za implementaciju direktiva koje se odnose na upravljanje vodama	X	X
UZV	Zakon o vodama i podzakonska akta	Uspostavljanje vodnog informacionog sistema u skladu sa nacionalnom legislativom Izrada vodnih katastara, registara i baza Treninzi, obuke i razmjena znanja u dijelu implementacije EU direktiva iz oblasti upravljanja vodama	X	/
MEPPU	Zakon o upravljanju komunalnim otpadnim vodama	Uspostavljanje on-line informacionog sistema za praćenje rada postrojenja za tretman komunalnih otpadnih voda	X	X
MEPPU	Zakon o upravljanju otpadom	Uspostavljanje on-line informacionog sistema za oblast upravljanja otpadom	X	X

UVOD

Poglavlje Zaštita potrošača i zdravlja razmatra teme i pitanja podijeljena u dvije cjeline: zaštita potrošača i javno zdravlje.

Zaštita potrošača obuhvata oblast bezbjednosti proizvoda i oblast zaštite ekonomskih interesa potrošača. Ključna pitanja u oblasti bezbjednosti proizvoda su: opšta bezbjednost proizvoda, obmanjujući proizvodi i brza razmjena informacija o opasnim proizvodima. Ključna pitanja u oblasti zaštita ekonomskih interesa potrošača su: sklapanje ugovora na daljinu; ugovori sklopljeni van poslovnih prostorija; odredbe koje se protive načelima savjesnosti i poštenja (nepravične odredbe u potrošačkim ugovorima); prodaja robe široke potrošnje i prateće garancije; isticanje cijena proizvoda ponuđenih potrošačima; obmanjujuće i komparativno oglašavanje; nepoštena komercijalna praksa; vremenski podijeljeno korišćenje nepokretnosti (*timesharing*), dugoročni proizvodi za odmor, preprodaja i razmjena; putovanja u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima; odgovornost za neispravne proizvode; sudska i upravna zabrana; potrošački krediti; vansudsko rješavanje potrošačkih sporova; saradnja između organa nadležnih za zaštitu potrošača.

Javno zdravlje obuhvata: kontrola duvana, zarazne bolesti, krv, tkiva, ćelije i organi, prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti, mentalno zdravlje, prevencija zloupotrebe droga, zdravstvene nejednakosti, ishrana, smanjivanje štetnih posljedica uzrokovanih upotrebom alkohola, skriningi karcinoma, zdrava okruženja, promociju bezbjednosti uključujući prevenciju povreda, rijetke bolesti.

Institucionalni okvir: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo zdravlja, Uprava za inspeksijske poslove, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za elektronske medije, Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Agencija za nadzor osiguranja, Centralna banka Crne Gore, Fond za zdravstveno osiguranje, Institut za javno zdravlje, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Zavod za transfuziju krvi, Zavod za hitnu medicinsku pomoć, Apotekarska ustanova „Montefarm“, Ljekarska komora, Farmaceutska komora, Komora fizioterapeuta i druge javne i privatne zdravstvene ustanove, kao i Privredna komora, Unija poslodavaca, Zanatska komora i dr. asocijacijama trgovaca i pružalaca usluga sa kojima organi nadležni za zaštitu potrošača ostvaruju saradnju.

U sprovođenju politike zaštite potrošača učestvuje i lokalna samouprava. Posebno mjesto u ovoj oblasti ima NVO sektor preko organizacija zaštite potrošača, u okviru kojih se najbolje artikuliraju interesi potrošača.

Poglavlje je otvoreno 16. decembra 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Zaštita potrošača						
1.	UIP	Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2024. godinu	2023/IV	2024	32019R1020 [P]	
2.	MERT	Akcioni plan za realizaciju Nacionalnog programa zaštite potrošača 2022-2024, za 2023. godinu sa Izvještajem o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača za 2022. godinu	2023/I	2023-2024		
B) Zdravlje						
3.	MZD	Strategija razvoja zdravstva Crne Gore za period od 2023-2027. godine sa Akcionim planom za period od 2023-2024. godine	2023/IV	2023-2027		Generalni program rada Svjetske zdravstvene organizacije za period 2019-2023. godine Evropski program rada Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu za period 2020-2025. godine
4.	MZD	Nacionalna strategija razvoja digitalnog zdravlja u Crnoj Gori za period 2024-2029. godine sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja digitalnog zdravlja u Crnoj Gori za period 2024-2026. godine	2023/IV	2024-2029		
5.	MZD	Program za kontrolu upotrebe duvanskih proizvoda u Crnoj Gori 2023 – 2024. sa Akcionim planom 2023 - 2024. godine	2023/I	2023-2024		
6.	MZD	Strategija ranog razvoja djeteta 2023-2027.	2023/II	2023-2027		
7.	MZD	Nacionalna Strategija za kontrolu i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti za period 2023– 2030.	2023/III	2023-2030		

6.	MZD	Program za borbu protiv HIV/AIDS-a za period od 2024. do 2026. sa Akcionim planom 2024-2026. godine	2024/II	2024-2026		
7.	MZD	Program za unapređenje mentalnog zdravlja u Crnoj Gori 2024 – 2026. sa Akcionim planom 2024-2026. godine	2024/II	2024-2026		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Zaštita potrošača						
1.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu	2023/III	2023/IV	32019R1020 [P]	
2.	MERT	Zakon o turizmu i ugostiteljstvu	2023/I	2023/II	32015L2302 [P] 52020AE2964 [P] 52020IP0169 [P]	
3.	MERT	Zakon o potrošačkim kreditima	2023/IV	2024/I	32008L0048 [P] 32014L0017 [P]	
4.	MERT	Zakon o zaštiti potrošača	2024/II	2024/III	32019L0771 [P] 32019L0770 [P] 32019L2161 [P]	
5.	MERT	Zakon o kolektivnim tužbama	2023/IV	2024/I	32020L1828 [P]	
B) Zdravlje						
6.	MZD	Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci	2023/IV	2024/I	32004R0273 [P] 32005R0111 [P] 32009R0219 [P] 32013R1258 [P] 32013R1259 [P] 32015R1011 [P] 32015R1013 [P] 32016R1443 [P] 32020R1737 [P]	
7.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja	2023/IV	2024/I	32012L0025 [P]	

8.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja	2023/IV	2024/I	32006L0017 [P] 32006L0086 [P]	
9.	MZD	Pravilnik o dopuni Pravilnika o načinu prijavljivanja zaraznih bolesti, bolničkih infekcija, stanja i smrti oboljelih od ovih bolesti	2024/III	2024/IV	32021D0858 [P] 32021D1212 [P]	

UVOD

Osnovni ciljevi prepoznati u okviru ovog poglavlja odnose se na jačanje ekonomskih odnosa među državama članicama, razvoj trgovinskih aktivnosti, zaštitu i sigurnost društva. Carinske uprave su odgovorne za nadzor nad unutrašnjim tržištem Unije, zaštitu finansijskih i ekonomskih interesa Unije i država članica, borbu protiv prevara i zaštitu prava intelektualne svojine, jačanje bezbjednosti i sigurnosti, zaštitu građana i životne sredine, unapređenje administrativnih kapaciteta carinskih uprava i jačanje konkurencije. Navedeni ciljevi će biti postignuti harmonizovanim pristupom carinskim procedurama i efikasnim i efektivnim kontrolama, kompjuterizacijom i unaprijeđenjem funkcionisanja carinske službe kroz jačanje administrativnih kapaciteta za efikasno sprovođenje pravne tekovine u ovom poglavlju.

Ključni izazov za Crnu Goru u ovom poglavlju odnosi se na obavezu implementacije EU projekata čija IT realizacija treba da obezbijedi interoperabilnost i interkonektivnost sa EU sistemima država članica. Pored navedenog Crna Gora je u obavezi da izvrši modernizaciju postojećih i implementaciju novih projekata na nacionalnom nivou.

Evropska unija upravo radi na izmjenama postojećih i implementaciji novih projekata (Implementacija novog Carinskog zakona EU – *Union Customs Code*) što će dovesti do scenarija (iskustvo pojedinih država članica) da se određeni IT sistemi implementiraju/modifikuju nekoliko puta.

Institucije nadležne za sprovođenje obaveza u okviru ovog poglavlja su: Ministarstvo finansija/Uprava prihoda i carina, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo evropskih poslova.

Poglavlje je otvoreno 16. decembra 2014.

1. PLANOVI I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšta carinska pravila i procedure						
1.	MF	Uredba o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti	2023/I	2023/I	32015R2446 [P] 32018R1063 [P] 32018R1118 [P] 32019R1143 [P] 32015R2447 [P] 32017R0989 [P] 32018R0604 [P] 32019R1394 [P] 32019D2151 [P] 32020R0893 [P] 32020R0877 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P] 32020R0761 [P] 32020R1209 [P] 32020R0760 [P] 32020R1727 [P] 32020D2028 [P] 32020R2172 [P]	
2.	MF	Uredba o postupanju carinskog organa sa robom za koju postoji osnovana sumnja da povrjeđuje prava intelektualne svojine	2023/I	2023/I	32013R0608 [P] 32013R1352 [P] 32020R1209 [P] 32020R2035 [P]	
B) Carinska klasifikacija i tarifa						
3.	MF	Uredba o carinskoj tarifi za 2024. godinu	2023/IV	2024/I	32019R1776 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P]	
C) Carinski status robe i tranzit						

4.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu	2023/II	2023/III	21992D1231(01) [P] 21993A0202(01) [P] 21994D0115(02) [P] 21994D1231(19) [P] 21994D1231(21) [P] 21996D0214(01) [P] 21996D0214(02) [P] 21996D0514(02) [P] 21997D0214(01) [P] 21997D0214(02) [P] 21997A0405(01) [P] 21997D0829(02) [P] 22001D0112(02) [P] 22003D0004 [P] 22005D0558 [P] 22005D0559 [P] 22005D0560 [P] 22005D0632 [P] 22005D0882 [P] 22008D0786 [P] 22009D0606 [P] 22013D0510 [P]	
----	----	--	---------	----------	---	--

					22013D0675 [P] 22015D1069 [P] 22015D2467 [P] 22016D0858 [P] 22018D0029 [P] 22020D0487 [P] 22021D1115 [P]	
5.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o olakšicama u trgovini robom	2023/II	2023/III	21989D0713(01) [P] 21996D0214(01) [P] 21996D0514(05) [P] 22001D0112(02) [P] 22006D0919 [P] 21996D0514(04) [P] 22005D0711 [P] 22012D0221 [P] 22012D0223 [P] 32015D0836 [P]	
6.	MF	Zakon o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR	2023/IV	2024/I	22016A1129(02) [P] 22021A0601(01) [P] 22021A0920(01) [P]	
7.	MKM	Pravilnik o bližim uslovima i načinu izdavanja odobrenja za privremeno iznošenje kulturnih dobara u inostranstvo	2023/IV	2024/I	32019R0880 [D]	
8.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o carinskom tretmanu zajedničkih kontejnera koji se koriste u međunarodnom prevozu	2024/I	2024/I	21995A0422(02) [P] 31995D0137 [P]	
D) Prekursori za droge						

9.	MZD	Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci	2023/IV	2024/I	32004R0273 [P] 32005R0111 [P] 32009R0219 [P] 32013R1258 [P] 32013R1259 [P] 32015R1011 [P] 32015R1013 [P] 32016R1443 [P] 32020R1737 [P]
----	-----	---	---------	--------	--

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

MJERILO: DA

1. Crna Gora treba da nastavi da usvaja zakonodavstvo u preostalim oblastima koje zahtijevaju dalje usklađivanje, prije svega da uskladi svoje zakonodavstvo u oblastima: carinskog statusa i tranzita, upravljanja carinskim rizicima i bezbjedonosnim aspektima, uključujući Program ovlaštenog privrednog subjekta (AEO) pravu intelektualne svojine i prekursorima za droge.
2. Crna Gora treba da dosljedno i efikasno primjenjuje svoje carinske propise u svim svojim carinskim ispostavama, naročito u oblastima: obrade deklaracija, porijekla, pojednostavljenih procedura, prava intelektualne svojine, selektivnosti kontrola i analize rizika (uključujući automatsku analizu rizika prije dolaska/otpremanja robe u svim vidovima prevoza).
3. Crna Gora treba da ostvari dovoljan napredak u razvoju svih neophodnih međusobno povezanih IT sistema, posebno Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS), Sistema za upravljanje integrisanom tarifom (ITMS), Sistema kontrole izvoza (ECS) i Sistema kontrole uvoza (ICS).

Izveštaj EK o Crnoj Gori 2022.

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI¹⁷

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
UPC	Poslovna strategija Uprave prihoda i carina 2023 - 2025	Sprovođenje nadležnosti definisanih Poslovnom strategijom UPC u okviru Odsjeka za carinske postupke	Tehničko – tehnološke nauke ili društvene nauke	DA	2	1
		Sprovođenje nadležnosti definisanih Poslovnom strategijom UPC u okviru Grupe za tranzit	Tehničko – tehnološke nauke ili društvene nauke	DA	1	1

¹⁷ Jačanje administrativnih kapaciteta UPC u okviru poglavlja 29 – Carinska unija direktno utiče i na jačanje administrativnih kapaciteta u poglavlju 30 – Vanjski odnosi

		Sprovođenje nadležnosti definisanih Poslovnom strategijom UPC u okviru Grupe za pomoć korisnika	Tehničko – tehnološke nauke ili društvene nauke	DA	3	2
		Sprovođenje nadležnosti definisanih Poslovnom strategijom UPC u okviru Odsjeka za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera u oblasti carinskog sistema	Tehničko – tehnološke nauke ili društvene nauke	DA	2	2
		Sprovođenje nadležnosti definisanih Poslovnom strategijom UPC u okviru Odsjeka za informacije tehnologije u oblasti carinskog sistema	Tehničko – tehnološke nauke	DA	1	1
		Sprovođenje nadležnosti definisanih Poslovnom strategijom UPC u okviru Odsjeka za suzbijanje krijumčarenja	Prirodno – matematičke, tehničko – tehnološke ili društvene nauke	DA	4	1
		Sprovođenje nadležnosti definisanih Poslovnom strategijom UPC u okviru Odsjeka za carinske istrage	Prirodno – matematičke, tehničko – tehnološke ili društvene nauke	DA	2	1
2.2. POTREBNA JAČANJA INFRASTRUKTURE						
Inst.	Naziv akta	Opis infrastrukturne / tehničke podrške			2023	2024
UPC	Poslovna strategija Uprave prihoda i carina 2023 – 2025 IT Strategija Uprave prihoda i carina 2023 – 2025	Carinske odluke (CDS)			x	x
		Integrirani sistem upravljanja tarifom (ITMS)			/	x
		AES, ICS2 i NCTS faza 6			/	x
		EMCS			/	x
		Unapređenje carinskog informacionog sistema-CIS			x	x
		OSTALI PROJEKTI ¹⁸ (implementacija novih Serverskih i komunikacionih platformi za podršku EU projektima i modernizaciju postojećih)			/	x

¹⁸ Prije ulaska Crne Gore u EU, uskladu sa Carinskom zakonom Unije(UCC) i podzakonskim propisima koji prate Carinski zakon Unije kao i MASP-om iskazane su potrebe Uprave prihoda i carina u okviru IPA sredstava u cilju implementacije projekata koji su mandatorni.

UVOD

Na Međuvladinoj konferenciji koja je 30. marta 2015. održana u Briselu otvoreni su pregovori u poglavlju 30 – Vanjski odnosi. Crna Gora je za predmetno poglavlje dobila jedno završno mjerilo koje je ispunjeno: Akcioni plan za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma s pravnom tekovinom i poboljšanje administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i sprovođenje pravne tekovine u poglavlju 30, koji je Vlada usvojila 20. oktobra 2016.

Poglavlje 30 – Vanjski odnosi obuhvata zajedničku trgovinsku politiku EU, bilateralne sporazume s trećim zemljama, razvojnu politiku, kao i humanitarnu pomoć. Pravna tekovina za predmetno poglavlje se najvećim dijelom sastoji od direktno primjenjivog zakonodavstva EU, ali neke direktive iz područja izvoznih kredita i roba dvostruke namjene zahtijevaju prenošenje u nacionalno zakonodavstvo.

Ključni izazov za Crnu Goru u ovom poglavlju odnosi se na jačanje administrativnih kapaciteta u okviru poglavlja 30 (oko 1/4 od ukupne pravne tekovine EU je u okviru ovog poglavlja). Crna Gora mora jačati kapacitete za učestvovanje u razvojnoj i humanitarnoj pomoći namijenjenim zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama, kao i iz područja izvoznih kredita, robe dvostruke namjene, ali i kapaciteta koji su zaduženi za pitanja u vezi sa CEFTA Sporazumom i STO. Takođe, od zemalja kandidata, pored daljeg usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU, zahtijeva se da postepeno usklade svoju politiku prema trećim zemljama i njihovu poziciju u međunarodnim organizacijama sa politikom i pozicijama koje je usvojila EU.

Institucije nadležne za donošenje zakonodavstva u okviru ovog poglavlja, a u vezi sa definisanim obavezama u okviru aktuelnog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo finansija, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava prihoda i carina i Investiciono razvojni fond Crne Gore.

Crna Gora je 20. juna 2017. privremeno zatvorila poglavlje 30 – Vanjski odnosi.

1. PLANOV I POTREBE						
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Zajednička trgovinska politika						
1.	MF	Uredba o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti	2023/I	2023/I	32015R2446 [P] 32018R1063 [P] 32018R1118 [P] 32019R1143 [P] 32015R2447 [P] 32017R0989 [P] 32018R0604 [P] 32019R1394 [P] 32019D2151 [P] 32020R0893 [P] 32020R0877 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P] 32020R0761 [P] 32020R1209 [P] 32020R0760 [P] 32020R1727 [P] 32020D2028 [P] 32020R2172 [P]	
2.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu	2023/II	2023/III	21992D1231(01) [P] 21993A0202(01) [P] 21994D0115(02) [P] 21994D1231(19) [P] 21994D1231(21) [P] 21996D0214(01) [P] 21996D0214(02) [P] 21996D0514(02) [P] 21997D0214(01) [P]	

					21997D0214(02) [P] 21997A0405(01) [P] 21997D0829(02) [P] 22001D0112(02) [P] 22003D0004 [P] 22005D0558 [P] 22005D0559 [P] 22005D0560 [P] 22005D0632 [P] 22005D0882 [P] 22008D0786 [P] 22009D0606 [P] 22013D0510 [P] 22013D0675 [P] 22015D1069 [P] 22015D2467 [P] 22016D0858 [P] 22018D0029 [P] 22020D0487[P] 22021D1115 [P]	
3.	MEPPU	Pravilnik o dopunama Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalijama	2023/III	2023/III	32020R1068 [P]	
4.	MERT	Odluka o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene	2023/III	2023/III	C(2022)7424 od 22.10.2022. ¹⁹ 32023R0066	
5.	MF	Uredba o osiguranju izvoza od netržišnih rizika	2023/IV	2023/IV	32011R1233 [P] 32018R0179 [D] ²⁰	
6.	MF	Uredba o carinskoj tarifi za 2024. godinu	2023/IV	2024/I	32019R1776 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P]	

¹⁹ Ovaj celeks je privremeni, do konačnog usvajanja (kraj 2022.) kad dobija konačni broj (do februara 2023). Ne očekuje se da bude izmjena u samom tekstu celeksa.

²⁰ Ne može se postići potpuna usklađenost imajući u vidu finansijski uticaj na budžet.

7.	MERT	Zakon o spoljnoj trgovini robom i uslugama koje mogu da se koriste za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje	2023/IV	2024/II	32019R0125 [D] ²¹	
8.	MF	Zakon o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR	2023/IV	2024/I	22016A1129(02) [P] 22021A0920(01) [P] 22021A0601(01) [P]	
B) Razvojna politika i humanitarna pomoć						
9.	MVP	Zakon o međunarodnoj razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći	2023/IV	2024/IV	31996R1257 [P]	

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

Mjerilo: DA – Mjerilo za privremeno zatvaranje poglavlja 30

Akcioni plan o preostalim pripremama u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma s pravnom tekovinom i unapređenja administrativnih i kontrolnih kapaciteta u cilju obezbjeđivanja pune primjene i sprovođenja pravne tekovine od dana pristupanja – Poglavlje 30 od 20. oktobra 2016.

2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI²²

Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MERT	Pregovaranje i implementacija politika u oblasti (regionalne i međunarodne) trgovine, multilateralnog režima kontrole izvoza i ekonomskih odnosa sa inostranstvom.	Kreiranje politika u dijelu poglavlja 30 u nadležnosti Direktorata za međunarodnu trgovinsku i ekonomsku saradnju.	Fakultet iz oblasti prirodnih, tehničko-tehnoloških, društvenih ili humanističkih nauka	DA	1	/

²¹ Ne može se postići potpuna usklađenost do članstva u EU imajući u vidu da se dio odredbi odnosi isključivo na EU.

²² Jačanje administrativnih kapaciteta UPC (u okviru poglavlja 29) direktno utiče i na jačanje administrativnih kapaciteta poglavlja 30. Ovo se posebno odnosi na implementaciju CEFTA 2006, Akcionog plana CRM i STO Sporazuma o trgovinskim olakšicama (TFA).

		Učestvuje u pregovorima za članstvo Crne Gore u EU.				
MERT	Zakon o spoljnoj trgovini robom i uslugama koje mogu da se koriste za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje Odluka o utrdivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene	Učestvuje u predlaganju mjera za unapređenje sistema i izradu propisa, kao i ažuriranju nacionalnih kontrolnih lista/odluka, a kako bi iste bile kompatibilne sa listama EU. Vrši analizu stanja u spoljnotrgovinskom sistemu kontrolisanom robom i uslova prometa robe sa inostranstvom, kao i pripremi rješenja za izdavanje dozvola.	Fakultet iz oblasti društvenih nauka	DA	1	/
MERT	Implementacija i učestvovanje u sprovođenju Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006)	Učestvuje u praćenju CEFTA 2006, kao i pripremu materijala i prikupljanje inofrmacija neophodnih za praćenje realizacije aktivnosti po osnovu pregovora i radnih grupa. Ažuriranje CEFTA baze podataka. U kontekstu CEFTA 2006 praćenja aktivnosti, aktivno učestvuje u realizaciji obaveza po osnovu Akcionog plana Zajedničkog regionalnog tržišta 2021-2024.	Fakultet iz oblasti društvenih nauka – pravo ili ekonomija	DA	1	/

MERT	Zakon o potvrđivanju Protokola o pristupanju Crne Gore Sporazumu iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije	<p>U cilju usaglašavanja sa EU politikama u okviru STO, učestvuje u pregovorima, praćenje rada STO i implementacija pravne tekovine STO.</p> <p>Učestvuje u pripremi dokumenata u oblasti trgovinske saradnje sa STO, izradjuje notifikacije u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama, i vrši ažuriranje STO portala.</p> <p>Učestvuje u pregovorima za članstvo CG u EU.</p>	Fakultet iz oblasti društvenih nauka	DA	1	/
MERT	Pregovaranje i implementacija politika u oblasti ekonomskih odnosa sa inostranstvom, sa akcentom na bilaterlano investicione sporazume	<p>Predlaže utvrđivanje i sprovođenje politike u oblasti ekonomskih odnosa sa inostranstvom.</p> <p>Učestvuje u davanju mišljenja prilikom predlaganja i utvrđivanja zakonodavnog okvira za oblast stranih direktinih investicija</p> <p>U cilju praćenja politika EU predlaže, pregovara, zaključuje i prati implementaciju međunarodnih sporazuma o ekonomskoj sarandji i sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti investicija.</p>	Fakultet iz oblasti društvenih nauka ili tehničko tehnoloških – elektrotehnika, elektronika, prirodnih nauka – matematika i računarske nauke	DA	/	1

UVOD

Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika temelje se na pravnim aktima, uključujući pravno obavezujuće međunarodne sporazume i politička dokumenta. Pravnu tekovinu sačinjavaju političke deklaracije, aktivnosti i sporazumi. Usklađenost Crne Gore sa odlukama Savjeta za vanjske poslove EU je kontinuirano 100%.

Poglavlje 31 obuhvata: politički dijalog sa EU, pitanja odnosa države kandidata sa EU i njenim institucijama, saradnju sa međunarodnim organizacijama, posebno sa UN, OEBS i SE, razvijen sistem kontrole naoružanja, EBOP, saradnju sa NATO-om i borbu protiv terorizma.

Prioriteti vanjske politike Crne Gore vezani su u prvom redu za punopravno članstvo u EU i ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO.

Poseban značaj se daje jačanju odnosa sa susjednim državama čiji su temelji konstruktivan dijalog, razvoj povjerenja i široke regionalne saradnje. Politika dobrosusjedskih odnosa predstavlja jedan od vodećih spoljno političkih ciljeva Crne Gore.

Trajan doprinos razvoju regionalne saradnje Crna Gora daje kroz aktivno učešće u regionalnim inicijativama i organizacijama poput Centralno-evropske inicijative, Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, Jadransko-jonske inicijative, Berlinski proces, Savjeta za regionalnu saradnju, Regionalne inicijative za azil, migracije i raseljena lica i brojnih drugih.

Multilateralizam je jedan od tri utvrđena vanjskopolitička prioriteta Crne Gore. Kroz aktivnosti u međunarodnim organizacijama, Crna Gora štiti i promoviše svoje interese, učestvuje u definisanju globalnih političkih tokova i zajedno sa zemljama regiona i šireg okruženja afirmiše saradnju i zajednički nastup na međunarodnoj sceni.

Institucije nadležne za sprovođenje obaveza u okviru ovog poglavlja su: Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, kao i Ministarstvo evropskih poslova.

Pregovaračko poglavlje 31 otvoreno je na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu 24. juna 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nedležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
1.	MOD	Strategija o suprotstavljanju hibridnim prijetnjama sa Akcionim planom za 2024. ²³	2023/IV			
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti principi						
1.	MVP	Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama	2023/III	2023/IV		
2.	MUP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližem načinu onesposobljavanja oružja	2024/I	2024/I	32018R0337 [P]	
3.	MERT	Odluka o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme ²⁴	2023/II	2023/II	52022XG0301(01) [P]	

²³ Ovaj dokument će biti pripremljen od strane Ministarstva odbrane u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, Ministarstvom vanjskih poslova, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Upravom policije i Agencijom za nacionalnu bezbjednost (onako kako je predviđeno Akcionim planom za implementaciju Strategije nacionalne bezbjednosti).

²⁴ Donošenjem Zakona o kontroli izvoza roba dvostruke namjene („Sl. list CG”, broj 145/21), izvršeno je dalje normativno regulisanje izvoza robe dvostruke namjene, u skladu sa međunarodnim standardima i EU propisima, što je još jedan od elemenata u daljoj dogradnji pravnog sistema Crne Gore. Ovaj propis je usaglašen sa Regulativom (EU) 2021/821 o uspostavljanju režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, tranzita i prenosa robe dvostruke namjene. Ovim zakonom je obuhvaćena i kontrola tehnologije za sajber-nadzor koja se može upotrijebiti u vezi sa unutrašnjom represijom ili počinjenjem ozbiljnih povreda ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava.

UVOD

Poglavlje 32 – Finansijski nadzor obuhvata četiri glavne oblasti: sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (PIFC), eksterna revizija, zaštita finansijskih interesa EU i zaštita eura od falsifikovanja.

U skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima i preporukama EU, pojam unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru podrazumijeva sveobuhvatni sistem upravljanja, kontrole, revidiranja i izvještavanja o korišćenju sredstava nacionalnog budžeta i sredstava EU. Za zakonito i uspješno funkcionisanje javnog sektora od posebne važnosti je postojanje institucionalne, stručne i nezavisne eksterne kontrole raspolaganja javnim finansijama i državnom imovinom. Kako bi se obezbjedila zaštita finansijskih interesa Evropske unije, osnovana je Evropska kancelarija za borbu protiv prevara, čiji je cilj borba protiv korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje izazivaju finansijske posljedice. Kazne za zloupotrebu finansijskih sredstava iz budžeta podrazumijevaju gonjenje od strane državnih vlasti, disciplinske postupke, administrativne ili finansijske sankcije. U skladu sa zahtjevima Evropske komisije, u svim zemljama članicama i kandidatima uspostavlja se Sistem za borbu protiv prevara (AFCOS) koji je odgovoran za suzbijanje nepravilnosti i prevara koje mogu nastati korišćenjem sredstava Evropske unije (EU), kao i za pružanje efikasne i kvalitetne zaštite njenih finansijskih interesa. U cilju zaštite integriteta euro novčanica i kovanog novca od falsifikovanja, usvojeni su pravni akti kojima se definišu sumnjive i falsifikovane euro novčanice i kovani novac, utvrđuje se postupanje sa sumnjivim i falsifikovanim primjercima euro novčanica i kovanog novca, razmjena informacija i saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama.

Institucionalni okvir: Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru – Ministarstvo finansija i drugi subjekti javnog sektora na centralnom i lokalnom nivou; Eksterna revizija – Skupština Crne Gore i Državna revizorska institucija; Zaštita finansijskih interesa EU - AFCOS – Ministarstvo finansija i članovi AFCOS mreže (Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije, Uprava prihoda i carina, Državna revizorska institucija, Vrhovni državni tužilac, Agencija za spriječavanje korupcije); Zaštita eura od falsifikovanja – Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo pravde i Uprava policije.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, 24. juna 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) PIFC						
1.	MF	Strategija razvoja budžetske inspekcije za period od 2024-2027.	2024/IV	2024-2027	32018R1046 [P]	
B) Eksterna revizija						
2.	DRI	Strateški plan razvoja Državne revizorske institucije Crne Gore za period 2023 – 2027.	2023/II	2023-2027		INTOSAI P – 12 INTOSAI P - 20
3.	DRI	Akcionni plan za sprovođenje Strateškog plana razvoja Državne revizorske institucije Crne Gore za period 2023-2027.	2023/II	2023-2027		INTOSAI P – 12 INTOSAI P – 20
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) PIFC						
1.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru	2023/II	2023/III		IIA IPPF (P) ²⁵ COSO (P)
B) Eksterna revizija						
2.	DRI	Srednjoročni plan revizija Državne revizorske institucije	2023/I	2023/I		INTOSAI P – 12 INTOSAI 100
C) Zaštita finansijskih interesa EU						

²⁵ IIA IPPF Međunarodni okviri za profesionalnu praksu unutrašnje revizije (IIA)
COSO Komitet sponzorskih organizacija Tredvej komisije

3.	MF	Odluka o izmjeni odluke o obrazovanju koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa evropske unije	2023/II	2023/II	32013R0883 [P] 32018R1046 [P] 32021R1529 [P]	
2. ADMINISTRATIVNI OKVIR						
Mjerilo: DA Osiguranje administrativnih kapaciteta na centralnom i lokalnom nivou. Kadrovski plan Ministarstva finansija Crne Gore za 2023.						
2.1. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI						
Inst.	Naziv akta	Opis	Kvalifikacija	PUOS	2023	2024
MF	Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru	Harmonizacija i koordinacija razvoja unutrašnje revizije u javnom sektoru	Samostalni savjetnik II	DA	1	/
MF	Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru	Harmonizacija i koordinacija razvoja unutrašnje revizije u javnom sektoru	Viši savjetnik III	DA	/	1
MF	Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru	Harmonizacija i koordinacija razvoja unutrašnje revizije u javnom sektoru	Samostalni savjetnik I	DA	/	1
MF - Odjeljenje za budžetsku inspekciju	Pavilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija	Operacionalizacija funkcije budžetske inspekcije	Fakultet društvenih nauka-pravo ili ekonomija	DA	2	/
Državna revizorska institucija	Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji	član Senata DRI	VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja;	DA	1	/

			<ul style="list-style-type: none">- diplomirani pravnik ili diplomirani ekonomista;- položen pravosudni ispit ili ispit za državnog revizora i najmanje 10 godina radnog iskustva u struci ili najmanje 10 godina radnog iskustva u obavljanju odgovornih pravnih poslova u državnoj službi, ili položen ispit za državnog revizora i najmanje 10 godina radnog iskustva ili najmanje 10 godina radnog iskustva u obavljanju odgovornih poslova u javnim finansijama.			
--	--	--	--	--	--	--

Državna revizorska institucija	Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji	državni revizor	- VII- 1 nivo kvalifikacije obrazovanja; - 5 godina radnog iskustva u struci; - Položen stručni ispit; - Položen ispit za državnog revizora.	DA	9	4
Državna revizorska institucija	Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji	rukovodilac Jedinice za unutrašnju reviziju	VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet iz oblasti društvenih nauka - pravo ili ekonomija; - 5 godina radnog iskustva na poslovima u nivou te kvalifikacije obrazovanja od čega dvije godine na poslovima revizije; - položen stručni ispit; - sertifikat unutrašnjeg	DA	1	/

			revizora u javnom sektoru.			
Državna revizorska institucija	Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji	viši savjetnik II u Službi za administrativno stručne poslove	- VII -1 nivo kvalifikacije obrazovanja, fakultet društvenih nauka – ekonomija, - najmanje 2 godine radnog iskustva, - Položen stručni ispit.	DA	1	/
Državna revizorska institucija	Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji	Savjetnik predsjednika Senata	- VII- 1 nivo kvalifikacije obrazovanja; - Društvene nauke- Pravo ili Ekonomija; - 10 godina radnog iskustva; - Položen stručni ispit.	DA	/	1
Državna revizorska institucija	Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji	Stariji saradnik državnog revizora	- VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja; - Fakultet iz oblasti društvenih nauka;	DA	/	1

			- 3 godine radnog iskustva; - Položen stručni ispit; - Položen ispit za državnog revizora.			
Državna revizorska institucija	Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji	Mlađi unutrašnji revizor	- VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja, društvene nauke, - 2 godine radnog iskustva na poslovima u nivou te kvalifikacije obrazovanja od čega jednu godinu na poslovima revizije, - položen stručni ispit, - sertifikat unutrašnjeg revizora u javnom sektoru.	DA	/	1
2.3. POTREBNA JAČANJA INFRASTRUKTURE						
Inst.	Naziv akta	Opis infrastrukturne / tehničke podrške			2023	2024
Ministarstvo finansija Crne Gore	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti	Operacionalizacija centralizovane budžetske inspekcije			/	x

--	--	--	--	--

UVOD

Sistem sopstvenih sredstava Evropske unije može se definisati kao jednostrano nepovratno alociranje sredstava Unije u cilju finansiranja budžeta Evropske unije, koje se sprovodi automatski bez potrebe donošenja posebnih odluka nacionalnih vlasti. Sopstvena sredstva EU se utvrđuju, prikupljaju, plaćaju i kontrolišu u skladu s pravilima sistema sopstvenih sredstava.

Obaveza plaćanja doprinosa u budžet EU definisana je Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije, član 311, stav 3, dok su izvori prihoda budžeta Evropske unije po osnovu sistema sopstvenih sredstava definisani Odlukom Savjeta (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. decembra 2020. o sistemu sopstvenih sredstava Evropske unije i stavljanju van snage odluke 2014/335/EU, Euratom, koja je direktno primjenljiva za države članice EU.

Sopstvena sredstva EU sastoje se od:

- 1) Tradicionalnih sopstvenih sredstava (TOR), tj. uglavnom carina i dažbina na šećer (uključujući dažbine na poljoprivredne proizvode) na osnovu primjene carinskih propisa EU. Dažbine na šećer su nametnute proizvođačima šećera i služe namirivanju troškova EU za taj sektor, što u slučaju Crne Gore nije relevantno, jer ne posjeduje proizvodnju šećera. TOR se smatraju osnovnim oblikom prihoda EU, koji proizilazi direktno iz zakonodavstva EU. Međutim, na zemljama članicama je da prikupljaju ovaj prihod, a od ukupnog iznosa prikupljenih sredstava po ovoj osnovi država članica zadržava 25% kao kompenzaciju za troškove proistekle naplatom.
- 2) Sredstva zasnovana na osnovici PDV-a koja proizilaze iz primjene jedinstvene stope za sve zemlje članice. Međutim, ograničenje je utvrđeno na iznos od 50% BND-a preko koga procijenjena vrijednost osnovice PDV-a ne može da pređe.
- 3) Sredstva bazirana na BND-u koja služe za finansiranje troškova kada su svi ostali prihodi iskorišćeni. Utvrđuje se primjenom jedinstvene stope na ukupnu vrijednosti BND svih zemalja članica.

Imajući u vidu da pravna tekovina EU u ovom poglavlju ne zahtjeva direktnu izmjenu nacionalnog zakonodavstva, tj. njena primjena se odnosi na države članice, a na Crnu Goru tek po pristupanju u EU, nastavićemo usklađivanje pravnih propisa u vezanim oblastima, koja se odnose na oblasti poglavlja 16 – Porezi, 18 – Statistika, 29 – Carinska unija i 32 – Finansijski nadzor. Neophodno je da zemlje kandidati ispune administrativne uslove u oblasti sopstvenih sredstava EU prije pristupanja Evropskoj uniji.

Institucije koje su uključene u rad u oblasti finansijske i budžetske odredbe su: Ministarstvo finansija, Uprava prihoda i carina, Uprava za statistiku i Centralna banka Crne Gore.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, 16. decembra 2014.

1. PLANVI I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Tradicionalna sopstvena sredstva						
1.	MF	Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu	2023/IV	2024/I		

Aneks 1. Pregled mjerila za zatvaranje pregovaračkih poglavlja

	Poglavlje	Mjerila za zatvaranje poglavlja (ZM/CB)
1	Sloboda kretanja robe 20.6.2017.	<p>1. Crna Gora usvaja i primjenjuje zakonodavstvo kojim se prenosi Direktiva 2001/83/EZ o Kodeksu Zajednice koji se odnosi na medicinske proizvode za ljudsku upotrebu koja je izmijenjena i dopunjena Direktivom 2004/27/EZ i zakonodavstvo kojim se prenosi Direktiva 2001/82/EZ koja se odnosi na medicinske proizvode za veterinarsku upotrebu - ovo uključuje uspostavljanje postupka autorizacije za medicinske proizvode u objema oblastima, kao i Direktiva 89/105/EK koja se odnosi na određivanje cijena i refundaciju farmaceutskih proizvoda, u skladu s principima prakse Evropskog suda pravde.</p> <p>2. Crna Gora nastavlja da napreduje po pitanju usklađivanja horizontalnog zakonodavstva s evropskom pravnom tekovinom i pokazuje dobar napredak u prenošenju pravne tekovine za proizvode Novog, Globalnog i Starog pristupa naročito u onim sektorima u kojima je dosadašnja usklađenost nedovoljna ili ograničena.</p> <p>3. Crna Gora nastavlja napredovati ka završavanju uvođenja klauzula o međusobnom priznavanju i neophodnih izmjena i dopuna domaćeg zakonodavstva i administrativnih praksi s ciljem usaglašavanja s članovima 34-36 UFEU.</p> <p>4. Crna Gora pokazuje da ima odgovarajuće administrativne kapacitete za pravilnu primjenu zakonodavstva u svim horizontalnim oblastima koje utiču na slobodu kretanja robe (regulatorna, standardizacija, akreditacija, metrologija, ocjena usaglašenosti i tržišni nadzor), kao i zakonodavstva za proizvode Novog, Globalnog i Starog pristupa do dana pristupanja.</p>
2	Sloboda kretanja radnika 11.12.2017.	<p>1. Crna Gora pokazuje da će postojati adekvatne strukture i i implementacioni kapaciteti za pravilno provođenje pravne tekovine o slobodi kretanja radnika do trenutka pristupanja.</p>
3	Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga 11.12.2017.	<p>1. Crna Gora usvaja i dostavlja Evropskoj komisiji listu regulisanih profesija u skladu s relevantnom pravnom tekovinom, precizirajući aktivnosti pokrivene svakom od profesija, kao i objašnjenje regulative.</p> <p>2. Crna Gora usklađuje sve studijske programe na kojima se stiču kvalifikacije za regulisane profesije u CG s zahtjevima Direktive 2005/36/EZ i njenim relevantnim izmjenama.</p> <p>3. Crna Gora usvaja horizontalni zakon o uslugama kojim će se prenijeti Direktiva o uslugama 2006/123/EZ i da pokazuje dalji napredak u usklađivanju sektorskih propisa.</p> <p>4. Crna Gora donosi izmjene nacionalnog zakonodavstva u cilju ukidanja svih zahtjeva za državljanstvom za pristup i uživanje slobode pružanja usluga, izuzev zahtjeva za državljanstvom opravdanim i proporcionalnim sa članom 51 UFEU. Ove izmjene treba da budu primjenjive najkasnije datumom pristupanja.</p>

4	Sloboda kretanja kapitala 23.4.2016.	1. Kad je u pitanju kretanje kapitala i plaćanja, Crna Gora dovršava usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU i pokazuje da će biti u mogućnosti da ga u potpunosti sprovodi danom pristupanja, osiguravajući otklanjanje preostalih ograničenja kretanja kapitala.
		2. Crna Gora usklađuje podzakonske akte Zakona o platnom sistemu s pravnom tekovinom EU i pokazuje da će biti u mogućnosti da u potpunosti sprovodi Regulativu (EC) 924/2009 i Regulativu (EU) 260/2012 od dana pristupanja.
		3. U vezi s oblastima sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, Crna Gora dovršava neophodno usklađivanje s pravnom tekovinom EU i pokazuje kroz bilans ostvarenih rezultata da ima adekvatne administrativne kapacitete da implementira i sprovodi relevantno zakonodavstvo na zadovoljavajući način.
5	Javne nabavke 18.12.2013.	1. Crna Gora usklađuje svoj nacionalni zakonodavni okvir s pravnom tekovinom u svim oblastima javnih nabavki s posebnim naglaskom na koncesije, privatno-javno partnerstvo i nabavke u oblasti odbrane, u skladu sa zakonodavstvom EU iz oblasti javnih nabavki, UFEU i drugim relevantnim odredbama pravne tekovine.
		2. Crna Gora uspostavlja adekvatne administrativne i institucionalne kapacitete na svim nivoima i preuzima adekvatne mjere kako bi osigurala primjenu i sprovođenje nacionalnog zakonodavstva u ovoj oblasti dovoljno prije pristupanja EU. Ovo naročito podrazumijeva: <ul style="list-style-type: none"> a) Sprovođenje crnogorske Strategije razvoja sistema javnih nabavki 2011-2015 i AP za njeno sprovođenje, u cilju jačanja administrativnih kapaciteta, uključujući adekvatne obuke na svim nivoima za sve nosioce aktivnosti; b) Priprema praktičnih sredstava za sprovođenje i nadgledanje (uključujući administrativna pravila, instrukcije, priručnike i standardna dokumenta za ugovore) c) Jačanje kontrolnih mehanizama koji su neophodni kako bi se osiguralo da sistem bude u potpunosti pouzdan, uključujući dobar nadzor i pojačanu transparentnost faze izvršenja javnih ugovora zasnovanih na sistematičnoj procjeni rizika s prioritonom kontrole ranijihivih sektora i procedura; d) Efikasano funkcionisanje sistema pravne zaštite, uključujući i u oblasti koncesija, privatno-javnih partnerstava i nabavki u oblasti odbrane; e) Mjere/aktivnosti vezane za prevenciju i borbu protiv korupcije, i konflikta interesa u oblasti javnih nabavki, kako na državnom, tako i na lokalnom nivou.
		3. Crna Gora će predstaviti bilans ostvarenih rezultata (track record) fer i transparentnog sistema javnih nabavki koji obezbjeđuje vrijednost novca, konkurenciju i stroge mjere protiv korupcije.
6	Privredno pravo 18.12.2013.	1. Crna Gora usvaja Zakon o tržištu kapitala i relevantne podzakonske akte, kojima će se naročito uskladiti sa Direktivom o transparentnosti
		2. Donijeti novi Zakon o privrednim društvima i relevantne podzakonske akte, usklađene s pravnom tekovinom iz oblasti kompanijskog prava, naročito uvodeći odredbe o prekograničnom spajanju.
		3. Crna Gora da dovrši usklađivanje s Direktivom o ponudama o preuzimanju.

		4. Crna Gora u potpunosti da uskladi zakonodavstvo u oblasti računovodstva i statutarne revizije, uključujući podzakonske akte, s pravnom tekovinom. Crna Gora da uspostavi nezavisno tijelo za javni nadzor, koje će se finansirati na adekvatan način, i sistem kontrole kvaliteta u cilju usklađivanja s pravilima o statutarnoj reviziji.
7	Pravo intelektualne svojine 31.3.2014.	<p>1. Crna Gora izvršava sve neophodne zakonodavne izmjene u cilju obezbjeđivanja primjene principa Unijskog iscrpljenja prava na teritoriji čitave EU danom pristupanja.</p> <p>2. Crna Gora usvaja izmjene i dopune Zakona o autorskim i srodnim pravima, u cilju punog usklađivanja sa pravnom tekovinom EU.</p> <p>3. Crna Gora usvaja novi Zakon o patentima kako bi kompletirala usklađivanje sa pravnom tekovinom, s posebnim naglaskom na dodatne sertifikate zaštite.</p> <p>4. Crna Gora obezbjeđuje dovoljno administrativnih kapaciteta za registraciju i primjenu prava intelektualne svojine i obezbjeđuje bilans rezultata istraga od strane carinske službe, i efektivnu prinudnu primjenu kroz građanske, a gdje je potrebno i krivične sudske postupke za prekršioce prava.</p>
8	Konkurencija 30.6.2020.	<p>1. Crna Gora je završila zakonodavno usklađivanje s pravnom tekovinom EU koju obuhvata poglavlje Konkurencija.</p> <p>2. Crna Gora je izgradila adekvatne administrativne i pravosudne kapacitete u oblasti antimonopolskih pravila, koncentracija i kontrole državne pomoći.</p> <p>3. Crna Gora je pokazala zadovoljavajući bilans sprovođenja u oblasti antimonopolskih pravila, koncentracija i kontrole državne pomoći, uključujući bilans ostvarenih rezultata djelotvornog i učinkovitog postupanja administracije i pravosuđa u slučajevima otkrivenih nepravilnosti, između ostalog i izricanjem odvratajućih sankcija.</p> <p>4. U sljedećim slučajevima Agencija za zaštitu konkurencije, kao nacionalni nadležni organ za državnu pomoć, procijenila je prisustvo i usklađenost državne pomoći s odredbama SSP-a o državnoj pomoći i naredila njen povraćaj, gdje je takva pomoć ocijenjena kao neusklađena:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u slučaju kompanije “Montenegro Airlines”, procijeniti da li je državna pomoć koja joj je dodijeljena od 2012. godine usklađena s odredbama SSP-a o državnoj pomoći. Ovo treba da obuhvati i odredbe Zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj društva “Montenegro Airlines” koji je Skupština Crne Gore usvojila u decembru 2019. godine; – Utvrditi da li je Unipromov KAP primio nezakonitu pomoć; – U pogledu autoputa Bar-Boljare, utvrditi da li je bilo nezakonite pomoći u finansiranju izgradnje autoputa i njegovog poslovanja.
9	Finansijske usluge 22.06.2015.	<p>1. Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s pravnom tekovinom EU u oblasti bankarstva i finansijskih konglomerata, posebno u vezi s kapitalnim zahtjevima, nadzorom nad finansijskim konglomeratima, zaštitom depozita, reorganizacijom i likvidacijom kreditnih institucija i pokazuje spremnost za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.</p> <p>2. Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s pravnom tekovinom EU u oblasti osiguranja i profesionalnih penzija, posebno u vezi životnog osiguranja, reosiguranja, posredovanja u osiguranju, osiguranja od odgovornosti za motorna</p>

		<p>vozila, direktivama Solventnost II i Direktivnom o djelatnostima i nadzoru institucija za profesionalno penziono osiguranje (IORPs) i pokazuje spremnost za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.</p> <p>3. Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s pravnom tekovinu EU u oblasti infrastrukture finansijskog tržišta, posebno u pogledu finalnog saldiranja i aranžmana finansijskih kolaterala i pokazuje da će biti spremna za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.</p> <p>4. Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s pravnom tekovinom EU u oblasti tržišta hartija od vrijednosti i investicionih usluga, posebno u pogledu Direktive o tržištu finansijskih instrumenata (MiFID), prospekta, transparentnosti i tržišnih zloupotreba i pokazuje da će biti spremna za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.</p> <p>5. Crna Gora pokazuje stabilnost i nezavisnost regulatornih i nadzornih institucija, s adekvatnim administrativnim kapacitetima za primjenu pravne tekovine u oblasti finansijskih usluga od dana pristupanja.</p>
10	<p>Informatičko društvo i mediji</p> <p>31.3.2014.</p>	<p>1. Crna Gora usklađuje svoje zakonodavstvo sa pravnom tekovinom EU u cilju obezbjeđivanja nezavisnosti regulatornog tijela za elektronske komunikacije (EKIP), i sa pravnom tekovinom EU o audiovizuelnim medijskim uslugama.</p> <p>2. Crna Gora pokazuje da će imati dovoljno administrativnih kapaciteta za sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti elektronskih komunikacija i audiovizuelne politike, uključujući nezavisnost regulatora.</p> <p><i>Napomena: U ovom poglavlju, iako nije definisano kao posebno mjerilo, Komisija ističe da će posebno pratiti stanje u oblasti slobode medija i medijskog pluralizma (The Council of the European Union, Second meeting of the Accession conference of the Deputy level, 31. March 2014, Brussels, 8375/14, Presse 196);</i></p>
11	<p>Poljoprivreda i ruralni razvoj</p> <p>13.12.2016.</p>	<p>1. Neophodno je da Crna Gora podnese implementacioni plan za uspostavljanje Integrisanog administrativnog i kontrolnog sistema (IAKS), koji će biti u potpunosti operativan do dana pristupanja. Plan mora obuhvatiti sve buduće akcije neophodne radi potpunog uspostavljanja svakog pojedinog dijela sistema i njihove međusobne integracije, uključujući prezentaciju trenutnog stanja, buduće ciljeve s jasnim vremenskim rokovima realizacije, plan donošenja zakonodavstva koje nedostaje, precizne proračune neophodnih budžetskih sredstava i ljudskih kapaciteta, kao i identifikaciju mogućih nedostataka, s predlogom odgovarajućih rješenja. Crna Gora mora pokazati zadovoljavajući napredak u osnivanju IAKS-a, uključujući i uspostavljanje Sistema identifikacije zemljišnih parcela (LPIS).</p> <p>2. Neophodno je da Crna Gora podnese implementacioni plan za uspostavljanje Agencije za plaćanje, koja će biti u potpunosti operativna do datuma pristupanja. Uzimajući u obzir standarde u pogledu nezavisnosti, pouzdanosti, odgovornosti i ispravnoga finansijskog poslovanja, plan treba sadržati prikaz trenutnog stanja, buduće ciljeve s jasnim vremenskim rokovima realizacije, plan donošenja zakonodavstva koje nedostaje, precizne proračune neophodnih budžetskih sredstava i ljudskih kapaciteta, uključujući i planove obuka, kao i identifikaciju mogućih nedostataka, s predlogom odgovarajućih rješenja. Crna Gora mora pokazati zadovoljavajući napredak u osnivanju Agencije za plaćanje.</p>

12	Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor 28.6.2016.	1. Crna Gora Neophodno je da Crna Gora podnese Evropskoj komisiji odobreni nacionalni program za unapređenje objekata za proizvode životinjskog porijekla, uključujući objekte za nusproizvode životinjskog porijekla. Što se tiče sektora mlijeka, nacionalni program takođe treba uključivati strategiju za upotrebu neusaglašenog sirovog mlijeka.
		2. Neophodno je da Crna Gora pruži Komisiji garanciju za uspostavljanje sistema kompatibilnog sistema EU za službene kontrole živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, uključujući i njegovo finansiranje.
		3. Neophodno je da Crna Gora nastavi da uspostavlja i razvija, u skladu s pravnom tekovinom EU, relevantne administrativne strukture, posebno kada je riječ o kontroli bezbjednosti hrane, te nastavlja da jača svoje administrativne kapacitete i infrastrukturu. Crna Gora treba da pokaže da će imati neophodne administrativne kapacitete za pravilno sprovođenje i primjenu cjelokupne pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem o pristupanju.
13	Ribarstvo 28.6.2016.	1. Neophodno je da Crna Gora usvoji zakonodavni okvir koji obezbjeđuje značajan stepen usklađenosti sa pravnom tekovinom EU za oblast ribarstva i da osigura da će Crna Gora biti u stanju da u potpunosti primjenjuje Zajedničku ribarsku politiku nakon pristupanja
		2. Neophodno je da Crna Gora znatno ojača administrativne, inspeksijske i kontrolne kapacitete koji se zahtijevaju Zajedničkom ribarskom politikom i da osigura da će zahtjevi EU, koji se tiču inspekcije i kontrole, biti u potpunosti ispunjeni na dan pristupanja.
14	Saobraćajna politika 21.12.2015.	1. Crna Gora postiže usklađenost s EU pravnom tekovinom koja se odnosi na naplatu putarine, socijalnu pravnu tekovinu u drumskom saobraćaju, nova pravila o težini i dimezijama vozila za prevoz teške robe i vozila za prevoz putnika, kao i na zajednička pravila za pristup profesiji drumskog prevoznika, za pristup tržištu međunarodnog drumskog prevoza tereta i za pristup međunarodnom tržištu usluga prevoza običnim i turističkim autobusima.
		2. Crna Gora obezbjeđuje kompetentno, nezavisno i efikasno regulatorno tijelo i tijelo za bezbjednost u željezničkom saobraćaju, i usklađivanje sa standardima EU o bezbjednosti i interoperabilnosti.
		3. Crna Gora se usklađuje sa pravnom tekovinom EU o pravima putnika u svim vidovima saobraćaja.
		4. Crna Gora treba da se u potpunosti uskladi s pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja vazдушnim saobraćajem.
15	Energetika 21.12.2015.	1. Crna Gora dovršava zakonodavno usklađivanje s pravnom tekovinom EU o obaveznim naftnim rezervama, uspostavlja administrativnu strukturu da upravljanju tim rezervama i započinje s uspostavljanjem rezervi u skladu s Akcionim planom (za EU ovaj rok je do 2023.g.).
		2. Crna Gora usklađuje svoje propise sa pravnom tekovinom EU u oblasti unutrašnjeg energetskeg tržišta, uključujući razdvajanje svih energetskeg subjekata u skladu s nekim od modela definisanih pravnom tekovinom.
		3. Crna Gora se usklađuje s pravnom tekovinom EU u oblasti energetske efikasnosti.
16	Porezi	1. Crna Gora usvaja zakone u oblastima koje zahtijevaju daljnje usklađivanje. Trebalo bi, prije svega, ostvariti značajan napredak u smjeru usklađivanja u oblasti PDV-a, akciza i direktnih poreza. Crna Gora će Komisiji podnijeti detaljan plan za postizanje pune usklađenosti s pravnom tekovinom EU do datuma pristupanja.

	29.3.2015.	<p>2. Crna Gora ima adekvatan administrativni kapacitet i potrebnu infrastrukturu u svom centralnom, ali i lokalnim poreskim ispostavama u cilju sprovođenja i primjene poreskog zakonodavstva i efikasne naplate poreza, kao i kontrole poreskih obveznika. Osim toga, Crna Gora osigurava da će Centralna kancelarija za vezu i Centralna kancelarija za saradnju u oblasti akciza, imati dovoljno zaposlenih i biti adekvatno operativne nakon pristupanja.</p> <p>3. Crna Gora pokazuje dovoljan napredak u razvoju svih IT sistema poreske uprave, uključujući i one koji se odnose na međusobno povezivanje. Naročito za PDV (VIES), akcize (EMCS) i IT sisteme potrebne za poresku saradnju i razmjenu informacija u području direktnog oporezivanja.</p>
17	Ekonomska i monetarna unija 25.06.2018.	<p>1. Crna Gora usklađuje svoj pravni okvir sa pravnom tekovinom EU kako bi osigurala punu nezavisnost centralne banke, zabranu monetarnog finansiranja javnog sektora, zabranu privilegovanog pristupa od strane javnih vlasti finansijskim institucijama i potpunu integraciju CBCG u Evropski sistem centralnih banaka.</p> <p>2. Crna Gora je usvojila neophodne ustavne promjene kako bi se osiguralo da se primarni cilj stabilnosti cijena definiše u skladu sa članom 127 (1) i 282 (2) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije. (Član 143. Ustava)</p> <p>3. Crna Gora je uskladila svoj pravni okvir da bi se pridržavala uslova za nacionalne budžetske okvire, kako je predviđeno Direktivom Savjeta 2011/85/ EU.</p> <p>4. Crna Gora ispunjava kriterijume funkcionalne tržišne ekonomije.</p> <p>5. Crna Gora je pristala na lowercase koje je Evropska unija razvila o tome kako da primjenjuje okvir EU za usvajanje eura.</p>
18	Statistika 16.12.2014.	<p>1. Crna Gora dostavlja ključne podatke o nacionalnim računima u skladu sa evropskim sistemom nacionalnih i regionalnih računa (ESA) 2010 i drugim relevantnim zahtjevima, zajedno s neophodnim detaljnim opisom korišćenih metodologija.</p> <p>2. Crna Gora predstavlja Komisiji mapu puta za prenos preostalih tabela iz Programa prenosa podataka ESA 2010 i preostalih metodoloških pitanja.</p>
19	Socijalna politika i zapošljavanje 13.12.2016.	<p>1. Crna Gora usvaja izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o bezbjednosti i zdravlju na radu kako bi uskladila svoje zakonodavstvo u oblasti radnog prava i zaštite zdravlja i sigurnosti na radu s pravnom tekovinom EU, te pokazuje da će, do pristupanja, imati odgovarajuće administrativne strukture i kapacitete za pravilno sprovođenje pravne tekovine u oblasti rada i zdravlja i bezbjednosti na radu, naročito kroz jačanje inspekcije rada.</p> <p>2. Crna Gora mijenja i dopunjava Zakon o zaštiti od diskriminacije i ravnopravnosti žena i muškaraca u oblasti zapošljavanja i socijalnoj politici, kako bi uskladila svoje zakonodavstvo u tim područjima s pravnom tekovinom Eu, te pokazuje da će imati odgovarajuće administrativne strukture, a naročito posebno tijelo za ravnopravnost, Ombudsmana, administrativne i sprovedbene kapacitete do pristupanja.</p> <p>3. Crna Gora osnažuje administrativne kapacitete kako bi osigurala efektivno sprovođenje i efektivnu primjenu svih propisa i okvira politike u oblasti zapošljavanja i socijalne politike, uključujući kapacitete za planiranje i operativne</p>

		kapacitete, obezbjeđivanje djelotvornog dijaloga između organizacija socijalnih partnera, kao i osiguranja daljeg upravljanja Evropskim socijalnim fondom (ESF) .
20	Preduzetništvo i industrijska politika 18.12. 2013.	1. Izrada i implementacija sveobuhvatne industrijske strategije, uz podršku sistema evaluacije indikatora i mjerila, kao što je predloženo u industrijskoj politici EU.
21	Trans-evropske mreže 22.06.2015.	1. Crna Gora i Evropska komisija usaglasile su se o budućim TEN-T mrežama koje se tiču Crne Gore, u skladu sa Regulativom (EU) broj 1315/2013 o smjernicama Unije za razvoj trans-evropske transportne mreže. 2. Crna Gora i Evropska komisija usaglasile su se o Listi prioriternih projekata u saobraćajnom sektoru u skladu sa Regulativom (EU) broj 1316/2013 kojom je uspostavljen Instrument za povezivanje Evrope (Connecting Europe Facility). 3. Crna Gora pokazuje institucionalne i administrativne kapacitete potrebne za preuzimanje obaveza navedenih u Regulativi (EU) broj 1316/2013 kojom je ustanovljen Instrument za povezivanje Evrope (Connecting Europe Facility).
22	Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata 20.6.2017.	1. Crna Gora je pokazala zadovoljavajući nivo implementacije sredstava pretprijetne podrške EU u Crnoj Gori odobrenih za indirektno upravljanje, naročito za komponente i oblasti relevantne za buduće sprovođenje fondova ESI (Evropskih strukturnih i investicionih fondova). 2. Crna Gora dostavlja Komisiji napredni i sveobuhvatni Nacrt sporazuma o partnerstvu (Partnership Agreement, PA) koji sadrži definisane načine na koji Crna Gora planira da obezbijedi usaglašenost sa strategijom EU za pametan, održiv i inkluzivni rast. odabrane tematske ciljeve i glavne očekivane rezultate za svaki od ESI fondova. Nacrt PA će sadržavati okvirne pokazatelje planiranog Operativnog programa, uključujući i izvore finansiranja, kao i izvještaj o procjeni ispunjenosti primjenljivih ex-ante preduslova. 3. Crna Gora priprema i dostavlja detaljan plan i raspored aktivnosti za završetak Sporazuma o partnerstvu i za pripremu i završetak operativnih programa. Ovaj plan treba sadržavati informacije o tome kako i na kom nivou Crna Gora namjerava organizovati proces programiranja, kao i precizan opis ulaga i zadataka svih uključenih institucija na nacionalnom i na lokalnom nivou. 4. Crna Gora uspostavlja institucionalni okvir za sprovođenje kohezione politike EU, uključujući i formalno određivanje institucionalnih struktura (s definisanim zadacima i odgovornostima) za upravljanje operativnim programom. Ovo se odnosi na upravljačko tijelo, tijelo ovlašćeno za ovjeravanje i revizorsko tijelo, kao i na posrednička tijela gdje je to prikladno i već identifikovano. Potrebno je obezbijediti adekvatno odvajanje funkcija između relevantnih institucija. 5. Crna Gora usvaja pojedinačne strategije razvoja za ključna tijela koja će biti uključena u upravljanje/sprovođenje sredstava iz ESI fondova (uključujući analize prednosti, slabosti, mogućnosti i prijetnji, procjene potreba za obukama,

		<p>planove zapošljavanja i sprovođenja obuka za jačanje kapaciteta), kao i sveobuhvatnu strategiju institucionalnog razvoja i izgradnje kapaciteta, na osnovu adekvatne procjene rizika za sva uključena tijela (uključujući i korisnike gdje su već identifikovani).</p> <p>6. Crna Gora dostavlja Komisiji detaljan plan i raspored u vezi s uspostavljanjem sistema za nadgledanje i ocjenjivanje, uključujući uspostavljanje elektronskog informacionog sistema za upravljanje i nadgledanje (MIS).</p>
23	<p>Pravosuđe i temeljna prava</p> <p>18.12.2013.</p>	45 privremenih mjerila, pregovori u toku (Detaljno praćenje preko posebnog Akcionog plana za ovo poglavlje)
24	<p>Pravda, sloboda i bezbjednost</p> <p>18.12.2013.</p>	38 privremenih mjerila, pregovori u toku (Detaljno praćenje preko posebnog Akcionog plana za ovo poglavlje)
25	<p>Nauka i istraživanje</p> <p>18.12.2012.</p>	Privremeno zatvoreno pregovaračko poglavlje
26	<p>Obrazovanje i kultura</p> <p>15.04.2013.</p>	Privremeno zatvoreno pregovaračko poglavlje
27	<p>Životna sredina i klimatske promjene</p> <p>10.12.2018.</p>	<p>1. Crna Gora nastavlja da se usklađuje sa horizontalnim direktivama i pokazuje da će u potpunosti biti spremna osigurati njihovo djelotvorno sprovođenje i primjenu na dan pristupanja.</p> <p>2. Što se tiče kvaliteta vazduha, Crna Gora se u potpunosti usklađuje sa revidiranom Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađujućih materija (Direktiva NEC 2016/2284 / EU). Crna Gora predstavlja analizu troškova i efekata strategije kontrole emisija za 2020 i 2030, koja će poslužiti kao osnova za konačni sporazum između EU i Crne Gore o njenim obavezama smanjenja prema NEC direktivi. Crna Gora godišnje izvještava o svojim emisijama u skladu sa Direktivom i Konvencijom o prekograničnom zagađenju vazduha na velike daljine i razvija nacionalni program za kontrolu zagađenosti vazduha. Osim toga, Crna Gora unapređuje pripremu za implementaciju pravne tekovine EU u ovoj oblasti redovnim preduzimanjem mjera za smanjenje zagađenja vazduha u Crnoj Gori, posebno u</p>

		<p>područjima gdje su prekoračene granične vrijednosti EU za kvalitet vazduha, te razvijanjem ili ažuriranjem planova za kvalitet vazduha, kako je predviđeno Direktivom o kvalitetu vazduha i čistijem vazduhu u Evropi (Direktiva 2008/50/EC).</p> <p>3. Crna Gora odlučuje o svom sistemu upravljanja otpadom i posvećuje adekvatna sredstva za investicije u infrastrukturu, u skladu sa relevantnim propisima EU, uključujući hijerarhiju otpada. Crna Gora uspostavlja programe prevencije otpada, priprema planove upravljanja otpadom (WMP) i usvaja mjere za odvojeno sakupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo.</p> <p>4. Crna Gora ostvaruje značajan napredak u pogledu usklađivanja sa pravnom tekovinom u sektoru voda, uključujući zakonodavstvo o vodi za piće i Direktivu 2008/56/EC kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u oblasti politike zaštite morske sredine. Crna Gora imenuje nadležne organe za vodu za piće i razvija planove upravljanja riječnim slivovima za svaki riječni sliv, koji u potpunosti leži na svojoj teritoriji, uključujući dijelove međunarodnih područja riječnog sliva koji pripadaju njenoj teritoriji.</p> <p>5. U oblasti zaštite prirode, Crna Gora dostavlja Komisiji liste predloženih lokacija Natura 2000, koja u dovoljnoj mjeri pokriva tipove staništa i vrste u skladu sa zahtjevima direktiva o pticama i staništima. Crna Gora pokazuje sposobnost upravljanja mrežom Natura 2000, uključujući davanje odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj solani i efikasno sprovođenje neophodnih mjera zaštite, što vodi poboljšanju njenog statusa očuvanja.</p> <p>6. Crna Gora nastavlja usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u sektoru hemikalija, buke i civilne zaštite, i pokazuje da će u potpunosti biti spremna osigurati primjenu i sprovođenje zahtjeva EU danom pristupanja.</p> <p>7. O klimatskim promjenama Crna Gora nastavlja usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, posebno usvajanjem zakonodavstva o funkcionisanju Evropskog sistema trgovanja emisijama gasova staklene bašte (EU ETS), u skladu sa EU ETS direktivom 2003/87/EC i njenim sukcesivnim amandmanima. Crna Gora se dalje usklađuje sa relevantnim sekundarnim propisima o praćenju i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, Registru Unije, besplatnim izdvajanjima i aukciji. Crna Gora osigurava da postoji odgovarajući okvir za implementaciju EU ETS direktive u cjelini u vezi sa praćenjem, izvještavanjem i verifikacijom emisije gasova sa efektom staklene bašte.</p> <p>8. Crna Gora, u skladu sa Akcionim planom za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena - značajno povećava kapacitete administrativnih tijela na svim nivoima, uključujući inspeksijske službe, dodatno poboljšava koordinaciju rada i demonstrira da će sve adekvatne administrativne strukture i adekvatna obuka biti na snazi u pravo vrijeme prije pristupanja, kako bi se omogućilo sprovođenje i primjena pravne tekovine EU u svim sektorima ovog poglavlja.</p>
28	Zaštita potrošača i zdravlja	<p>1. Crna Gora mijenja i dopunjuje Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda i Zakon o zaštiti potrošača u cilju daljeg usklađivanja zakonodavstva u oblasti zaštite potrošača sa EU propisima, posebno sa Direktivom 2011/83/EU o pravima potrošača, i pokazuje da će biti uspostavljene adekvatne administrativne strukture i kapaciteti za sprovođenje, radi pravilnog sprovođenja zakonodavstva do dana pristupanja.</p>

	16.12.2014.	<p>2. Crna Gora pokazuje usklađenost s pravnom tekovinom EU u oblasti zaraznih bolesti i obezbjeđuje adekvatne institucionalne, tehničke i administrativne kapacitete do dana pristupanja da bi se ta pravna tekovina sprovela i ispunile obaveze izvještavanja i koordinacije s EU u cilju rješavanja ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju.</p> <p>3. Crna Gora usvaja zakonodavstvo sa kojim se postiže usklađenost s pravnom tekovinom EU koja se odnosi na materije ljudskog porijekla, naročito u pogledu organa, reproduktivnih ćelija i izvještavanja o ozbiljnim neželjenim događajima i reakcijama. Crna Gora pokazuje da će imati adekvatne administrativne kapacitete da pravilno sprovodi i obezbjeđuje “prinudno” sprovođenje legislative u oblasti krvi, tkiva, ćelija i organa – do dana pristupanja</p>
29	Carinska unija 16.12.2014.	<p>1. Crna Gora nastavlja da usvaja zakonodavstvo u preostalim oblastima koje zahtijevaju dalje usklađivanje, prije svega da uskladi svoje zakonodavstvo u oblastima: carinskog statusa i tranzita, upravljanja carinskim rizicima i bezbjednosnim aspektima, uključujući Program ovlašćenog privrednog subjekta (AEO), pravu intelektualne svojine i prekursorima za droge.</p> <p>2. Crna Gora dosljedno i efikasno primjenjuje svoje carinske propise u svim svojim carinskim ispostavama, naročito u oblastima: procesuiranja deklaracija, porijekla, pojednostavljenih procedura, prava intelektualne svojine, selektivnih kontrola i analize rizika (uključujući automatsku analizu rizika prije dolaska/otpremanja robe usvim vidovima prevoza).</p> <p>3. Crna Gora ostvaruje dovoljan napredak u razvoju svih neophodnih međusobno povezanih IT sistema, posebno Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS), Sistema za upravljanje integrisanom tarifom (ITMS), Sistema kontrole izvoza (ECS) i Sistema kontrole uvoza (ICS).</p>
30	Vanjski odnosi Otvoreno: 29. 3.2015. Zatvoreno: 20. 6 2017.	<p>1. Crna Gora će Komisiji podnijeti Akcioni plan svojih preostalih priprema u pogledu usklađivanja zakonodavstva. Plan bi trebao uskladiti međunarodne sporazume sa EU acquis-om. Takođe bi trebao povećati administrativne i kontrolne kapacitete da bi se osigurala puna primjenjivost acquis-a u ovom poglavlju od dana pristupanja.</p>
31	Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika 23.4.2016.	<p>1. Crna Gora, kao potpisnica Rimskog statuta o uspostavljanju Međunarodnog krivičnog suda (ICC), u potpunosti usklađuje svoju poziciju sa Odlukom Savjeta 2011/168/CFSP od 21. marta 2011. godine i Vodećim principima EU u vezi sa sporazumima zemalja potpisnica Rimskog statuta o ICC-u i Sjedinjenih Američkih Država u vezi sa uslovima za izručivanje lica Sudu, kojim se dopunjuju Zaključci Savjeta o Međunarodnom krivičnom sudu od 30. septembra 2002. godine.</p>
32		<p>1. Crna Gora sprovodi zakonodavstvo u oblasti unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (PIFC, Public Internal Financial Control) i osnovne politike, te osigurava adekvatne administrativne kapacitete na centralnom i lokalnom</p>

	Finansijski nadzor 24.6.2014.	<p>nivou, u fondovima socijalne sigurnosti i državnim preduzećima. Crna Gora dalje osigurava da je centralizovana inspeksijska funkcija budžeta u skladu s zahtjevima PIFC.</p> <p>2. Državna revizorska institucija (DRI) Crne Gore usklađuje rad sa standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (INTOSAI), uključujući obezbjeđenje finansijske, funkcionalne i institucionalne nezavisnosti, sprovođenje finansijskih i revizija uspjeha, i obezbjeđuje dovoljne administrativne kapacitete.</p> <p>3. Crna Gora obezbjeđuje efikasnu koordinaciju aktivnosti usmjerenih protiv prevara kako bi obezbjedila ispunjenje budućih obaveza koje proizilaze iz člana 325(3) UFEU, kao i primjene odredbi Regulative (EC) 2185/96 u vezi s pružanjem podrške inspektorima EK pri provjerama na mjestu i inspekcijama koje izvršava EK. Crna Gora obezbjeđuje bilans rezultata o saradnji s Evropskom komisijom o prijavljenim nepravilnostima i slučajevima istraga koje se odnose na fondove EU.</p> <p>4. Crna Gora ratifikuje i sprovodi Ženevsku međunarodnu konvenciju iz 1929. godine o sprečavanju krivotvorenja novca (falsifikovanja valute), usklađuje svoje zakonodavstvo sa tekovinom EU u oblasti medaljona i žetona sličnih euro kovanicama i osigurava adekvatne administrativne kapacitete centra za tehničku analizu.</p>
33	Finansijske i budžetske odredbe 16.12.2014.	<p>1. Crna Gora povećava svoje administrativne kapacitete i u tom cilju usvaja Akcioni plan kako bi u dovoljnoj mjeri pripremila i uvela proceduralna pravila, kojima će osigurati da će od pristupanja biti spremna da ispravno obračunava, predviđa, obrazlaže, naplaćuje, isplaćuje, kontroliše i izvještava EU o sopstvenim sredstvima u skladu s pravnom tekovinom.</p> <p><i>Napomena: Ovo poglavlje može biti privremeno zatvoreno tek kada se postigne sporazum sa EU na osnovu zahtjeva Crne Gore za „tranzicioniom finansijskom kompenzacijom i pomoći“ (Transitional financial compensation and assistance), (Council of the EU, Fifth meeting of the Accession Conference with Montenegro at Ministerial level, Press release, ST 16963/14, PRESSE 657, Brussels, 16 December 2014);</i></p>
34	Saradnja sa institucijama	
35	Ostalo	

Aneks 2. Pretpristupna podrška IPA II i IPA III

Tabela br. 1. Indikativne alokacije pretpristupne podrške IPA II 2014-2020 (revizija u 2018. godini)

Country	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020	IPA II (2018) - IPA II (2014)	% od ukupne nacionalne IPA II po zemljama	Stanovništvo (2018 est, Eurostat, mil.)	Stano v. %	IPA II /per capita
Albanija	68,7	91,9	82,4	80,2	115,6	99,0	101,7	639,5	-10,0	8,2%	2,87	3%	222,80
BiH	75,7	39,7	47,0	74,8	102,5	104,8	107,6	552,1	104,20	7,1%	3,50	4%	157,63
Makedonija	81,7	67,2	64,6	82,2	107,7	121,4	84,0	608,7	-55,50	7,9%	2,08	2%	293,31
Kosovo	66,8	82,1	73,9	78,2	100,7	98,9	101,7	602,1	-43,40	7,8%	1,80	2%	334,78
Crna Gora	39,5	36,4	35,4	41,3	46,8	45,6	34,1	279,1	8,60	3,6%	0,62	1%	448,45
Srbija	179,0	223,1	202,8	212,2	255,9	229,4	236,9	1.539,1	31,10	19,9%	7,00	7%	219,83
Turska	614,0	626,0	620,0	493,0	387,0	395,0	399,0	3.533,0	920,90	45,6%	80,81	82%	43,72
Višekorisnička IPA	242,3	346,7	435,3	403,4	389,6	578,5	584,4	2.980,2	21,5	7.753,6	98,68	100%	30,20
TOTAL	1.367,7	1.513,1	1.561,4	1.465,3	1.505,8	1.672,6	1.649,4	10.733,8	-582,3				

Napomena: Revidirana alokacija za Tursku znatno je smanjena, tj. ne obuhvata Program za izbjeglice (the Facility for Refugees in Turkey);

Alokacije su povećane za Crnu Goru, BiH i Srbiju;

Izvor: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/instruments/overview_en (Indikativni strateški dokumenti, 2018, obrada);

U skladu sa revidiranim indikativnim strateškim dokumentima IPA zemalja, Crna Gora ima projektovanu alokaciju od **279,1 mil €** za programe u finansijskoj perspektivi 2014-2020. To je uvećanje za **8,6 mil €** u odnosu na indikativne alokacije iz 2014. godine.

Crnogorska alokacija IPA II sredstava čini **3,6%** ukupnih nacionalnih alokacija zemalja proširenja, a indikator IPA II/per capita je i u ovoj finansijskoj perspektivi najveći za Crnu Goru i iznosi **448 eura** po stanovniku za programski period, odnosno za Crnu Goru je alocirano **64 eura** pretpristupne podrške po stanovniku godišnje.

Tabela br. 2. Indikativne alokacije po oblastima i sektorima (trenutna situacija)

Oblasti i sektori	AL	BA	MK	KS	ME	RS	TR	TOTAL
DEMOKRATIJA I VLADAVINA PRAVA	54%	40%	31%	44%	31,62%	45%	41%	42%
1. Demokratija i upravljanje	32,6%	19,3%	21,5%	20,3%	16,56%	29,0%	25,9%	25,7%
2. Vladavina prava i temeljna prava	20,9%	21,1%	9,3%	11,7%	15,06%	16,0%	14,6%	15,2%
KONKURENTNOST I RAST	46%	60%	69%	56%	31,01%	55%	60%	58%
3. Životna sredina, klimatske promjene i energetika	4,7%	20,7%	20,3%	23,9%	5,11%	20,9%	12,4%	15,6%
4. Saobraćaj	3,8%	7,6%	18,9%	0,0%	5,32%	4,2%	10,5%	8,3%
5. Konkurentnost, inovacije, poljoprivreda i ruralni razvoj	28,6%	18,0%	22,3%	20,7%	20,58%	21,9%	27,6%	24,8%
OBRAZOVANJE, ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNA POLITIKA	9,4%	13,4%	7,7%	11,7%	28,66%	8,0%	9,0%	9,4%
6. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike					14,15%			
7. Odgovor na krizu COVID-19					14,51%			
OSTALA IZDVAJANJA					8,71%			
Civil Society and Media (Civil Society Facility)					5,16%			
RHP (Regional Housing programme)					0,54%			
Izdvajanje za izbjegličku krizu					3,01%			
TOTAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Zemlje proširenja u prosjeku 42% alokacija programiraju u **oblasti Demokratija i vladavina prava** (najviše u Albaniji– 54%, a najmanje u Makedoniji – 31%), dok je za ovu oblast u Crnoj Gori alocirano 31,62% sredstava nacionalne IPA II. Za sektor Demokratija i upravljanje u Crnoj Gori, opredijeljeno je 16,56% ukupne alokacije, dok je za Vladavinu prava i temeljna prava opredijeljeno 15,06% sredstava, koliko je i prosječna alokacija.

Za oblast **Konkurentnost i rast** u prosjeku se alocira 58% sredstava, najviše u Makedoniji (69%) a najmanje u Albaniji (46%). Crna Gora opredjeljuje za ove namjene oko 31% ukupno alociranih IPA II sredstava. U okviru ove oblasti, U Crnoj Gori se najviše alocira za poljoprivredu (20,58%), te za Životnu sredinu, klimatske promjene i energetiku 5,11% i za saobraćaj 5,32%. Za sector Obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku iznos je 28,66%, otprilike isti iznos za sami sektor i za izdvajanje za odgovor na krizu COVID-19. Kada su u pitanju ostala izdvajanja, ona iznose 8,71% ukupne alokacije za period 2014-2020.

Tabela br. 3. Višekorisnički prioriteti IPA II

	Total 2014-2020	%	(Rev. 1.05.2018.)	Total 2014-2020	%
A. Horizontalna podrška	964,1	32%	B. Regionalne strukture i mreže	186,3	6%
TAIEX i Statistika	133,2	4%	C. Regionalna podrška investicionim projektima	1.438,2	48%
Savjetodavna funkcija međunarodnih organizacija	225,7	8%	WBIF, EDIF, GGF i drugi instrumenti	1.413,2	47%
Civilno društvo i mediji	120,5	4%	Regionalni program za stanovanje	25,0	1%
Erasmus+ , uključujući dimenziju za mlade	312,2	10%	D. Teritorijalna saradnja (iz ERDF-a)	391,6	13%
Horizontalne mjere	172,5	6%	TOTAL	2.980,2	100%

Kada je riječ o višekorisničkim prioritetima, za **regionalnu podršku investicionim projektima** opredijeljeno je najviše sredstava - 48%, 32% alocirano je na horizontalnu podršku, 6% na regionalne strukture i mreže, dok se za projekte evropske teritorijalne saradnje alocira 13% sredstava.

Tabela br 4. IPA II – Pregled indikativnih alokacija 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	TOTAL
DEMOKRATIJA I VLADAVINA PRAVA	19.47	25.14		18.90	18.67	1.72	4.35	88.25
1. Demokratija i upravljanje	14.43	4.14		18.90	5.17	1.72	1.85	46.21
2. Vladavina prava i temeljna prava	5.04	21.00			13.50		2.50	42.04
KONKURENTNOST I RAST	16.30	5.00	22.60	15.65	7.00	8.00	12.00	86.55
3. Životna sredina. klimatske promjene i energetika	2.85		11.40					14.25

4. Saobraćaj	5.20			9.65				14.85
5. Konkurentnost, inovacije, poljoprivreda i ruralni razvoj	8.25	5.00	11.20	6.00	7.00	8.00	12.00	57.45
a) Konkurentnost, inovacije	5.35		6.20				4.00	15.55
b) Poljoprivreda i ruralni razvoj	2.90							2.90
c) IPARD II		5.00	5.00	6.00	7.00	8.00	8.00	39.00
OBRAZOVANJE, ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNE POLITIKE		5.00	10.40	5.30	17.50	28.30	13.50	80.00
6. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike		5.00	5.00	5.30	17.50		6.70	39.50
7. Odgovor na krizu COVID-19			5.40			28.30	6.80	40.50
TOTAL	35.77	35.14	33.00	39.85	43.17	38.02	29.85	254.80
Civil Society and Media (Civil Society Facility)	2.25	1.25	2.50	1.50	1.00	4.30	1.60	14.40
RHP (Regional Housing programme)	1.50							1.50
Izdvajanje za izbjegličku krizu			2.10	3.20	3.10			8.40
TOTAL	39.52	36.39	37.60	44.55	47.27	42.32	31.45	279.10

U narednim tabelama, dat je detaljniji pregled po IPA programskim godinama, i vezama sa pojedinim pregovaračkim poglavljima:

Tabela br 5. IPA 2014 – sektori, akcije, modeli upravljanja, podrška pregovaračkim poglavljima

Sektori i akcije	EU KONTRIBUCIJA (mil €)	Ko- finansiranje (mil €)	Ukupno (mil €)	Model upravljanja	Veza - poglavlja
Sektor 1 - DEMOKRATIJA I UPRAVLJANJE (37% ukupne EU kontribucije u IPA 2014)	14,43	1,78	16,21		
Akcija 1 - Podrška Poreskoj upravi	0,90	0,10	1,00	IM	16
Akcija 2 - Podrška politici upravljanja javnim finansijama	3,60	0,40	4,00	IM	5, 8, 32, 33
Akcija 3 - Podrška Upravi carina	2,97	0,33	3,30	IM	1, 7, 16, 24, 29, 30, 32,33
Akcija 4 - Sprovođenje sistema elektronskih javnih nabavki	1,50	0,15	1,65	IM	5
Akcija 5 - Participacija u programima Unije (za 2014. i 2015. godinu)	0,86	0,80	1,66	IM	Memorandumi

Akcija 6 - EU Integration Facility - Mehanizam podrške pregovorima	4,60	0,00	4,60	DM	Po potrebi
Sektor 2 - VLADAVINA PRAVA I TEMELJNA PRAVA (13% ukupne EU kontribucije u IPA)	5,04	0,29	5,33		
Akcija 7 - Podrška za sprovođenje AP za C23 i C24	3,60	0,00	3,60	DM	23,24
Akcija 8 - Podrška za antidiskriminaciju i politiku rodne ravnopravnosti	1,44	0,29	1,73	DM	23, 19
Sektor 3 - ŽIVOTNA SREDINA I KLIMATSKE AKCIJE (7%)	2,85	0,17	3,00		
Akcija 9 - Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha	0,95	0,17	1,10	IM	27
Akcija 10 - Sprovođenje Direktive o vodama	1,90	0,00	1,90	DM	27
Sektor 4 – SAOBRAĆAJ (13% EU kontribucije)	5,20	0,64	5,82		
Akcija 11 - Razvoj baze podataka o putnoj mreži i Program bezbjednosne procjene	1,05	0,18	1,22	IM	14, 21
Akcija 12 - Rehabilitacija željezničke pruge, sekcija Kos-Trebešica	4,15	0,46	4,60	IM	14
Sektor 5 - KONKURENTNOST I INOVACIJE (14%)	5,35	0,64	5,99		
Akcija 13 - Unapređenje biznis ambijenta i konkurentnosti za privatni sektor	1,50	0,16	1,66	IM	20, sva ek. pogl.
Akcija 14 - Podrška regulaciji finansijskih usluga	1,70	0,20	1,90	IM	4, 9, 17
Akcija 15 - Usaglašavanje i sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti unutrašnjeg tržišta	2,15	0,28	2,43	IM	1, 28
Sektor 5 - POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ (7%)	2,90	0,00	2,88		
Akcija 16 - Unapređenje upravljanja i kontrole u sektoru ribarstva	0,56	0,00	0,55	DM	13
Akcija 17 - Podrška veterinarskom sektoru	2,34	0,00	2,33	DM	12
TOTAL 2016	35,77	3,52	39,24		
PROPORCIJA KOFINASIRANJA:	91%	9%			
Dio koji se realizuje kroz reg. instrum.: Instrument podrške civilnom društvu (6% EU)	2,25			DM	10, 23
Regionalni stambeni program (4% EU kontribucije)	1,50			DM	19
EU KONTRIBUCIJA SA REGIONALNIM KOMPONENTAMA	39,52				

Tabela br. 6. IPARD II (poglavlja 11, 12 i 13)

6.1. Maksimum doprinosa EU za IPARD II fondove po mjerama, 2014-2020, u EUR

Mjere (EU doprinos po programskim godinama, mil. EUR)	Ukupno javna podrška (%)	Ukupno javna podrška (iznos)	EU doprinos	% EU doprinosa	Nacionaln i doprinos	% nacional nog doprinosa
Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava	60%	21.207.149,28	15.905.361,96	75%	5.301.787,32	25%
Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva	50%	23.166.633,93	17.374.975,45	75%	5.791.658,48	25%
Diverzifikacija na gazdinstvu i razvoj poslovanja	65%	6.080.000,00	4.560.000,00	75%	1.520.000,00	25%
Tehnička pomoć	100%	470.588,00	400.000,00	85%	70.588,00	15%
UKUPNO		50.924.371,21	38.240.337,41		12.684.033,80	

6.2. Indikativni budžet EU doprinosa po mjerama za monitoring, 2014-2020

Mjere po programskim godinama (indikativni budžet EU, mil EUR)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020 EUR/%
Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava	2.00	2.10	2.52	3.85	3.20	2.24	15.91
Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva	3.00	2.90	2.72	3.15	3.20	2.40	17.37
Diverzifikacija na gazdinstvu i razvoj poslovanja					1.60	2.96	4.56
Tehnička pomoć						0.40	0.40
UKUPNO	5.00	5.00	5.24	7.00	8.00	8.00	38.24

6.3. Procenat alociranih sredstava EU doprinosa po mjerama 2014-2020

Mjere/godina	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %	2020 %
Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava	40	42	48	55	40	28
Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva	60	58	52	45	40	30
Diverzifikacija na gazdinstvu i razvoj poslovanja					20	37
Tehnička pomoć						5
UKUPNO	100	100	100	100	100	100

Tabela br. 7 SEKTORSKI OPERATIVNI PROGRAM za Crnu Goru za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017. (pogl. 2,19,23,26)

Akcije za programski period 2015 - 2020		EU IPA (mil €)	Ko- finansira nje (mil €)	Ukupn o (mil.€)	Model upravlja nja	Podrška poglavlji ma
Akcija 1	Unapređenje tržišta rada i rast zapošljivosti (48,35% ukupne EU kontribucije u SOPEES-u)	7,4	1,306	8,7	IM	2,19
	Aktivnost 1.1. Aktivne mjere tržišta rada (direktni grant)	2,97 5	0,525	3,5	IM	2,19
	Aktivnost 1.1. Aktivne mjere tržišta rada (usluge)	0,25 5	0,045	0,3	IM	2,19
	Aktivnost 1.1. Aktivne mjere tržišta rada (grant šema deficitarna zanimanja i RE)	1,4	0,25	1,65	IM	2,19
	Aktivnost 1.1. Aktivne mjere tržišta rada (grant šema za poslovalce na sjeveru CG)	2,35	0,4	2,75	IM	2,19
	Aktivnost 1.2. Lokalne inicijative za zapošljavanje (usluge)	0,43	0,07	0,5	IM	2,19
Akcija 2	Unapređenje obrazovnog Sistema (24,2% ukupne EU kontribucije u SOPEES-u)	3,7	0,65	4,35	IM	26
	Aktivnost 2.1. Unaprjeđenje kvaliteta obrazovanja (usluge)	0,85	0,15	1	IM	26
	Aktivnost 2.1. Unaprjeđenje kvaliteta obrazovanja (oprema)	0,04	0,01	0,05	IM	26

	Aktivnost 2.2. Razvoj obrazovnih programa u skladu sa NOK (NQF) (usluge)	0,3 8	0,07	0,45	IM	26
	Aktivnost 2.2. Razvoj obrazovnih programa u skladu sa NOK (NQF) (oprema)	0,3	0,03	0,33	IM	26
	Aktivnost 2.3. Uključivanje marginalnih grupa u obrazovni system (radovi)	0,7	0,1	0,8	IM	26
	Aktivnost 2.3. Uključivanje marginalnih grupa u obrazovni system (usluge)	0,36	0,07	0,42	IM	26
	Aktivnost 2.3. Uključivanje marginalnih grupa u obrazovni system (oprema)	0,18	0,02	0,2	IM	26
	Aktivnost 2.4. Zapošljavanje doktora nauka u akademskom i ekonomskom sektoru (usluge)	0,0 8	0,02	0,1	IM	26
	Aktivnost 2.4. Zapošljavanje doktora nauka u akademskom i ekonomskom sektoru (grant šema)	0,8	0,2	1	IM	26
Akcija 3	Unapređenje socijalne inkluzije i sistema socijalne i dječje zaštite (22,85% ukupne EU kontribucije u SOPEES-u)	3,5	0,618	4,118	IM	19
	Aktivnost 3.1. Dalje reforme socijalne i dječje zaštite	0,4	0,07	0,47	IM	19
	Aktivnost 3.2. Razvoj i promocija usluga socijalne i dječje zaštite na lokalnom nivou	2,5	0,4	2,9	IM	19
	Aktivnost 3.3. Uključivanje marginalnih grupa u zajednicu (usluge)	0,2 3	0,05	0,28	IM	19
	Aktivnost 3.3. Uključivanje marginalnih grupa u zajednicu (grant šema)	0,37	0,08	0,45	IM	19
Akcija 4	Tehnička podrška(4,5% ukupne EU kontribucije u SOPEES-u)	0,7	0,124	0,824		
TOTAL SOPEES 2015-2017		15,3 0	2,7	18		

Tabela br. 8. IPA 2015 – sektori, akcije, modeli upravljanja, podrška pregovaračkim poglavljima

Sektori i akcije	EU KONTRIBUCIJA (mil €)	Ko-finansiranje (mil €)	Ukupno (mil €)	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Sektor 1 - DEMOKRATIJA I UPRAVLJANJE (11,4% ukupne EU kontribucije u IPA 2015)	4,14	1,59	5,72		
Akcija 1 - Instrument za evropsku integraciju (EU Integration Facility)	2,45		2,45	DM	Po potrebi

Akcija 2 -Podrška učešću u programima i agencijama Unije (za 2016. i 2017. godinu)	1,68	1,59	3,27	IM	Memorandumi
Sektor 2 - VLADAVINA PRAVA I TEMELJNA PRAVA (57,7% ukupne EU kontribucije)	21,00		21,00		
Akcija 3 - Podrška sprovođenju strategije integrisanog upravljanja granicom (direktna, sektorska budžetska podrška - SBS)	20,00		20,00	SBS	24
Akcija 4 - Promocija i zaštita prava Roma i Egipćana	1,00		1,00	DM	19, 23
Sektor 6. OBRAZOVANJE, ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA POLITIKA - Operativni program za 2015 uz nacionalnu kontribuciju od 15% (OP je dio Sektorskog operativnog programa 2015-2017 za ovaj sektor, vrijednog 18 mil €) – 13,75% EU kontribucije u 2015.	5,00	0,89	5,89		
OP akcija 1. Unaprjeđenje tržišta rada i rast zapošljivosti	2,30	0,41	2,71	IM	2,19
OP akcija 2. Unaprjeđenje obrazovnog sistema	1,20	0,21	1,41	IM	26
OP akcija 3. Unaprjeđenje socijalne inkluzije i sistema socijalne i dječje zaštite	1,20	0,21	1,41	IM	19
OP akcija 4. Tehnička pomoć	0,30	0,06	0,36	IM	2,19,26
Sektor 5 - POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ (kroz IPARD, za 2015, uz nacionalnu kontribuciju od 25%) – 13,75% ukupne EU kontribucije za IPA 2015	5,00	1,67	6,67	IM	11
TOTAL IPA 2015	35,14	4,14	39,28		
PROPORCIJA KOFINASIRANJA:	89%	11%			
Dio koji se realizuje kroz regionalne instrumente : Instrument podrške civilnom društvu i program za medije (3% ukupne kontribucije)	1,25			DM	
EU KONTRIBUCIJA SA REGIONALNIM KOMPONENTAMA	36,39				

Tabela br. 9. IPA 2016

IPA 2016	EU IPA	Ko-finansiranje	Ukupno	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Sektor 3 - Životna sredina i klimatske akcije Akcija 1 - Jačanje kapaciteta i aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom u sektoru životne sredine i klimatskih akcija, i u skladu sa Nacionalnom strategijom aproksimacije u oblasti ŽS - NEAS. Uprava za kapitalne projekte i Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja I urbanizma (30,28% ukupne EU kontribucije u IPA 2016)	11.385.975 ²⁶	2.009.290	13.395.265		
1.1. Podrška u implementaciji i monitoringu u upravljanju vodama	2,04	0,36	2,4	IM	27
1.2. Podrška pripremi projekata za sektor životne sredine i klimatske akcije	2,75	0,48	3,23	IM	27
1.3. Nabavka opreme za oblast voda	0,062	0,009	0,073	IM	27
1.4. Nabavka opreme za oblast otpada	0,36	0,07	0,43	IM	27
1.5. Nabavka opreme za horizontalnu podršku, izvještavanje i monitoring u životnoj sredini, za podsektor kvalitet vazduha i za podsektor zaštita od buke	0,19	0,027	0,217	IM	27
1.6. Nabavka opreme za podršku u implementaciji Evropskog mehanizma za civilnu zaštitu	0,13	0,023	0,153	IM	27
1.7. Grant šema: Poziv za dostavljanje projektnih predloga za podizanje svijesti o politikama iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena	0,62	0,091	0,731	IM	27
Sektor 5 - Konkurentnost i inovacije (13,43% ukupne EU kontribucije u IPA 2016)	5,05 ²⁷	0,57	5,62		
1. Pобољшан pristup finansijama privatnom sektoru za razvoj konkurentnosti i inovacija	630.000	70.000	700.000	IM	20

²⁶ Zbog isteka roka za ugovaranje u decembru 2020. godine, nisu ugovorena dva ugovora o uslugama ukupne vrijednosti 5,03 miliona eura

²⁷ Inicijalno je bilo planirano izdvajanje od 7,72 miliona eura (od čega 770.000 eura iznosi nacionalno kofinansiranje) za sprovođenje ukupno 9 ugovora. Međutim, zbog presumjeravanja sredstava za podršku krizi izazvanoj širenjem virusa COVID-19 u Crnoj Gori, ukupna alokacija je umanjena za 800.000 eura. Dodatno, ugovor Izgradnja administrativnih i tehničkih kapaciteta za sektor konkurentnosti i inovacija u Ministarstvu ekonomskog razvoja vrijednosti 1,3 miliona eura je povučen iz plana nabavki za program IPA 2016.

2. Podrška preduzetništvu kroz pružanje savjetodavnih usluga za mala i srednja preduzeća (MSP)	1.260.000	140.000	1.400.000	IM	20
3. Promovisanje internacionalizacije crnogorske ekonomije sa fokusom na MSP	265.320	29.420	294.800	IM	20
4. Izgradnja kapaciteta i infrastrukture za unapređenje istraživanja i inovacija koja će doprinijeti podršci razvoju MSP	900.000	100.000	1.000.000	IM	20, 25
5. Podsticanje inovacijske kulture i podrška kolaboraciji u oblasti istraživanja, obrazovanja i inovacija	261.000	29.000	290.000	IM	25
6. Nabavka opreme za razvoj kapaciteta relevantnim institucijama uključenih u sektor konkurentnosti i inovacija u Ministarstvu ekonomije	1.382.400	153.600	1.536.000	IM	1,3,6,7,8, 20,25,28
7. Podrška Agenciji za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore (CALIMS)	360.000	40.000	400.000	IM	1
Sektor 6. OBRAZOVANJE, ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA POLITIKA - Operativni program za 2016 uz nacionalnu kontribuciju od 15% (OP je dio Sektorskog operativnog programa 2015-2017 za ovaj sektor, vrijednog 18 mil €) – 13,15% EU kontribucije u 2016.	4,95	0,87	5,82		
OP akcija 1. Unaprjeđenje tržišta rada i rast zapošljivosti	1,6	0,28	1,88	IM	2,19
OP akcija 2. Unaprjeđenje obrazovnog sistema	0,95	0,16	1,11	IM	26
OP akcija 3. Unaprjeđenje socijalne inkluzije i sistema socijalne i dječje zaštite	2	0,35	2,35	IM	19
OP akcija 4. Tehnička pomoć	0,4	0,07	0,47	IM	2,19,26
Sektor 7. Izdvajanje za odgovor na krizu COVID-19 (14,36 % ukupne EU kontribucije u IPA 2016)	5.400.000				27
Sektor 5 - POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ (kroz IPARD, za 2016, uz nacionalnu kontribuciju od 25%) – 13,3% ukupne EU kontribucije za IPA 2016	5,00	1,67	6,67	IM	11
TOTAL 2016	33.000.000	3.452.819,42	29.547.180,6		
Dio koji se realizuje kroz regionalne instrumente: Instrument podrške civilnom društvu i program za medije	2.500.000		2.500.000	DM	
Izdvajanje za izbjegličku krizu	2.100.000		2.100.000		
EU KONTRIBUCIJA SA REGIONALNIM KOMPONENTAMA	37.600.000	3.452.819,42	34,147,180,6		

Tabela br. 10. IPA 2017

IPA 2017 - prvi dio (indirektno upravljanje)	EU IPA	Ko-finansiranje	Ukupno	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Sektor 1 - DEMOKRATIJA I UPRAVLJANJE (8,69 % ukupne EU kontribucije u IPA 2017)	3.868.853	943.852	4.812.705		
Akcija 1 "EU Integration Facility" - Instrument za evropsku integraciju	2.898.000	0	2.898.000	IM	Po potrebi
Akcija 2 "Podrška učešću u Programima Unije" (2018)	970.853	943.852	1.914.705	IM	Memorandum
Sektor 4 – Saobraćaj (21,4 % ukupne EU kontribucije u IPA 2017)	9.539.811,83	2.571.682,17	12.111.494	IM	14, 21
1. Tehnička pomoć u jačanju kapaciteta i usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa EU legislativom u sektoru saobraćaja	3.112.000	549.177	3.661.177	IM	14, 21
2. Tehnička podrška za pripremu investicionih projekata u sektoru saobraćaja u Crnoj Gori	2.131.499,95	376.147,05	2.507.647	IM	14, 21
3. Izrada Glavnog projekta i nadzor radova za adaptaciju i rekonstrukciju pogranične željezničke stanice u Bijelom Polju - Faza I: Izrada Glavnog projekta i priprema tenderske dokumentacije za radove na adaptaciji i rekonstrukciji željezničke stanice - Faza II: Nadzor radova na adaptaciji i rekonstrukciji željezničke stanice	172.269,5	30.400,5	202.670	IM	14, 21
4. Revizija Glavnog projekta za adaptaciju i rekonstrukciju pogranične željezničke stanice u Bijelom Polju	8.500	1.500	10.000	IM	14, 21
5. Izvođenje radova na adaptaciji i rekonstrukciji pogranične željezničke stanice u Bijelom Polju	1.640.500	289.500	1.930.000	IM	14, 21
6. Nabavka opreme za zaštitu mora od zagađenja	1.020.000	180.000	1.200.000	IM	14, 21
7. Nabavka opreme sistema za upravljanje i nadzor pomorskim saobraćajem (VTMIS) - Faza II:	1.572.500	277.500	1.850.000	IM	14, 21
8. Uspostavljanje Jedinog nacionalnog pomorskog prozora u Crnoj Gori (NMSW)	637.500	112.500	750.000	IM	14, 21
Sektor 6. OBRAZOVANJE, ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA POLITIKA - Operativni program za 2016 uz nacionalnu	5,35	0,95	6,3		

kontribuciju od 15% (OP je dio Sektorskog operativnog programa 2015-2017 za ovaj sektor, vrijednog 18 mil €) – 12% EU kontribucije u 2017.					
OP akcija 1. Unaprjeđenje tržišta rada i rast zapošljivosti	3,5	0,62	4,12	IM	2,19
OP akcija 2. Unaprjeđenje obrazovnog sistema	1,55	0,27	1,82	IM	26
OP akcija 3. Unaprjeđenje socijalne inkluzije i sistema socijalne i dječje zaštite	0,3	0,05	0,35	IM	19
Sektor 5 - POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ (kroz IPARD, za 2017, uz nacionalnu kontribuciju od 25%) – 11,75% ukupne EU kontribucije za IPA 2017	5,24	1,76	7	IM	11
UKUPNO	23.998.664,8	6.219.651,82	30.218.316,6		

Sektor 1 Demokratija i upravljanje IPA 2017 - drugi dio (sektorska budžetska podrška i tehnička podrška) (33,67 % ukupne EU kontribucije u IPA 2017)	Reforma javne uprave (PAR) i upravljanje javnim finansijama (PFM)
<p>Osnovni cilj Sektorske budžetske podrške za RJU je da doprinese održivom razvoju i unapređenju konkurentnosti Crne Gore kroz kreiranje transparentnije, efikasnije i servisno orijentisane javne uprave. Ova podrška ostvariće se sprovođenjem Strategije reforme javne uprave 2016-2020. Specifični ciljevi ove budžetske podrške su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. optimizacija broja zaposlenih u javnoj upravi 2. unapređenje upravljanja ljudskim resursima 3. unapređenje kvaliteta i dostupnosti pruženih javnih usluga 4. unapređenje transparentnosti javnih usluga <p>Direktna budžetska podrška podrazumijeva transfer 15 mil € u periodu 2018-2020. godine. Planirano je da 12 miliona eura bude rasporođeno kao budžetska podrška kroz prvu, fiksnu i druge dvije, varijabilne tranše (svaka 4 mil eura po godinama - 2018, 2018 i 2020) i 3 mil eura za komplementarnu tehničku podršku sprovođenju RJU. Za razliku od fiksne tranše, varijabilne se vezuju za realizaciju dogovorenih specifičnih ciljeva po indikatorima i treba da podstaknu političkih dijalog o reformi javne uprave u zemlji.</p> <p>Sredstva budžetske podrške se uplaćuju direktno u državni trezor.</p> <p>Prva (fiksna) tranša je uplaćena 28. novembra 2018. godine u iznosu od 4 miliona eura, dok je prva (varijabilna) tranša uplaćena 28. novembra 2019. godine u iznosu od 2,07 milion eura. Preostali iznos od 1,9 miliona eura opredijeljen je za potrebe implementacije projekta Razvoj elektronskih usluga i digitalne</p>	

infrastrukture, kao odgovor na krizu uzrokovanu virusom COVID-19, koji je potpisan sa UNDP-jem. Zahtjev za uplatu druge varijabilne tranše je dostavljen sredinom oktobra 2021, a isplata sredstava je izvršena 17. decembra 2021. godine, u ukupnom iznosu od 2,3 miliona eura. Konačno, u okviru programa sektorske budžetske podrške predviđena je i realizacija aktivnosti u okviru projekata iz komplementarne tehničke podrške, u ukupnom iznosu od 3 miliona eura. Uspješno je realizovano svih 14 projekata.

UKUPNO	15.000.000		15.000.000	Direktna budžetska	
Dio koji se realizuje kroz regionalne instrumente : Instrument podrške civilnom društvu i program za medije	1.500.000		1.500.000	DM	
Izdvajanje za izbjegličku krizu	3.200.000		3.200.000	DM	
EU KONTRIBUCIJA SA REGIONALNIM KOMPONENTAMA	44.550.000	2.645.426	47.195.426		

Tabela br. 11. IPA 2018

IPA II - 2018 – SEKTORI I AKCIJE	EU IPA	Ko-finansiranje	Ukupno	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Sektor 1. DEMOKRATIJA I UPRAVLJANJE (10,93 % ukupne EU kontribucije u IPA 2018)	5.170.244	2.060.886	7.231.130		
Akcija 1 "EU Integration Facility" - Instrument za evropsku integraciju	3.100.000		3.100.000	IM	Po potrebi
Akcija 2. "Podrška učešću u Programima Unije" (2019-20)	2.070.244	2.060.886	4.131.130	IM	Memorandumi
Sektor 2. VLADAVINA PRAVA I TEMELJNA PRAVA (28,6 % ukupne EU kontribucije u IPA 2018)	13.516.733		13.516.733		
Komponenta 1: PRAVOSUĐE	9.366.733		9.366.733		
Rezultat 1:Rekonstrukcija sudova	7.038.893		7.038.893	IM	23,24
Rezultat 2: Pravosudni informacijski sistem	2.327.840		2.327.840	DM	23,24
Komponenta 2: PODRŠKA ORGANIMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA	2.650.000		2.650.000		
R3: Povećani su kapaciteti organa za sprovođenje zakona i obezbijeđeni smještajni kapaciteti u Centru za migracije	2.650.000		2.650.000	IM	23,24

Komponenta3: TEMELJNA PRAVA	1.500.000		1.500.000		
R4: Unaprijeđeni kapaciteti ključnih nosioca aktivnosti u oblasti zaštite ljudskih i manjinskih prava	850.000		850.000	DM	23,24
R5: Unaprijeđena dostupnost javnih objekata	650.000		650.000	DM	23,24
Sektor 6. OBRAZOVANJE, ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA POLITIKA²⁸ JAČANJE KVALITETA I PRISTUP ZDRAVSTVENIM I SOCIJALNIM USLUGAMA (37 % ukupne EU kontribucije u IPA 2018)	17.500.000,00		17.500.000,00		
Rezultat 1. Poboljšana zaštita stanovništva od zaraznih bolesti izgradnjom novog objekta za dvije klinike (Klinika za infektivne bolesti i Klinika za dermato-venerologiju) u "Kliničkom centru" Podgorica (IM - Uprava za javne radove)	9.626.043,62		9.626.043,62		
1.1 Izgradnja objekta za dvije klinike i nabavka opreme	8.285.443,08		8.285.443,08	IM	28
1.2 Nadzor nad radovima za izgradnju objekta za dvije klinike	340.600,54		340.600,54	IM	28
1.3 Nepredviđene okolnosti za izgradnju, opremanje i nadzor novog objekta za dvije klinike	1.000.000,00		1.000.000,00	IM	28
Rezultat 2. Kvalitet usluga mikrobioloških laboratorija poboljšan kroz pružanje adekvatne opreme za mikrobiološke laboratorije, na osnovu kvantifikovane procjene potreba i analize troškova i koristi (DM/EUD)	2.047.956,038		2.047.956,038	DM	28
Rezultat 3. Procijenjeni ECD sistem (Rani razvoj djece) i razvijen adekvatan strateški okvir, uključujući Nacionalni akcioni plan za rani razvoj djece i povezane pravilnike	1.000.000,00		1.000.000,00	DM	19
Rezultat 4. Nacionalni sistem za utvrđivanje invalidnosti reformisan na način da se osobama sa invaliditetom obezbijedi odgovarajući pristup uslugama i novčanim transferima, kao i poboljšan kvalitet života	1.000.000,00		1.000.000,00	DM	19
Rezultat 5. Jačanje kapaciteta Instituta za javno zdravlje u cilju pružanja efikasnog odgovora na javnozdravstvene zahtjeve za sva buduća izbijanja zaraznih bolesti u zemlji kroz izgradnju i opremanje Centra za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti sa Operativnim centrom za	2.046.000,00		2.046.000,00		

²⁸ Podrška ovom sektoru se finansira iz nagrade za ostvareni učinak, dodijeljene prilikom srednjoročne revizije ISDCG u iznosu od 8 miliona eura.

vanredne situacije (EOC) i unapređenjem IT sistema u oblasti prikupljanja i upravljanja podacima u kriznim situacijama.					
5.1 Izgradnja jedne zgrade za Centar za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti sa Operativnim centrom za vanredne situacije i nabavka potrebne opreme	1.070.000,00		1.070.000,00	IM	28
5.2 Nadzor nad radovima na izgradnji Centra za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti sa Operativnim centrom za vanredne situacije	36.000,00		36.000,00	IM	28
5.3 Nepredviđene okolnosti za izgradnju, opremanje i nadzor u vezi sa Centrom za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti sa EOC-om	140.000,00		140.000,00	IM	28
5.4 Sporazum o doprinosu sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom (SZO) - uspostavljanje Operativnog centra za vanredne situacije	400.000,00		400.000,00	IM	28
5.5 Razvoj i implementacija softvera za skladište podataka	300.000,00		300.000,00	DM	28
5.6 Nabavka opreme za skladište podataka	100.000,00		100.000,00	DM	28
Rezultat 6. Nabavka uređaja kojim se sprovode istovremene analize velikog broja respiratornih uzoraka i nabavku testova i potrošnog materijala	660.000,00		660.000,00	DM	28
Rezultat 7. Sprovođenje komunikacione strategije o riziku vezano za drugu fazu odgovora na pandemiju COVID -19	500.000,00		500.000,00	IM	28
Rezultat 8. Jačanje usluga imunizacije i izgradnja otpornosti sistema u svijetlu izbijanja pandemije COVID-19	620.000,00		620.000,00	IM	28
Sektor 5 - POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ (kroz IPARD, za 2018, uz nacionalnu kontribuciju od 25%) – 14,8% ukupne EU kontribucije za IPA 2018	7	2,33	9,33	IM	11
UKUPNO - indikativna alokacija za 2018. godinu	43.186.977,0	4.390.886,00	47.577.843,00		
Dio koji se realizuje kroz regionalne instrumente : Instrument podrške civilnom društvu i program za medije	1.000.000		1.000.000	DM	
Izdvajanje za izbjegličku krizu	3.100.000		3.100.000	DM	
EU KONTRIBUCIJA SA REGIONALNIM KOMPONENTAMA	47.2786.977	4.390.886,00	51.677.843,00		

Tabela br. 12. IPA 2019 indikativni iznosi

IPA II - 2019 – SEKTORI I AKCIJE	EU IPA	Ko-finansiranje	Ukupno	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Sektor 1. DEMOKRATIJA I UPRAVLJANJE (4 % ukupne EU kontribucije u IPA 2019)	1.715.000		1.715.000		
Akcija 1 "EU Integration Facility" - Instrument za evropsku integraciju	1.715.000		1.715.000	IM	Po potrebi
Sektor 7 - Izdvajanje za COVID-19 (66,9 % ukupne EU kontribucije u IPA 2019)	28.300.000		28.300.000	Direktna budžetska	
IPARD (18,9 % ukupne EU kontribucije u IPA 2019)	8.000.000		8.000.000	IM	11
UKUPNO - indikativna alokacija za 2019. godinu	38.015.000		38.015.000		
Dio koji se realizuje kroz regionalne instrumente: Instrument podrške civilnom društvu i program za medije	4.300.000		4.300.000	DM	
EU KONTRIBUCIJA SA REGIONALNIM KOMPONENTAMA	42.315.000		42.315.000		

Tabela br. 13. IPA 2020 indikativni iznosi

IPA II - 2020 – SEKTORI I AKCIJE	EU IPA	Ko-finansiranje	Ukupno	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Sektor 1. DEMOKRATIJA I UPRAVLJANJE (5,9 % ukupne EU kontribucije u IPA 2020)	1.984.025	1.000.000	2.984.025		
Akcija 1 "EU Integration Facility" - Instrument za evropsku integraciju	984.025		984.025	IM	Po potrebi
Akcija 2 "Podrška učešću u Programima Unije" (2020)	1.000.000	1.000.000	2.000.000	IM	Memorandum
Sektor 5. Konkurentnost i inovacije Akcija - Jačanje konkurentnosti i inovacionih kapaciteta privatnog sektora u Crnoj Gori (12,7 % ukupne EU kontribucije u IPA 2020)	4.000.000	350.000	4.350.000		
A1 Napredne usluge u oblasti razvoja biznisa za unapređenje kapaciteta MSP	918.000	102.000	1.020.000,00	DM	20
A2 Unapređenje konkurentnosti kroz podršku ženskom preduzetništvu	225.000	25.000	250.000	IM	20

A3 Tehnička podrška za implementaciju Strategije pametne specijalizacije	261.000	29.000	290.000	IM	11,20,25,27
A4 Grant šema za podršku implementacije Strategije pametne specijalizacije kroz projekte	810.000	90.000	900.000	IM	11,20,25,27
A5 Unapređenje tehničkih kapaciteta u institucijama uključenim u sektor Konkurentnost i inovacije	734.293,8	81.588,2	815.882	IM	1,3,6,7,8,20,25,28
A6 Pružanje horizontalne podrške za unapređenje kapaciteta relevantnim institucijama za harmonizaciju i implementaciju pravne tekovine u oblasti Konkurentnosti i inovacije	879.750	97.750	977.500	IM	1,3,6,7,8,20,25,28
A7 Tehnička podrška za evaluaciju akcionog dokumenta	45.000	5.000	50.000	IM	
Sektor 2. Vladavina prava i temeljna prava(EURoL III) (7,95 % ukupne EU kontribucije u IPA 2020)	2.500.000,00		2.500.000,00	DM	23,24
Sektor 6. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike EU za pametan i inkluzivni rast – obrazovanje, zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020 (21,3 % ukupne EU kontribucije u IPA 2020)	6.700.000,00	1.032.352,94	7.732.352,94		
Rezultat 1. Povećana uključenost i zapošljivost dugotrajno nezaposlenih, sa fokusom na korisnike socijalne zaštite, žene, omladinu i osobe sa invaliditetom, podržavanjem života u zajednici i kroz lokalne partnerske inicijative za zapošljavanje	3.300.000	582,352,94	3.882.352,94		
1.1 Povećana uključenost teško zapošljivih grupa na tržište rada kroz inovativne mjere zapošljavanja, sa fokusom na korisnike socijalne zaštite, žene, mlade, niskokvalifikovane osobe i osobe sa invaliditetom, u skladu sa ESRP, Strategijom zapošljavanja i Strategijom socijalne zaštite Crne Gore	2.300.000,00	405.882,35	2.705.882,35	IM	19,26
1.2 Povećana socijalna inkluzija u lokalnoj zajednici ugrženih grupa djece, omladine i osoba sa invaliditetom, kroz razvoj inovativnih lokalnih socijalnih usluga (grant šema)					
1.3 Poboljšana veza između nauke i industrije zasnovana na Strategiji pametne specijalizacije (grant šema)	1.000.000,00	176.470,59	1.176.470,59	IM	19,26
Rezultat 2: Ojačani kapaciteti za primjenu sektorskog pristupa i preuzimanje obaveza koje proizilaze iz procesa pristupanja EU u sektoru Obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike	3.350.000	441.176,47	3.791.176,47		

2.1 Poboľjšano kreiranje politika zasnovano na dokazima, implementacione prakse i koordinacija u sektoru Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike i ojačani kapaciteti za učešće u ESF-u	850.000,00		850.000,00	DM	2. 19,26
2.2 Ojačani kapaciteti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u pogledu primjene aktivnih mjera tržišta rada, budućeg učešća u ESF-u i olakšavanja mobilnosti radne snage	2.500.000	441.176,47	2.941.176,47		
2.2.1 Tvining	700.000	123.529,41	823.529,41	IM	2. 19, 22
2.2.2 Nabavka opreme	1.800.000,00	317.647,06	2.117.647,06	IM	2. 19, 22
Rezultat 3. Srednjoročna evaluacija AD	50.000,00	8.823,53	58.823,53	IM	2, 19, 22
IPARD (25,43 % ukupne EU kontribucije u IPA 2020)	8.000.000		8.000.000	IM	11
Sektor 7 - Izdvajanje za COVID-19 (21,62 % ukupne EU kontribucije u IPA 2020)	6.800.000		6.800.000	Direktna budžetska	
UKUPNO - indikativna alokacija za 2020. godinu	29.850.000	1.382.352,94	31.232.352,94		
Dio koji se realizuje kroz regionalne instrumente: Instrument podrške civilnom društvu i program za medije	1.600.000		1.600.000	DM	
EU KONTRIBUCIJA SA REGIONALNIM KOMPONENTAMA	31.584.025	2.382.352,94	33.966.377,94		

Tabela br. 14. Zapadnobalkanski investicioni okvir 2015-2022. godina: odobreni projekti u okviru Berlinskog procesa

Med. fin. institucija	PRIORITETNE OBLASTI	Investicija mil €	EU grant		EU grant za pripremu	Kredit, mil €		CG	Završetak investicije	Godine povrata kredita
	PROJEKTI U OBLASTI ENERGETIKE		mil €	%		KfW	EBRD			
KfW & EBRD	Trans-Balkanski elektroenergetski koridor: Visokonaponski dalekovod u u CG, koji povezuje RS, BA i ME ²⁹	128,85	35,35	20%	3,5	25	60	8,5	2024	12
	SAOBRAĆAJ									

²⁹ Interkonekcija prenosnih sistema Crne Gore - Srbije - Bosne i Hercegovine 400kV dalekovodom.

EIB	Orient/East-Med Koridor (R4): ME-RS, Željeznička interkonekcija ³⁰	40	20	50%	4,5	20	0	2023	15
EIB	Orient/East-Med Koridor (R4): ME-RS, Željeznička interkonekcija ³¹	40	16,3	40%	-	23,7	0	2023	N/A
EIB	Orient/East-Med Koridor (R4): ME-RS, Željeznička interkonekcija ³²	40	20	50%	1,7	18	2	2024	N/A
ŽIVOTNA SREDINA									
KfW	Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, Podgorica ³³	72,5	31,75	50%	1,146	35	5,75 ³⁴	2025	15 i 30 ³⁵
EIB	Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda - I faza, Bijelo Polje,	6,7	3,05	45,5 %	0,3	3,1	0,55	2025	N/A
KfW	Izgradnja infrastrukture za vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali - Bokokotorski zaliv, (Risan i Perast), I i II faza	25,10	9,06	36,1 %	-	14,04	0	2023	N/A
EIB	Unapređenje sistema otpadnih voda i vodosnabdjevanja na sjeveru Crne Gore (Kolašin, Rožaje i Mojkovac)	32,17	22,5	70%	-	9	0	2027	N/A

Tabela br. 15. IPA 2021 indikativni iznosi

IPA III - 2021 – SEKTORI I AKCIJE	Ukupno	EU IPA	Ko-finansiranje	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Sektor 1. DEMOKRATIJA I UPRAVLJANJE	3.650.000	3.650.000			

³⁰ Signalizacija i rekonstrukcija mostova i kosina na željezničkoj pruzi Bar-Vrbnica.

³¹ Projektom aktivnostima biće: (1) rekonstruisano 20 km pruge na dionici Lutovo – Bratonožići – Bioče; (2) kupljena tri nova elektromotorna voza i (3) rekonstruisane i opremljene radionice i depoi za održavanje vozova.

³² Projektom aktivnostima biće: (1) rekonstruisano 8 tunela 2u dužini od 2655,5m; (2) rekonstruisano 10 mostova ukupne dužine 2.466m.

³³ U okviru ovog projekta sprovode se sljedeće komponente: (1) Izgradnja PPOV kapaciteta 187.600 ekvivalent stanovnika; (2) Izgradnja postrojenja za tretman kanalizacionog mulja kapaciteta 10.100 t/god i (3) Izgradnja glavnog kolektora, izmještanje postojećeg kolektora i proširenje dijela sekundarne mreže

³⁴ Sredstva će obezbijediti Glavni grad.

³⁵ 30 mil € se ugovara na rok od 15 god. sa pet godina grejs perioda i KS od 2,8%, a kredit od 5 mil se ugovara na rok od 30 god. sa 10 godina grejs perioda i KS od 2%

Akcija 1 "EU Integration Facility" - Instrument za evropsku integraciju	3.650.000	3.650.000		IM	Po potrebi
Sektor 2 - Životna sredina i klimatske akcije	7.382.352,94	6.275.000	1.107.352,94		
Sektor 3 – Saobraćaj	3.485.000	3.485.000			
Rezultat 1 – ,Izrada studije o bezbjednosti pomorskog saobraćaja na području Boke Kotorske, identifikacija visokorizičnih tačaka na putevima Crne Gore i mogućnost uvođenja korišćenja električnih automobila, kao i definisanje najboljeg načina njihovog finansiranja i izrada zrelih projekata iz oblasti saobraćaja koji će biti spremni za finansiranje	1.685.000	1.685.000		DM	14,21
Rezultat 2: Usklađivanje zakonodavstva iz oblasti saobraćaja sa pravnom tekovinom EU u oblastima željezničkog saobraćaja, infrastrukturne bezbjednosti na putevima, drumskog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja i intermodalnosti.	1.800.000	1.800.000		DM	14,21
Sektor 4 - Podrška EU za sektor poljoprivrede u Crnoj Gori³⁶	9.000.000	9.000.000			
Komponenta 1 - Poljoprivreda i ruralni razvoj	3,6	3,6	/	DM	11
Komponenta 2 - Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi	3,4	3,4	/	IM	12
Komponenta 3 - Ribarstvo	2	2	/	DM	13
Sektor 5 - Instrument EU za podršku reformama	10.000.000	10.000.000			
UKUPNO - indikativna alokacija za 2019. godinu	37.002.352,94	35.895.000	1.107.352,94		

³⁶ Iznosi za same ugovore su ostali isti koji su prvobitno važili za program IPA 2018. Međutim, iznosi za pojedinačne ugovore nijesu zvanični, već više indikativni i orijentacioni uzeći u obzir da u AD 2021 je definisan iznos samo po komponentama. Više detalja na nivou ugovora će biti dostupno kada proces pripreme tenderske dokumentacije bude u naprednoj fazi.

Tabela br. 16. IPA 2022 indikativni iznosi

IPA III – 2022 – SEKTORI I AKCIJE	Ukupno	EU IPA	Ko-finansiranje	Model upravljanja	Podrška poglavljima
Prozor 1 – VLADAVINA PRAVA, TEMELJNA PRAVA I DEMOKRATIJA Tematski prioritet 4: Upravljanje granicama i migracijama					
Akcija – Budžetska podrška za integrirano upravljanje granicom (IBM)	15.000.000,00	15.000.000,00		DM	23,24
Prozor 2 – DOBRO UPRAVLJANJE, USKLAĐIVANJE SA PRAVNOM TEKOVINOM EU, DOBROSUSJEDSKI ODNOSI I STRATEŠKA KOMUNIKACIJA					
Akcija 1 "EU Integration Facility" - Instrument za evropsku integraciju	8.720.000,00	8.720.000,00			

IPA 2022 - sektorska budžetska podrška i tehnička podrška	Podrška modernizaciji i profesionalizaciji javne uprave u Crnoj Gori
<p>Podrška modernizaciji i profesionalizaciji javne uprave u Crnoj Gori podržana je u okviru Godišnjeg akcionog programa za Crnu Goru za 2022. godinu. Vodeće institucije su Ministarstvo javne uprave i Ministarstvo finansija.</p> <p><u>Prioritetne oblasti i informacije o sektoru:</u></p> <p><u>Prozor i tematski prioritet: Prozor 2:</u> Dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, dobrosusjedski odnosi i strateško komuniciranje; Tematski prioritet 1: Dobro upravljanje.</p> <p><u>Glavni SDG:</u> Promovisati mirna i inkluzivna društva za održivi razvoj, obezbijediti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima.</p> <p><u>Drugi značajni SDG i ciljevi:</u> Postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojčica; Promovisati održiv, inkluzivan i održiv ekonomski rast, punu i produktivnu zaposlenost i pristojan rad za sve.</p> <p>Reforma javne uprave (PAR) se smatra jednim od tri temelja Strategije proširenja, pored vladavine prava i ekonomskih reformi. Kao takva, reforma javne uprave je jedan od prioriteta Vlade Crne Gore. Odgovorna, transparentna i funkcionalna javna uprava nije samo demokratsko pravo građana već i preduslov za kvalitetne usluge i ključni pokretač ekonomskog rasta i konkurentnosti. Ona je integralno povezana sa vladavinom prava, posebno u pogledu prevencije</p>	

korupcije, jer povećava transparentnost, predvidljivost i odgovornost javnih institucija. Takođe je ključna u promociji rodne ravnopravnosti i osnaživanju žena. Štaviše, upravljanje javnim finansijama (PFM) predstavlja sastavni dio reforme javne uprave, fokusirajući se na fiskalnu održivost i dobro upravljanje javnim resursima za postizanje ciljeva Vlade.

Opšti cilj ove Akcije je poboljšanje kvaliteta života građana i ekonomskog rasta stvaranjem funkcionalne, digitalne i dostupne javne uprave. Ovaj cilj će se postići kroz implementaciju Strategije reforme javne uprave 2022-2026 i Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026.

Specifični ciljevi su direktno povezani sa prioritetima Strategije RJU i Programa upravljanja javnim finansijama, fokusirajući se na one teme koje su zajedničke za oba strateška dokumenta i stoga podrazumijevaju koordinisan pristup njihovoj implementaciji: kredibilne i održive javne politike, efikasno pružanje usluga zasnovano na potrebama građana i privrede, povećana odgovornost i transparentnost rada javnih institucija, uključujući transparentno javno finansiranje, bolje mehanizme upravljanja ljudskim resursima u javnoj upravi i efikasniji sistem upravljanja javnim investicijama.

Specifični ciljevi ove akcije su usko povezani, čime se promoviše sektorski pristup, i fokusirani su na prevazilaženje identifikovanih izazova u oblasti reforme javne uprave i upravljanja javnim finansijama kroz intenzivan politički dijalog u kontekstu procesa pridruživanja EU.

Podržavajući implementaciju strategija reforme javne uprave i upravljanja javnim finansijama, ova akcija će takođe indirektno doprinijeti rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena i djevojčica, podržavajući rodnu ravnopravnost i gender mainstreaming u javnoj upravi i upravljanju javnim finansijskim resursima.

Ukupan iznos doprinosa EU budžetu je 14 000 000 eura, od čega: 10 500 000 eura za budžetsku podršku i 3 500 000 eura za komplementarnu podršku;

Ovi iznosi su zasnovani na procijenjenim troškovima Strategije RJU 2022-2026 i Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026, što je ukupno 52 250 000 eura (23 750 000 eura za reformu javne uprave i 28 500 000 eura za upravljanje javnim finansijama). Iznosi su proporcionalni budžetskim izdvajanjima za prve tri godine implementacije (11 967 330 eura za Strategiju reforme javne uprave).

Proces planiranja politike usklađen je sa procesom planiranja budžeta. Konkretno, akcioni planovi za implementaciju Strategije RJU i Programa upravljanja javnim finansijama 2022-2024. ogledaju se u državnom budžetu za 2022. i naredne dvije godine, prema srednjoročnoj perspektivi.

Komplementarna podrška će se sprovesti putem direktnog i indirektnog upravljanja zasnovanog na projektima tehničke pomoći, omogućavajući bolju kontrolu vremena i koordinacije pomoći. Imaće za cilj jačanje pretpostavki i ublažavanje rizika u sprovođenju obje strategije, kako bi se olakšalo postizanje rezultata/indikatora u okviru komponente budžetske podrške.

Tabela br 17. IPARD III (poglavlja 11, 12 i 13)

17.1 Maksimum doprinosa EU za IPARD sredstva po godinama, 2021-2027.

EU doprinos po godinama, 2021-2027 (mil. EUR)

Godina	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2021-2027.
UKUPNO	5,00	6,00	8,00	9,00	10,00	12,00	13,00	63,00

17.2 *Financijski plan po mjerama, u EUR, 2021-2027.*

EU doprinos za IPARD III sredstva po godinama, 2021-2027.

Mjera	Ukupno javna podrška	Ukupno javna podrška	Doprinos EU	Stopa doprinosa EU	Nacionalni doprinos	Stopa nacionalnog doprinosa
Investicije u fizički kapital na poljoprivrednim gazdinstvima	60%	23.093.333	17.320.000	75%	5.773.333	25%
Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva	50%	19.680.000	14.760.000	75%	4.920.000	25%
Agro-ekološke-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje	100%	6.329.412	5.380.000	85%	949.412	15%
Realizacija lokalnih razvojnih strategija- LEADER pristup	100%	1.022.222	920.000	90%	102.222	10%
Investicije u ruralnu javnu infrastrukturu	100%	7.640.000	5.730.000	75%	1.910.000	25%
Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja	60%	16.893.333	12.670.000	75%	4.223.333	25%
Tehnička pomoć	100%	1.494.118	1.270.000	85%	224.118	15%
Zasnivanje i zaštita šuma	100%	5.823.529	4.950.000	85%	873.529	15%
UKUPNO		81.975.947	63.000.000		18.975.947	

17.3 *Indikativni budžet raspoređen po mjerama, u EUR, 2021-2027.*

Indikativni budžet po mjerama, 2021-2027.

Mjera	Ukupno javna podrška	Privatni doprinos	Ukupni troškovi
-------	----------------------	-------------------	-----------------

Investicije u fizički kapital na poljoprivrednim gazdinstvima	23.093.333	15.395.555	38.488.888
Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva	19.680.000	19.680.000	39.360.000
Agro-ekološke-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje	6.329.412	-	6.329.412
Realizacija lokalnih razvojnih strategija - LEADER pristup	1.022.222	-	1.022.222
Investicije u ruralnu javnu infrastrukturu	7.640.000		7.640.000
Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja	16.893.333	11.262.222	28.155.555
Tehnička pomoć	1.494.118	-	1.494.118
Zasnivanje i zaštita šuma	5.823.529	-	5.823.529
UKUPNO	81.975.947	46.337.777	128.313.724

17.4 Indikativni budžet EU doprinosa po mjerama, 2021-2027. u EUR za monitoring

Indikativni budžet EU doprinosa po mjerama za monitoring u 000 EUR, 2021-2027

Mjera/ Godina	Doprinos EU (000 EUR)							
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2021-2027.
Investicije u fizički kapital na poljoprivrednim gazdinstvima	2.150	2.220	2.640	2.520	2.350	2.820	2.620	17.320
Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva	1.600	1.800	2.000	2.160	2.200	2.400	2.600	14.760
Agro-ekološke-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje	0	600	720	810	1.000	1.080	1.170	5.380
Realizacija lokalnih razvojnih strategija– LEADER pristup	0	0	0	0	250	300	370	920
Investicije u ruralnu javnu infrastrukturu	0	0	500	720	1.000	1.560	1.950	5.730
Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja	1.250	1.380	1.500	1.800	2.000	2.400	2.340	12.670
Tehnička pomoć	0	0	0	180	200	240	650	1.270
Zasnivanje i zaštita šuma	0	0	640	810	1.000	1.200	1.300	4.950

UKUPNO	5.000	6.000	8.000	9.000	10.000	12.000	13.000	63.000
---------------	-------	-------	-------	-------	--------	--------	--------	--------

17.5 Procenat alokacije EU doprinosa po mjerama, 2021-2027.

Procenat alokacije EU doprinosa po mjerama, 2021-2027.

Mjera/godina	Doprinos EU						
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
	%	%	%	%	%	%	%
Investicije u fizički kapital na poljoprivrednim gazdinstvima	40	37	30	33	28	23,5	20,15
Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva	32	30	25	24	22	20	20
Agro-ekološke-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje	0	10	9	9	10	9	9
Realizacija lokalnih razvojnih strategija– LEADER pristup	0	0	0	0	2,5	2,5	2,85
Investicije u ruralnu javnu infrastrukturu	0	0	6,25	8	10	13	15
Diverzifikacija poljoprivrednih gazdinstava i razvoj poslovanja	25	23	18,75	20	20	20	18
Tehnička pomoć	0	0	0	2	2	2	5
Zasnivanje i zaštita šuma	0	0	8	9	10	10	10
UKUPNO	100	100	100	100	100	100	100

Aneks 3. UN AGENDA 2030, EU AGENDA I SEKTORI IPA III

Uvezivanje ciljeva održivog razvoja UN sa pregovaračkim poglavljima, klasterima, IPA prozorima i tematskim prioritetima

	CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA	PREGOVARAČKA POGLAVLJA	KLASTER	IPA III PROZORI	TEMATSKI PRIORITETI
1	OKONČATI SIROMAŠTVO ZA SVE	19*	3	P4. Konkurentnost i inkluzivni rast	P4. TP1. Obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i politika inkluzije, te zdravlje
		2, 23, 17	2, 1		
2	OKONČATI GLAD (uključujući održivu poljoprivredu)	11*, 12*, 13	5	P4. Konkurentnost i inkluzivni rast	P4. TP1. Obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i politika inkluzije, te zdravlje P4. TP3. Poljoprivreda i ruralni razvoj
		19*			
3	ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE	28*,	2	P4. Konkurentnost i inkluzivni rast	P4. TP1. Obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i politika inkluzije, te zdravlje
		1, 12, 14, 21, 24	1, 4, 5		
4	PRISTUP I KVALITET OBRAZOVANJU ZA SVE	26	3	P4. Konkurentnost i inkluzivni rast	P4. TP1. Obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i politika inkluzije, te zdravlje
		23	1		
5	RODNA RAVNOPRAVNOST	23*	1	P1. Vladavina prava, osnovna prava i demokratija	P1. TP5. Temeljna prava
		19, 24, 28,	2, 3		
6	ČISTA VODA I KANALIZACIJA ZA SVE	27*	4	P3. Zelena agenda i održivo povezivanje	P3. TP1. Životna sredina i klimatske akcije

7	PRIUŠTIVA I ODRŽIVA ENERGIJA ZA SVE	15*, 21, 27*	4	P3. Zelena agenda i održivo povezivanje	P3. TP1. Životna sredina i klimatske akcije P3. TP 2. Transport, digitalna ekonomija, te društvo, i energija
8	DOSTOJANSTVEN RAD I PRIVREDNI RAZVOJ	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8*, 9, 28*	2	P4. Konkurentnost i inkluzivni rast	P4.TP2. Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije
		19, 29, 20, 17 (kroz sva tzv. ekonomska pregovaračka poglavlja)	3		
9	INOVACIJE, INDUSTRIJALIZACIJA I INFRASTRUK-TURA	10, 20, 25*,	3	P4. Konkurentnost i inkluzivni rast	P4.TP2. Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije
		14, 15*, 21*	4		
10	SMANJENJE NEJEDNAKOSTI	23*	1	P1. Vladavina prava, osnovna prava i demokratija	P1. TP5. Temeljna prava
		17, 19*, 24	3		
11	ODRŽIVI GRADOVI I NASELJA	27*, 21*, 14	4	P3. Zelena agenda i održivo povezivanje	P3. TP1. Životna sredina i klimatske akcije P3. TP 2. Transport, digitalna ekonomija, te društvo, i energija
		17, 20, 23, 26, 31	3, 1		
12	ODRŽIVA POTROŠNJA I PROZVODNJA	27*	4	P3. Zelena agenda i održivo povezivanje	P3. TP1. Životna sredina i klimatske akcije
		5	1		
13	AKCIJA ZA KLIMATSKE PROMJENE	27*	4	P3. Zelena agenda i održivo povezivanje	P3. TP1. Životna sredina i klimatske akcije

14	ODRŽIVO KORIŠĆENJE OKEANA I MORA	27*	4	P3. Zelena agenda i održivo povezivanje	P3. TP1. Životna sredina i klimatske akcije
15	ODRŽIVI EKOSISTEMI	27*	4	P3. Zelena agenda i održivo povezivanje P4. Konkurentnost i inkluzivni rast	P3. TP1. Životna sredina i klimatske akcije P4. TP3. Poljoprivreda i ruralni razvoj
		11			
16	MIR, PRAVDA I JAKE INSTITUCIJE	5, 23*, 24*	1	P1. Vladavina prava, osnovna prava i demokratija P2. Dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnim tekovinama EU, strateška komunikacija i dobrosusedski odnosi	P1.TP1. Pravosuđe P1.TP2. Borba protiv korupcije P1.TP3. Borba protiv organizovanog kriminala/sigurnost P1. TP4. Migracije i upravljanje granicama P1. TP5. Temeljna prava P1. TP6. Demokratija P1. TP7. Civilno društvo P2. TP1. Dobro upravljanje P2.TP2. Administrativni kapaciteti i pravna harmonizacija P2. TP3. Dobrosusedski odnosi i pomirenje
		10, 16*, 17*, 22*, 33 - PAR – reforma javne uprava (RJU) administrativni i institucionalni kapaciteti za efikasno sprovođenje pravne tekovine i sposobnost za preuzimanje obaveza članstva - Demokratske institucije – stabilnost institucija koje garantuju demokratiju (Skupština, Vlada, Izorno zakonodavstv i Dijalog sa civilnim društvom)	3, 5		

		- Ekonomski kriterijumi (veza sa Programom ekonomskih reformi i svim ekonomskim poglavljima)			P2. TP4. Strateško komuniciranje, monitoring, evaluacija i komunikacijske aktivnosti
17	GLOBALNO PARTNERSTVO ZA OSTVARIVANJE CILJEVA	18, 23, 24*, 32	1		P1. TP5. Temeljna prava P1. TP6. Demokracija
		16*, 17*, 30, 31	3, 6	P1. Vladavina prava, osnovna prava i demokracija P2. Dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnim tekovinama EU, strateška komunikacija i dobrosusjedski odnosi P5. Teritorijalna i prekogranična saradnja	P2. TP1. Dobro upravljanje P2. TP2. Administrativni kapaciteti i pravna harmonizacija P2. TP3. Dobrosusjedski odnosi i pomirenje P2. TP4. Strateško komuniciranje, monitoring, evaluacija i komunikacijske aktivnosti

Aneks 4 AKRONIMI

ACV	Agencija za civilno vazduhoplovstvo
------------	-------------------------------------

ANO	Agencija za nadzor osiguranja
ATCG	Akreditaciono tijelo Crne Gore
AZK	Agencija za zaštitu konkurencije
AZŠS	Agencija za zaštitu životne sredine
AZLPSPi	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama
CBCG	Centralna banka Crne Gore
CInMED	Institut za lijekove i medicinska sredstva
DRI	Državna revizorska institucija
EKIP	Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost
IPCT	Inovaciono-preduzetnički centar" Tehnopolis"
ISME	Institut za standardizaciju
KTK	Komisija za tržište kapitala
MERT	Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma
MEPPU	Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
MF	Ministarstvo finansija
MJU	Ministarstvo javne uprave
MKI	Ministarstvo kapitalnih investicija
MP	Ministarstvo pravde
MPŠV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
MSM	Ministarstvo sporta i mladih

MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MKM	Ministarstvo kulture i medija
MNTR	Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja
MOD	Ministarstvo odbrane
MLJMP	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
MZD	Ministarstvo zdravlja
MVP	Ministarstvo vanjskih poslova
MPS	Ministarstvo prosvjete
MRS	Ministarstvo rada i socijalnog staranja
MONSTAT	Uprava za statistiku
UBHFVP	Uprava za bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove
UPC	Uprava prihoda i carina
UZ	Uprava za željeznice
UZV	Uprava za vode
UIP	Uprava za inspekcijske poslove
UU	Uprava za ugljovodonike
ZM	Zavod za metrologiju
ZSDZ	Zavod za socijalnu i dječju zaštitu
ZZZCG	Zavod za zapošljavanje Crne Gore